

ЗВІТ

**про стратегічну екологічну оцінку проєкту Програми
економічного і соціального розвитку міста Чернігова
на 2021 рік**

Чернігів - 2020

ЗМІСТ

ВСТУП	3
1. Зміст та основні цілі плану заходів, його зв'язок з іншими документами державного планування	4
2. Характеристика поточного стану довкілля, у тому числі здоров'я населення, та прогнозні зміни цього стану, якщо план заходів не буде затверджено (за адміністративними даними, статистичною інформацією та результатами досліджень)	5
3. Характеристика стану довкілля, умов життєдіяльності населення та стану його здоров'я на територіях, які ймовірно зазнають впливу	24
4. Екологічні проблеми, у тому числі ризики впливу на здоров'я населення, які стосуються плану заходів, зокрема щодо територій з природоохоронним статусом	25
5. Зобов'язання у сфері охорони довкілля, у тому числі пов'язані із запобіганням негативному впливу на здоров'я населення, встановлені на міжнародному, державному та інших рівнях, що стосується Програми, а також шляхи врахування таких зобов'язань під час її підготовки	26
6. Опис наслідків для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, у тому числі вторинних, кумулятивних, синергічних, коротко, середньо- та довгострокових, постійних і тимчасових, позитивних і негативних наслідків	28
7. Заходи, що передбачається вжити для запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків	30
8. Обґрунтування вибору виправданих альтернатив, що розглядалися, опис способу, в який здійснювалася стратегічна екологічна оцінка	31
9. Заходи, передбачені для здійснення моніторингу наслідків виконання плану заходів для довкілля, у тому числі для здоров'я населення	34
10. Опис ймовірних транскордонних наслідків для довкілля, у тому числі для здоров'я населення (за наявності)	35
11. Резюме нетехнічного характеру	36

ВСТУП

На сучасному етапі розвитку суспільства все більшого значення у регіональній політиці набуває концепція сталого розвитку, спрямована на гармонізацію економічної, соціальної та екологічної складових. Поява цієї концепції пов'язана з необхідністю розв'язання екологічних проблем і врахування екологічних питань у процесах планування та прийняття рішень щодо соціально-економічного розвитку регіонів.

Стратегічна екологічна оцінка стратегій, планів і програм дає можливість зосередитися на всебічному аналізі можливого впливу запланованої діяльності на довкілля та здоров'я населення, використовувати результати цього аналізу для нівелювання або пом'якшення екологічних наслідків у процесі стратегічного планування.

Стратегічна екологічна оцінка (СЕО) – це новий інструмент реалізації екологічної політики, котрий базується на простому принципі: легше запобігти негативним для довкілля наслідкам діяльності на стадії планування, ніж виявляти та виправляти їх на стадії впровадження стратегічної ініціативи.

Метою стратегічної екологічної оцінки є сприяння сталому розвитку шляхом забезпечення охорони довкілля, безпеки життєдіяльності населення та охорони його здоров'я, інтегрування екологічних вимог під час розроблення та затвердження документів державного планування.

Стратегічна екологічна оцінка проекту Програми економічного і соціального розвитку міста Чернігова на 2021 рік (далі - проєкт Програма) здійснювалася робочою групою з проведення стратегічної екологічної оцінки (СЕО) проекту Програми економічного та соціального розвитку м. Чернігова на 2021 рік, утвореною затвердженою розпорядженням міського голови від 19 серпня 2020 року № 117-р (далі - Робоча група).

1. Зміст та основні цілі Програми, її зв'язок з іншими документами державного планування

Програма економічного і соціального розвитку міста Чернігова на 2021 рік є документом державного планування місцевого рівня, який розроблений з урахуванням норм Конституції України, Господарського кодексу України, законів України «Про місцеве самоврядування в Україні», «Про державне прогнозування та розроблення програм економічного і соціального розвитку України».

Проект Програми готується за пропозиціями структурних підрозділів міської ради, з урахуванням пропозицій підприємств, установ та організацій міста, що задіяні у виконанні визначених завдань.

Мета проєкту Програми полягає у забезпеченні комплексного розвитку міста та втіленні на місцевому рівні державної політики розвитку громад та територій України, що досягається через спільну реалізацію інтересів влади, громади та бізнесу.

У Програмі відображені основні досягнення 2020 року у сфері економічного та соціального розвитку, проблемні питання, визначено пріоритети розвитку міста на 2021 рік.

Проект Програми тісно пов'язаний з діючими цільовими міськими програмами.

2. Характеристика поточного стану довкілля, у тому числі здоров'я населення, та прогнозні зміни цього стану, якщо Програма не буде затверджена (за адміністративними даними, статистичною інформацією та результатами досліджень)

Чернігів – адміністративний, промисловий і культурний центр Чернігівської області, розташований на правому березі річки Десна. У відповідності із Законом України «Про охорону культурної спадщини» Чернігів віднесений до категорії історичних міст.

На 01.01.2020 чисельність населення міста склала 286,1 тис. осіб що становить майже 44 % міського населення області.

Найбільше за розрахунками у місті виробляють промислової продукції підприємства переробної промисловості. Галузями, які визначають розвиток промислового виробництва та мають у галузевій структурі переробної промисловості найбільшу частку виробленої продукції є виробництво харчових продуктів та напоїв, текстильне виробництво, виробництво одягу, шкіри, виробів зі шкіри та інших матеріалів, виробництво гумових і пластмасових виробів, іншої неметалевої мінеральної продукції, виробництво автотранспортних засобів.

В місті розвинене складське господарство, що забезпечує зберігання продукції, обслуговування галузей матеріального виробництва.

У Чернігові зосереджений значний туристичний потенціал: це пам'ятки історії, архітектури та пам'ятки, пов'язані з життям і діяльністю видатних діячів минулого.

Перелік потенційно небезпечних об'єктів та об'єктів підвищеної небезпеки, розташованих на території м. Чернігова

№ з/п	Назва потенційно небезпечного об'єкту	Вид небезпеки об'єкта	Місце розташування
1	Автомобільна газова наповню-вальна компресорна станція, АТ «Оператор газорозподільної системи «Чернігівгаз»	ВПНО	14021, м. Чернігів, вул. Любецька, 96.
2	Чернігівський газонаповнювальний пункт, ТОВ «Харківрегіонгаз»	ВПНО	14021, м. Чернігів, вул. Любецька, 165
3	АГЗС, ТОВ «Харківрегіонгаз»	ВПНО	– // –
4	Газові мережі, АТ «Оператор газорозподільної системи «Чернігівгаз»	ВПНО	14037, м. Чернігів, вул. Гончарова, 55. Територія міста.
5	АТ «Облтеплокомуненерго» (35 котелень)	ВПНО	14000, м. Чернігів, вул. Ремісника, 55-б
6	Нафтобаза № 1, ТОВ «Пальміра ОІЛ»	ВПНО	14014, м. Чернігів, вул. Толстого, 154
7	АЗС № 1, ТОВ «Пальміра ОІЛ»	ВПНО	14007, м. Чернігів, проспект Миру, 306.
8	АЗС № 2, ТОВ «Пальміра ОІЛ»	ВПНО	14005, м. Чернігів,

			вул. Київське шосе, 2.
9	АГЗС № 3, ТОВ «Пальміра ОІЛ»	ВПНО	14031, м. Чернігів, вул. Литовська, 32.
10	АЗС № 5, ТОВ «Пальміра ОІЛ»	ВПНО	14021, м. Чернігів, вул. Любецька, 149а.
11	АЗС № 6, ТОВ «Пальміра ОІЛ»	ВПНО	14030, м. Чернігів, вул. Кільцева, 16.
12	Державна організація «Комбінат «Айстра» Державного агентства резерву України	ВПНО	14000, м. Чернігів, селище Західне, вул. Чудінова, б/н
13	АЗС № 10, ТОВ «МАВЕКС ОІЛ»	ВПНО	14017, м. Чернігів, вул. Любецька, 28.
14	АЗС № 11, ТОВ «МАВЕКС ОІЛ»	ВПНО	14034, м. Чернігів, вул. 1 Травня, 178.
15	АЗС № 25/001, ЧВ по реалізації нафтопродуктів ПАТ «УКРНАФТА»	ВПНО	14000 м. Чернігів, вул. Київське шосе, 3.
16	АЗС № 25/003, ЧВ по реалізації нафтопродуктів ПАТ «УКРНАФТА»	ВПНО	14032, м. Чернігів, вул. Кільцева, 8.
17	АЗС № 25/004, ЧВ по реалізації нафтопродуктів ПАТ «УКРНАФТА»	ВПНО	14010, м. Чернігів, вул. Гагаріна, 14а.
18	АЗС № 25/005, ЧВ по реалізації нафтопродуктів ПАТ «УКРНАФТА»	ВПНО	14021, м. Чернігів, вул. Глібова, 98.
19	АЗС, ТОВ «ІНТЕРГЕОКОМ»	ВПНО	14034, м. Чернігів, вул. 77-ї Гв. Дивізії, 1
20	АЗС з АГЗП №3, ТОВ «ІНТЕРГЕОКОМ»	ВПНО	14017, м. Чернігів, вул. І.Мазепи, 55-в
21	АЗС з АГЗП №4, ТОВ «ІНТЕРГЕОКОМ»	ВПНО	14000, м. Чернігів, вул. Л.Пашина, 14
22	АЗС, ТОВ «СІТІ-ТРЕЙДІНГ»	ВПНО	14017, м. Чернігів, вул. І.Мазепи, 54а
23	АЗС «ОККО» № 15, ПП «ОККО-РІТЕЙЛ»	ВПНО	14031, м. Чернігів, проспект Миру, 194.
24	АЗС «ОККО» № 14, ПП «ОККО-РІТЕЙЛ»	ВПНО	14031, м. Чернігів, вул. І. Мазепи, 79.
25	АЗС з АГЗП «ОККО» № 16, ПП «ОККО- РІТЕЙЛ»	ВПНО	14000, м. Чернігів, вул. Кільцева, 1.
26	АЗС «ОККО» № 46, ПП «ОККО-РІТЕЙЛ»	ВПНО	14021, м. Чернігів, вул. Ріпкинська, 3-г
27	Квартирно-експлуатаційний відділ м. Чернігів, АЗС	ВПНО	14031, м. Чернігів, вул. В. Дрозда, 19
28	ТОВ «Компанія «Чернігів-автогаз» АГНКС - 360	ВПНО	14001, м. Чернігів, вул. Робоча, 6
29	Склад ПММ ТОВ «СПК»	ВПНО	14000, м. Чернігів, вул. І.Мазепи, 59.
30	АЗС з АГЗП № 1, ПП «КТ СЕРВІС»	ВПНО	14000, м. Чернігів, вул. Ціолковського, 30
31	АЗС з АГЗП № 2, ПП «КТ СЕРВІС»	ВПНО	14000, м. Чернігів, вул. Громадська, 60.
32	АЗС з АГЗП №3, ПП «КТ СЕРВІС»	ВПНО	14000, м. Чернігів, вул. Малиновського, 30а
33	АЗС з АГЗП №4, ПП «КТ СЕРВІС»	ВПНО	14037, м. Чернігів, вул. Козацька, 41
34	АЗС з АГЗП, ТОВ «ТРАНС ГРУП ОІЛ»	ВПНО	14010, м. Чернігів, вул.

			Козацька, 58
35	ПП «ФІРМА «БІЛЛ» , АЗС	ВПНО	14000, м. Чернігів, вул. І.Мазепи, 63
36	Склад ППМ, ТОВ «Спутнік-Тревел ЛТД»	ВПНО	14010, м. Чернігів, вул. Громадська, 66 б
37	ПАТ «Чернігівське АТП-17462», склад паливо-мастильних матеріалів	ВПНО	14021, м. Чернігів, пров. Старобілоуський, 4а.
38	Чернігівська дирекція Українського ДППЗ «Укрпошта», склад паливо-мастильних матеріалів	ВПНО	14021, м. Чернігів, вул. 1 Травня, 175.
39	АЗС, КП «АТП-2528»	ВПНО	14021, м. Чернігів, вул. 1 Травня, 173.
40	АГЗС, КП «АТП-2528»	ВПНО	14021, м. Чернігів, вул. 1 Травня, 178
41	ЧЕРНІГІВСЬКА ОБЛАСНА ЛІКАРНЯ, Киснева станція ГХК-3/1,6.	ВПНО	14037, м. Чернігів, вул. Волковича, 25
42	АГЗП, ТОВ «АВАНТАЖ 7»	ВПНО	14000, м. Чернігів, вул. Кільцева, 1 6б
43	АГЗП, ТОВ «АВАНТАЖ 7»	ВПНО	14010, м. Чернігів, вул. Попова, 6
44	АГЗП, ТОВ «АВАНТАЖ 7»	ВПНО	14010, м. Чернігів, вул. І. Мазепи, 57 в
45	АГЗП ТОВ «ОЛІАН ЛПГ»	ВПНО	14000, м. Чернігів, вул. Козацька, 64
46	АЗС з АГЗП ТОВ «Центуріон-Дистрибушин»	ВПНО	14037, м. Чернігів, просп. Миру, 231 а
47	Моторновагонне депо ДТГО ПЗЗ	ВПНО	14017, м. Чернігів, вул. Привокзальна, 30.
48	Багатопаливна АЗС, ПрАТ «Чернігівавтосервіс»,	ВПНО	14000, м. Чернігів, вул. Громадська, 39
49	ПАТ «Метиз»	ПНО	14011, м. Чернігів, вул. Громадська, 60.
50	ТОВ «Український кардан»	ВПНО	14000, м. Чернігів, проспект Миру, 312
51	ПрАТ «Чернігівський автозавод»	ВПНО	14000, м. Чернігів, просп. Миру, 312
52	Газове господарство, котельня, ПАТ «Чернігівський завод радіоприладів «ЧЕЗАР»	ВПНО	14000, м. Чернігів, вул. Захисників України, 25
53	Складські приміщення служби постачання ГСП «Промпостач», ПАТ «Чернігівський завод радіоприладів «ЧЕЗАР»	ВПНО	– // –
54	Гальванічний цех, ПАТ «Чернігівський завод радіоприладів «ЧЕЗАР»	ВПНО	– // –
55	ТЕЦ, газове господарство, КЕП «ЧЕРНІГІВСЬКА ТЕЦ» ТОВ ФІРМИ «ТЕХНОВА»	ХНО (соляна кислота, ступінь небезпеки – 3), ВПНО	14000, м. Чернігів, вул. Ушинського, 23
56	Реагентне господарство, КЕП «ЧЕРНІГІВСЬКА ТЕЦ» ТОВ ФІРМИ «ТЕХНОВА»	ХНО	– // –

57	Мазутосховище, КЕП «ЧЕРНІГІВСЬКА ТЕЦ» ТОВ ФІРМИ «ТЕХНОВА»	ВПНО	– // –
58	Золовідвали, КЕП «ЧЕРНІГІВСЬКА ТЕЦ» ТОВ ФІРМИ «ТЕХНОВА»	ВПНО	– // –
59	АЗС, КЕП «ЧЕРНІГІВСЬКА ТЕЦ» ТОВ ФІРМИ «ТЕХНОВА»	ВПНО	– // –
60	Залізнична станція Чернігів	ВПНО	14004, м. Чернігів, Проспект Перемоги, 1
61	Пристанційна база, ПрАТ «ЧЛГЗ «ЧЕРНІГІВСЬКА ГОРІЛКА»	ВПНО	14005, м. Чернігів, вул. Котляревського, 38 17036, Чернігівська обл, Козелецький район р-н, с. Чемер, вул. Промисловості, 10
62	Чемерський МПД, ПрАТ «ЧЛГЗ «ЧЕРНІГІВСЬКА ГОРІЛКА»	ВПНО	14000 м.Чернігів вул. Громадська, 66.
63	Аміачно-холодильна станція №1, №2, ЧВ ПрАТ «АБІНБЕВ ЕФЕС Україна»	ХНО (аміак, ступінь небезпеки – 3)	14000, м. Чернігів, вул. Інструментальна, 20
64	Газова котельня, ЧВ ПрАТ «АБІНБЕВ ЕФЕС Україна»	ВПНО	– // –
65	Відділення хімводопідготовки, ЧВ ПрАТ «АБІНБЕВ ЕФЕС Україна»	ВПНО	– // –
66	Склад №5 (прекурсорів), ЧВ ПрАТ «АБІНБЕВ ЕФЕС Україна»	ВПНО	– // –
67	Склад №6 (кислот), ЧВ ПрАТ «АБІНБЕВ ЕФЕС Україна»	ХНО	– // –
68	Лужне відділення, ЧВ ПрАТ «АБІНБЕВ ЕФЕС Україна»	ХНО	– // –
69	Дробильне відділення, ЧВ ПрАТ «АБІНБЕВ ЕФЕС Україна»	ВПНО	– // –
70	Дезинфекційне відділення, ЧВ ПрАТ «АБІНБЕВ ЕФЕС Україна»	ВПНО	– // –
71	Сіп станція пивоварного виробництва, ЧВ ПрАТ «АБІНБЕВ ЕФЕС Україна»	ВПНО	– // –
72	Сіп станція пакувального виробництва, ЧВ ПрАТ «АБІНБЕВ ЕФЕС Україна»	ВПНО	– // –
73	Склад газових балонів, ЧВ ПрАТ «АБІНБЕВ ЕФЕС Україна»	ВПНО	– // –
74	Очисні споруди, ЧВ ПрАТ «АБІНБЕВ ЕФЕС Україна»	ВПНО	– // –
75	ТДВ «ПРОДОВОЛЬЧА КОМПАНІЯ «ЯСЕН»	ВПНО	14037, м. Чернігів, вул. Громадська, 41а.
76	Аміачно-холодильна установка, ПАТ «ЧЕРНІГІВСЬКИЙ МОЛОКОЗАВОД»	ХНО (Аміак, ступінь небезпеки – 3)	14021, м. Чернігів, вул. Любецька, 76
77	АЗС, ПАТ «ЧЕРНІГІВСЬКИЙ МОЛОКОЗАВОД»	ВПНО	– // –
78	ПАТ «МЛИБОР»	ВПНО	14026, м. Чернігів, вул. Елеваторна, 1
79	ПрАТ «ЧЕРНІГІВСЬКА МАКАРОННА ФАБРИКА»	ВПНО	14017, м. Чернігів, вул. Комінтерну, 23
80	ПрАТ «ЧЕРНІГІВСЬКА	ВПНО	14000, м. Чернігів,

	КОНДИТЕРСЬКА ФАБРИКА «СТРІЛА»		вул. Комунальна,2
81	ТОВ «ЧЕКСІЛ-АВТОСЕРВІС»	ХНО (оцтова кислота, ступінь небезпеки – 4)	14023, м. Чернігів, вул. І.Мазепи, 66
82	ТОВ «ЧЕРНІГІВСЬКИЙ ХЛІБОКОМБІНАТ № 2»	ВПНО	14000, м. Чернігів, вул. Любецька, 22
83	ТОВ «ЧЕРНІГІВСЬКИЙ ХЛІБОКОМБІНАТ № 2»	ВПНО	14000, м. Чернігів, вул. Громадська, 41
84	ТОВ «ЧЕРНІГІВСЬКА КАРТОНАЖНО-ПОЛІГРАФІЧНА ФАБРИКА»	ПНО	14038, м. Чернігів, вул. Любомира Бондарука, 26
85	ТОВ «ЧЕРНІГІВСЬКИЙ КОВАЛЬСЬКИЙ ЗАВОД»	ВПНО	14000, м. Чернігів, просп. Миру, 312
86	АГЗП, ТОВ «ЛПГ РІТЕЙЛ»	ВПНО	14014, м. Чернігів, вул. Толстого, 155в
87	ТОВ «СІВЕРТЕКС»	ПНО	14020, м. Чернігів, вул. Малиновського, 36
88	ПРАТ «ЧЕРНІГІВСЬКА ШВЕЙНА ФАБРИКА «ЕЛЕГАНТ»	ПНО	14000, м. Чернігів, просп. Перемоги, 41
89	ТОВ «ЧЕРНІГІВСЬКА ФАБРИКА ЛОЗОВИХ ВИРОБІВ»	ПНО	14008, м. Чернігів, вул. Толстого, 28.
90	Пологовий будинок Чернігівської міської ради, киснева станція	ВПНО	14034, м. Чернігів, вул. 1 Травня, 172
91	ТОВ «ЧЕРНІГІВТОРГ» ТЦ з продажу будівельних матеріалів «ВЕНА»	ПНО	14000, м. Чернігів, вул. 77-й Гвардійської стрілецької дивізії, 1
92	ТОВ «РОСТРА» ТЦ «РОЯЛЬ»	ПНО	14000, м. Чернігів, вул. Музична, 1 (корп. 1)
93	ТОВ «ТАН»	ВПНО	14000, м. Чернігів, вул. Ушинського, 20
94	ТОВ «МОНОФІЛОМЕНТ»	ВПНО	14011, м. Чернігів, вул. І. Мазепи, 78
95	Дочірнє підприємство «171 Чернігівський ремонтний завод»	ВПНО	14020, м. Чернігів, вул. О.Кошового, 1
96	АГЗП, ТОВ «ГОЛДЕН ГАЗ»	ВПНО	14020, м. Чернігів, Проспект Миру, 231
97	АГЗП, ТОВ «ГОЛДЕН ГАЗ	ВПНО	14037, м. Чернігів, Проспект Миру, 192
98	ТОВ «ФУДКОМ» супермаркет «ВЕЛМАРТ»	ПНО	14000, м. Чернігів, вул. Незалежності, 32
99	Магазин СЕДАМ-МАРКЕТ, ТОВ «ТОРНАДО-РЕ»	ПНО	14000, м. Чернігів, вул. Красносільського, 61
100	Магазин СЕДАМ-МАРКЕТ, ТОВ «ТОРНАДО-РЕ»	ПНО	14000, м. Чернігів, Проспект Миру, 42а
101	Магазин СЕДАМ-МАРКЕТ, ТОВ «ТОРНАДО-РЕ»	ПНО	14000, м. Чернігів, вул. Савчука, 9-а
102	ТОВ «СМЕНА «ТРЦ «HOLLYWOOD»	ПНО	14034, м. Чернігів, вул. 77-ї Гв. Дивізії, 1-В
103	ТОВ «ПЛАСТ-БОКС УКРАЇНА»	ПНО	14000, м. Чернігів, вул. Ушинського, 14
104	КП «ЧЕРНІГІВВОДОКАНАЛ» (КНС – 5 од. ВНС – 4 од.)	ЕНО	14017, м. Чернігів, вул. Жабинського, 15
105	АГЗП ТОВ «СВГ Транс»	ВПНО	14000, м. Чернігів,

			вул. Кільцева, 16б
106	АГЗП ТОВ «СВГ Транс»	ВПНО	14011, м. Чернігів, вул. І.Мазепи, 76а
107	АГЗП ТОВ «СВГ Транс»	ВПНО	14020, м. Чернігів, вул. Маліновського, 36
108	АГНКС АГЗП, ТОВ «Текссил»	ВПНО	14033, м. Чернігів, Проспект Миру, 283
109	АГЗП ТОВ «Зоря-ГАЗ»	ВПНО	14010, м. Чернігів, вул. І. Мазепи, 55е
110	АГЗП ТОВ «Райселькомунбуд»	ВПНО	14031, м. Чернігів, вул. Толстого, 15
111	Багатопаливна АЗС, з пунктом сервісного обслуговування ТОВ «Райселькомунбуд»	ВПНО	14014, м. Чернігів, на розі вулиць Толстого, 159
112	Багатопаливна АЗС, з пунктом сервісного обслуговування ТОВ «Райселькомунбуд»	ВПНО	14021, м. Чернігів, вул. Генерала Белова, 1

Всього: 112 об'єктів

Умовні позначки:

ВПНО –	вибухопожежонебезпечний об'єкт
ХНО –	хімічно небезпечний об'єкт
ПНО –	потенційно (пожежо) небезпечний об'єкт
ЕНО –	екологічно небезпечний об'єкт

Атмосферне повітря

Найбільшим забруднювачем атмосферного повітря на Чернігівщині залишається КЕП «Чернігівська ТЕЦ» ТОВ фірми «ТехНова», яке розташоване в м. Чернігів. Викиди в атмосферне повітря складають близько 85,1% викидів стаціонарних джерел підприємств м. Чернігів.

Обсяги викидів пересувними джерелами у 2005-2015 роках зменшилися на 41%. Починаючи з 2016 року інформація про викиди забруднюючих речовин від пересувних джерел забруднення за регіонами органами державної статистики не розробляється.

**Викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря
у м. Чернігові у 2005-2019 роках**

Найменування показника	2005	2010	2015	2016	2017	2018	2019
Стаціонарними джерелами, тис. т	12,3	19,8	15,1	18,5	13,0	13,2	11,5
Пересувними джерелами, тис. т ¹	15,7	12,7	9,2	...	...	...	...
Всього	28,0	32,5	24,3	...	...	...	...

¹ Починаючи з 2016р. інформація про викиди забруднюючих речовин від пересувних джерел забруднення за регіонами органами державної статистики не розробляється

Динаміка викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря у місті Чернігові у 2005-2019 роках (рис. 1) свідчить про загальну тенденцію до зниження їхніх обсягів: обсяги викидів забруднюючих речовин стаціонарними джерелами скоротилися на 7%.

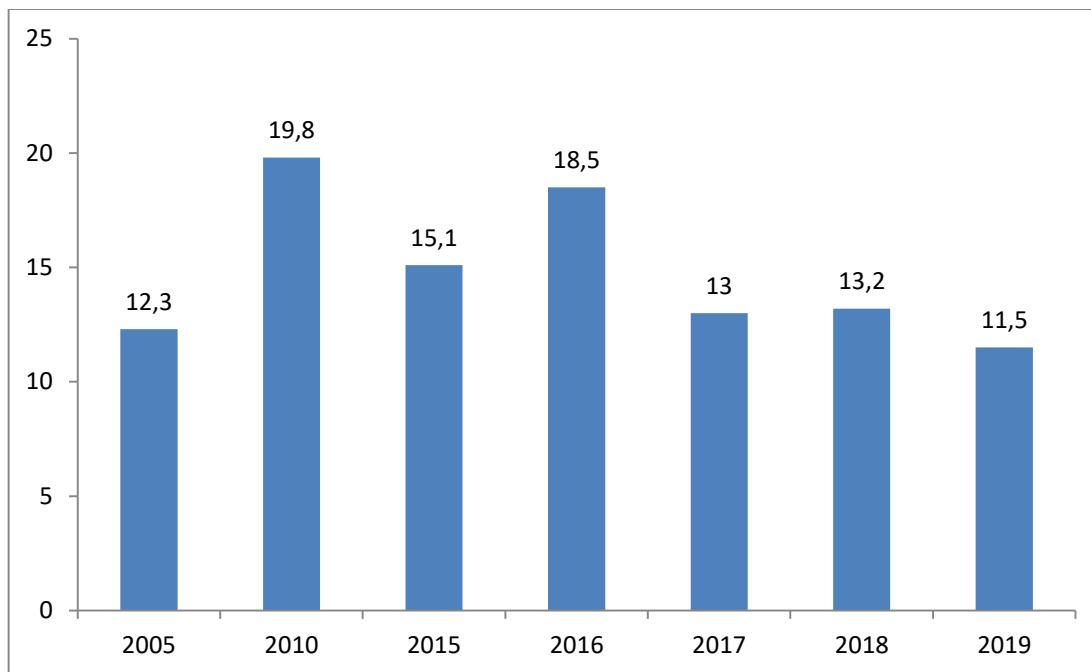

Рис. 1. Динаміка викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря, тис. т

Інвентаризація витрат енергії по місту Чернігову у 2010-2013 роках дала можливість визначити викиди CO_2 при споживанні енергії у кожному секторі і оцінити вклад кожного із вищезазначених муніципальних секторів у загальні викиди в атмосферу парникових газів. Структура викидів CO_2 за муніципальними секторами є відносно стала за усіма роками.

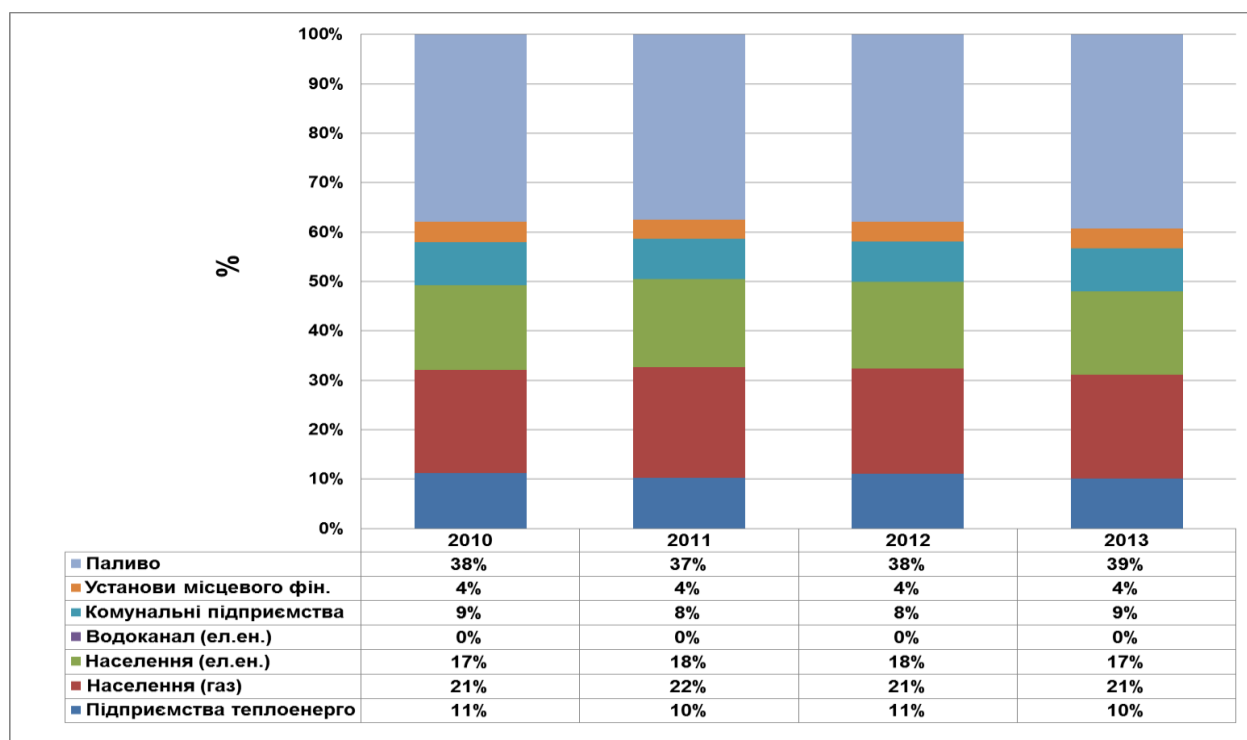

Рис. 2. Вклад муніципальних секторів у кадастр викидів CO₂

Аналіз вкладу муніципальних секторів у кадастр викидів CO₂ за роками спостережень представлено на рис. 2 Він показує, що найбільш суттєвим є вклад моторних видів палива (транспортні засоби міста). Вони складають близько 40% від загальних викидів. При цьому відмічається стійка тенденція до збільшення частки викидів від використання моторних видів палива.

Другим за значимістю фактором є викиди парникових газів, які утворюються при використанні природного газу населенням на приготування їжі, гаряче водопостачання і опалення малоповерхової забудови – до 21%. Значним є також утворення CO₂ при використанні електричної енергії населенням. Вклад цього сектору становить близько 17%. Менший вклад у загальний кадастр викидів CO₂ мають теплопостачальні організації – до 11%. Витрати електричної енергії у комунальних підприємствах долучають до загального кадастру близько 8-9%. При цьому відмічається тенденція до скорочення викидів CO₂.

Найменший вплив на загальні викиди CO₂ має використання електричної енергії в установах місцевого фінансування (бюджетних організаціях).

Результати прогнозування рівня викидів CO₂ по роках за секторами
2008-2023 роки

Сектори	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Муніципальний сектор	55144	53511	56055	55169	56513	56513	56742	58276
Комунальні підприємства	125593	118608	118308	114293	113489	113489	111471	126642
Теплопостачання	148162	145639	152338	143416	156632	142259	141275	144929
Житловий сектор	463124	525149	518280	561716	546108	532435	543987	558055
Транспорт	497356	494175	516584	524222	533686	552887	562142	576679
Разом за всіма секторами	1289379	1337082	1361565	1398816	1406428	1397583	1415617	1464581

Сектори	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Муніципальний сектор	59783	61329	62915	64542	66211	67924	69680	71482
Комунальні підприємства	129917	133277	136723	140259	143886	147607	151424	155340
Теплопостачання	148677	152521	156465	160512	164663	168921	173289	177770
Житловий сектор	572486	587291	602478	618058	634041	650437	667258	684513
Транспорт	591592	606890	622585	638685	655201	672145	689526	707357
Разом за всіма секторами	1502455	1541308	1581166	1622056	1664002	1707034	1751177	1796462

Графічно результати прогнозування рівня викидів CO₂ по роках за секторами в цілому та у перерахунку на одного мешканця представлено на рис. 3 та 4

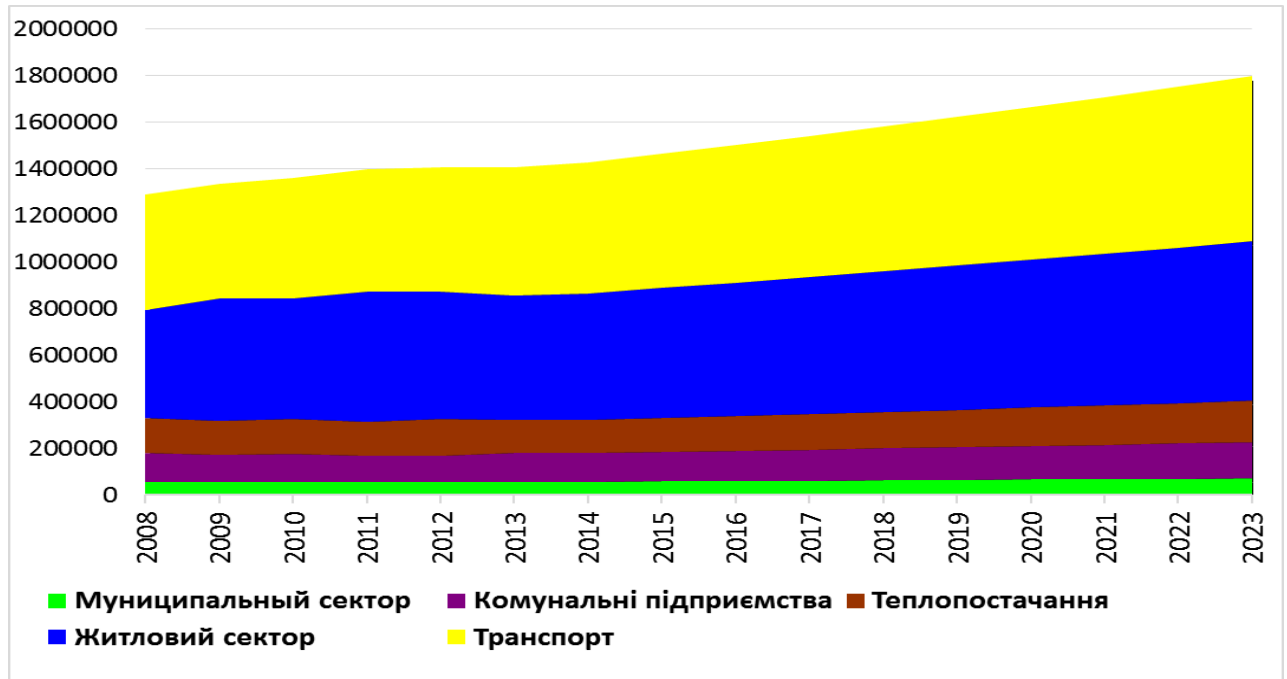

Рис. 3. Динаміка зміни викидів CO₂ за окремими муніципальними секторами, 2008-2020 (прогноз), т/рік.

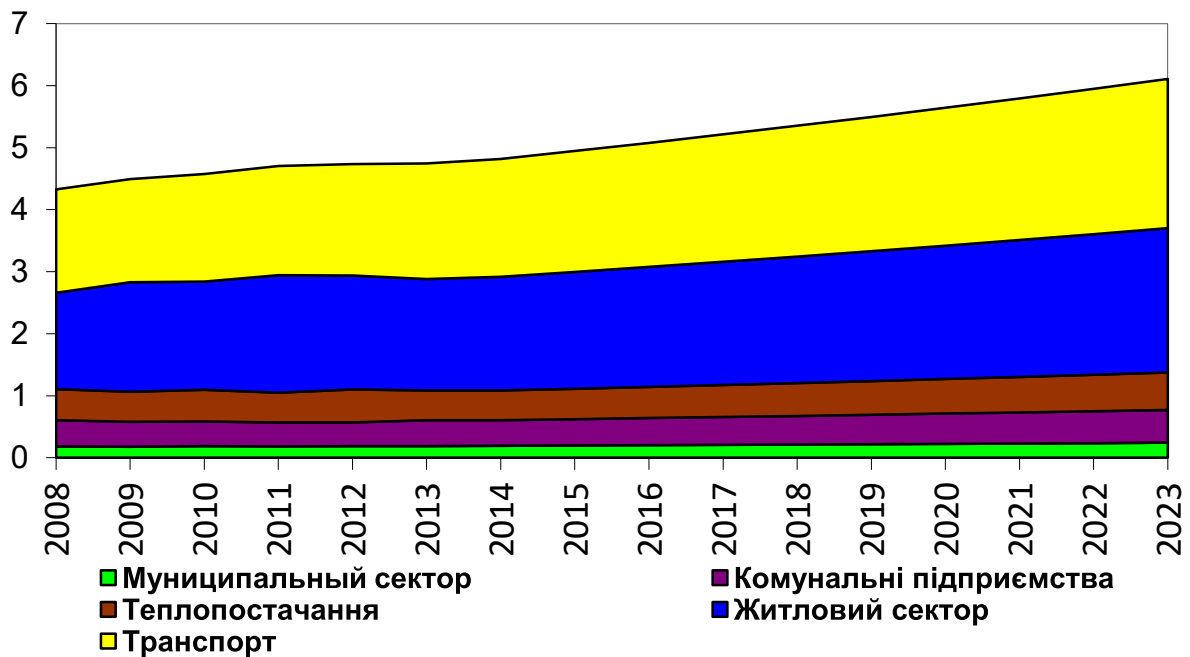

Рис. 4 Динаміка зміни викидів CO₂ за окремими муніципальними секторами у перерахунку на одного мешканця, 2008-2020 (прогноз), т/люд. у рік.

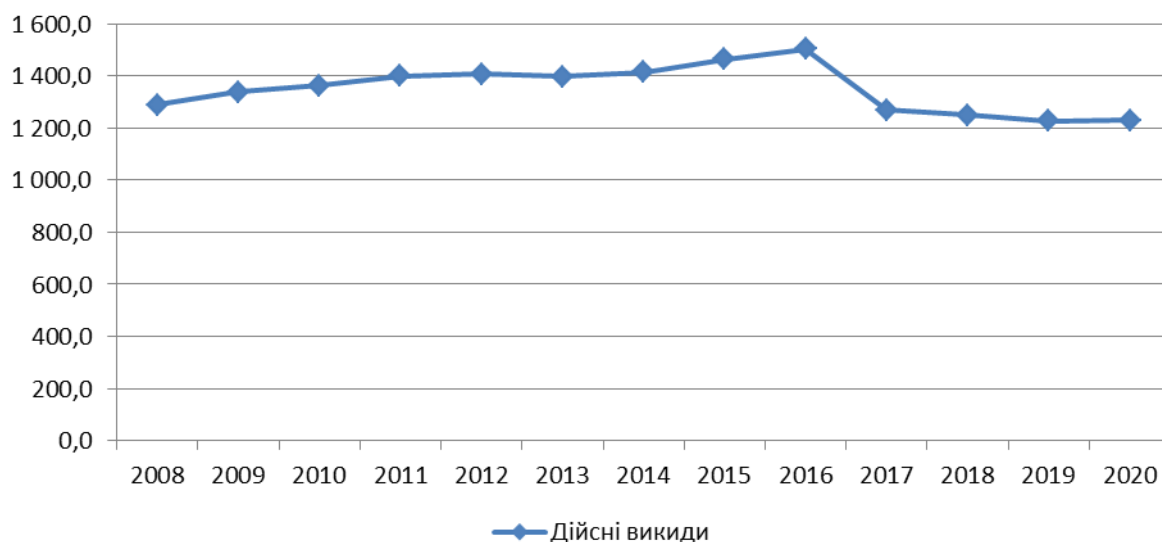

Рис. 5 Розрахункові викиди CO₂ по м. Чернігову з урахуванням впровадження заходів зі зменшення викидів парникових газів (тис. т/рік).

Водні ресурси

Річка Десна – лівобережна притока р. Дніпро першого порядку, відповідно до класифікації річок України відноситься до великих річок. Загальна довжина річки становить 1130 км, з яких в межах України – 575 км (за інформацією геоportалу «Державний водний кадастр: облік поверхневих водних об'єктів» – 594 км). Територією м. Чернігів р. Десна протікає в напрямку зі сходу на південь протяжністю орієнтовно 12 км.

Десна – типова рівнинна річка, має змішаний тип живлення, переважно атмосферний. В загальному об'ємі річкового стоку на долю снігового живлення приходить біля 50 %, дощового – 30 %, підземного – 20 %.

На території України р. Десна не зарегульована (ставки і водосховища на річці не будувалися), завдяки чому підтримується оптимальний гідрологічний режим і забезпечується фільтрація та сомоочищення води.

Річка Десна має велику природну інтенсивність переформування берегів. Як відомо, розгалуженість та звивистість (мандрування) русла слугує чинником водної ерозії, що може призвести до розмиву та руйнування берегів.

У заплаві р. Десна на південно-східній околиці міста розташовано ряд озер, найбільші з яких - озера Глушець та Магістратське.

Внаслідок того, що режим рівнів озер не є постійним, дані про їх чисельність та основні характеристики постійно змінюються.

Річка Стрижень – правобережна притока р. Десна першого порядку, відповідно до класифікації річок України відноситься до малих річок. Загальна довжина річки становить 32 км, в межах міста – орієнтовно 9 км. Протікає в напрямку з півночі на південь та в межах міста (вул. Берегова) впадає в р. Десна. Річка Стрижень зазнає значного антропогенного навантаження, оскільки

є приймачем стічних дощових та талих вод майже з усієї території населеного пункту.

Річка Білоус – правобережна притока р. Десна першого порядку, відповідно до класифікації річок України відноситься до малих річок. Загальна довжина річки становить 57 км. Протікає західною околицею м. Чернігів в напрямку з півночі на південь. Річка зазнає значного антропогенного навантаження, є приймачем зворотних (стічних) вод КП «Чернігівводоканал».

За результатами інвентаризації 2014 року штучних водних об'єктів (площею понад 0,5 га) на території м. Чернігів налічується 6 таких ставків.

З них три ставки є русловими та побудовані на р. Стрижень: ставок «Гирловий» площею 7,4 га, ставок «Ялівщина-1» площею 17,9 га, ставок «Ялівщина-2» площею 17,4 га. Ще три ставки – копані, розташовані в південній частині міста: ставок «Яма» площею 2,7 га, ставок «Гідрокар'єр» площею 14,6 га, ставок «Хімволокно» площею 1,5 га.

Ставки використовуються для загального водокористування та рекреації. Загальний забір води по місту за останні 14 років скоротився на 44%, проте чітка тенденція до його скорочення спостерігалась в період до 2017 року із незначним підвищенням у 2016 році. За вказаний період забір води скоротився на 43%, а в 2018 збільшився на 30%. Це пов'язано зі збільшенням об'ємів використання води КЕП «Чернігівська ТЕЦ» ТОВ фірми «ТехНова».

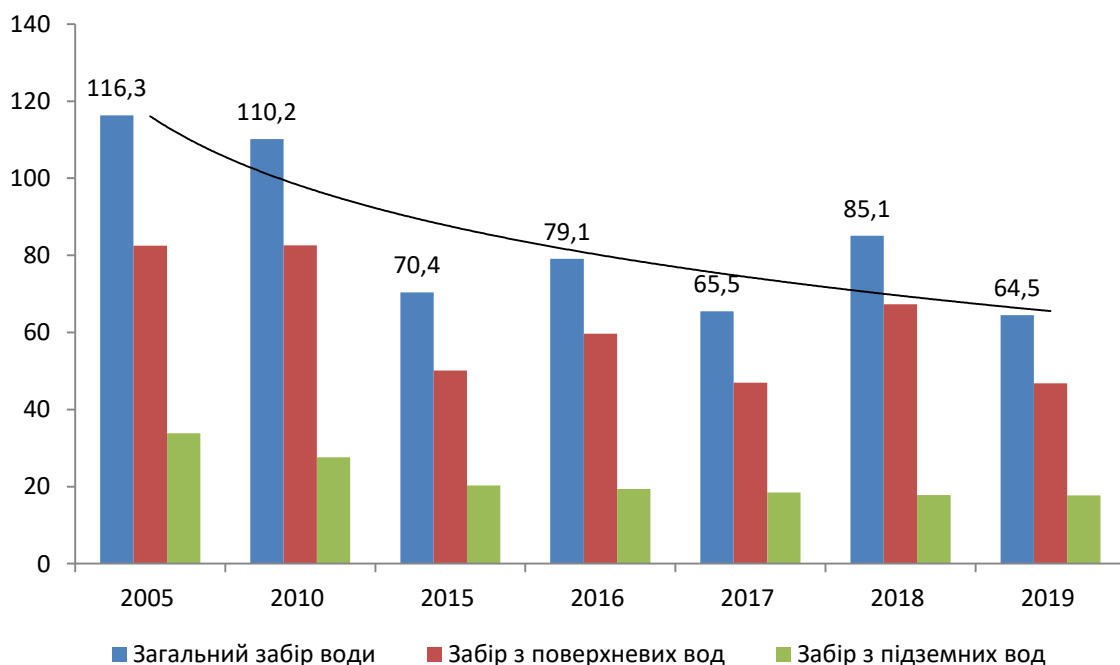

Рис. 6. Динаміка забору води у місті Чернігові у 2005-2019 рр., млн м³

Динаміка забору води з підземних вод протягом аналізованого періоду в місті невинно спадає – за 14 років він скоротився на 22,6%. Періодичне збільшення загального забору води в цей період здійснюється лише за рахунок поверхневих вод.

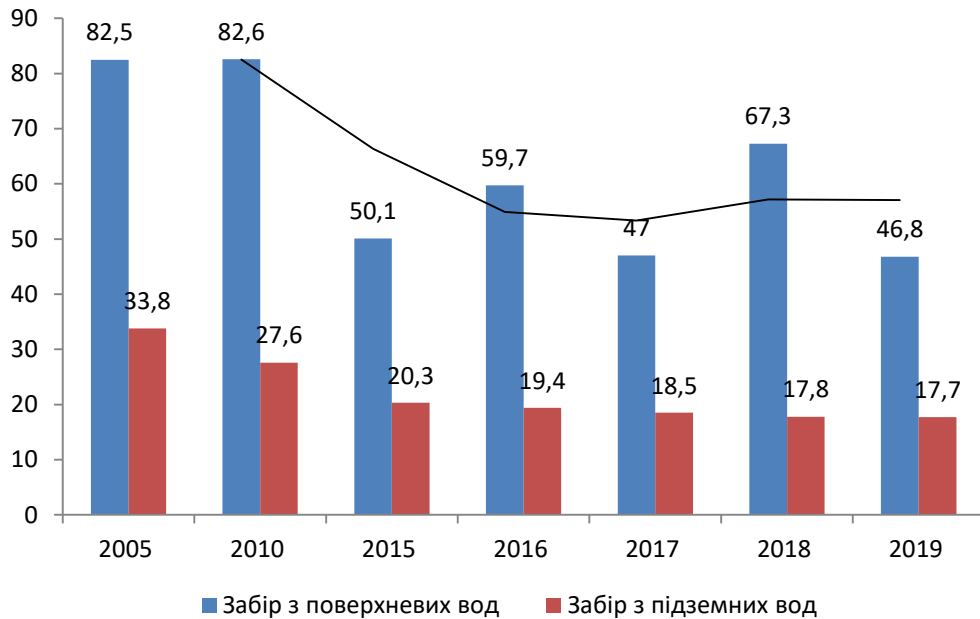

Рис. 7. Динаміка забору води з поверхневих і підземних вод, млн м³

Найбільшим споживачем води в місті є промисловість – її частка в загальному заборі коливається в межах 75-85% (рис. 8). Другим за величиною споживачем є комунальне господарство (частка в межах 20 %).

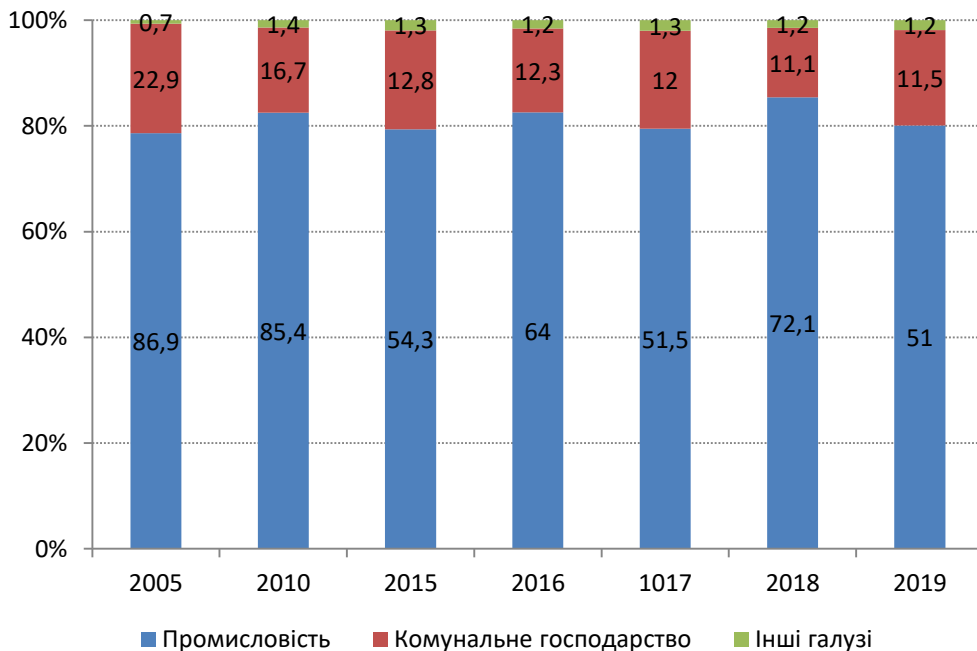

Рис. 8. Галузева структура використання води у місті Чернівці в 2005-2019 рр.

Динаміка скиду зворотних вод представлена на рис. 9, у загальному об'ємі яких найбільшу частку займають нормативно чисті без очистки води – 72-82%. Частка нормативно очищених вод коливається в межах 5% і лише у 2015-2016 рр. збільшується до 16-19%, а частка забруднених в ці роки

відповідно зменшується до 4-5%, решту досліджуваного періоду вона коливається в межах 12-29%.

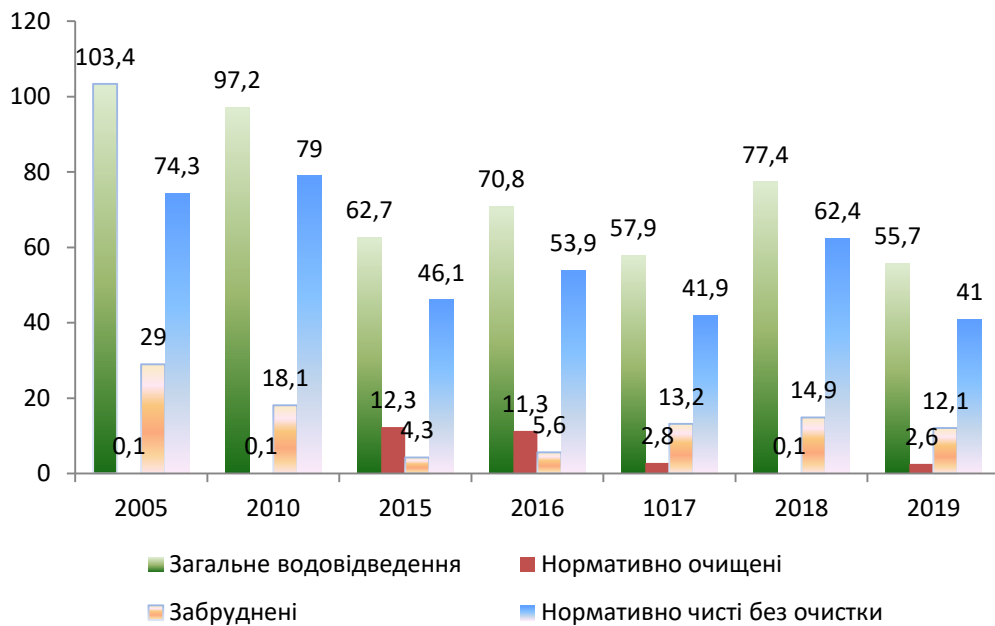

Рис. 9. Динаміка скиду зворотних вод у водні об'єкти міста, млн м³

За даними суб'єктів системи моніторингу міста Чернігова, упродовж аналізованого періоду на території регіону гідрохімічні показники якості поверхневих вод у створах спостереження в цілому не зазнали значних змін і переважно відповідали гранично допустимим концентраціям для водойм рибогосподарського призначення.

На екологічний стан поверхневих вод міста впливали скиди недостатньо очищених стічних вод внаслідок неефективної роботи каналізаційно-очисних споруд.

Головні джерела забруднення поверхневих водних об'єктів – це підприємства житлово-комунального господарства та приватні домогосподарства.

Основні проблеми при очищенні зворотних вод виникають на комплексах очисних споруд, які експлуатуються зазначеними підприємствами. Загалом ці проблеми пов'язані з недовантаженістю, зношеністю обладнання та відсутністю коштів на проведення поточних ремонтних робіт чи реконструкції в цілому.

Основними забруднюючими речовинами транскордонних водотоків є: органічні речовини, залізо загальне, марганець, іони амонію, фосфатіони.

Земельні ресурси та ґрунти

У відповідності із Законом України «Про охорону культурної спадщини» Чернігів включений до категорії історичних міст.

У місті розташовані організації та установи міського і обласного значення, фінансово-кредитні та інформаційно-консультативні заклади та інші організації сфери бізнесу (виробництво, торгівля, послуги).

Житловий фонд міста складає 5201,5 тис. м²

Незначна частина житлового фонду збереглась із дореволюційних і довоєнних часів.

Ветхий житловий фонд представлений, в основному, одноповерховими дерев'яними будинками і зосереджений в центральній частині міста.

Територія міста, в межах, затверджених Верховною Радою України (постанова № 872-XIV від 08.07.1999), складає 7856,3 га:

- 2080 га – землі громадян, яким вони надані у власність і користування;
- 1247 га – землі закладів, установ, організацій;
- 863 га – землі промислових та інших підприємств;
- 380,8 га – землі підприємств транспорту, зв'язку;
- 166 га – землі частин, підприємств, організацій, навчальних закладів оборони;
- 2,6 га – землі лісогосподарських підприємств;
- 19 га – землі водогосподарських підприємств;
- 1,1 га – землі підприємств, що повністю належать іноземним інвесторам;
- 2897 га – землі запасу та землі, не надані у власність та користування.

Місто являє собою компактну планувальну структуру, що сформувалась на правобережжі р. Десна.

Особлива цінність міського середовища – наявність значної кількості пам'яток історії і культури, унікальних архітектурних ансамблів, які знаходяться в нерозривному зв'язку з оточуючим ландшафтом, що надає місту неповторності і своєрідності.

На території міста розташований регіональний ландшафтний парк «Ялівщина» площею 168,7 га, який є частиною природно-заповідної зони Чернігівської області.

Близько 50% території міста охоплені зонами охорони пам'яток архітектури (охоронні зони заповідника і окремих пам'яток архітектури, зона регулювання забудови, парки-пам'ятки садово-паркового мистецтва, зона ландшафту, що охороняється), затверджені рішеннями Чернігівського облвиконкому № 90 від 24.04.1989.

Значні території зайняті садовими товариствами (район Лісковичі, північна частина міста, район с. Півці).

Основним діючим на сьогодні містобудівним документом для м. Чернігова є генеральний план, розроблений інститутом «Дніпромисто» у 2002 році і затверджений рішенням десятої сесії двадцять четвертого скликання Чернігівської міської ради від 25.12.2003.

Згідно з генпланом м. Чернігова чисельність населення на проектний період прийнята 290,0 тисяч осіб.

Аналіз територіальних ресурсів показав, що в місті майже вичерпані вільні території, придатні для житлового будівництва.

Для розміщення всіх видів забудови необхідно орієнтовно 1,2 тис. га, із яких: 0,5 тис. га – територіальні ресурси, що розташовані в існуючих межах міста, 0,7 тис. га – за його межами.

Вибрані напрямки територіального розвитку міста: на північний захід – район «Масани», на захід – район «Новий Білоус» і на схід – район «Бобровиця».

Планувальна стратегія розвитку центральної частини міста полягає в збереженні і розвитку структурних регулярних кварталів, унікальних містобудівних комплексів та комплексів відкритих просторів.

Промислова зона міста включає 8 промрайонів. Промислові підприємства, в основному, розміщені вздовж залізничної колії. Генеральний план передбачає: передислокацію ряду об'єктів із сельбищної зони в промзону, виходячи з планувальних та екологічних міркувань, а також використання наявних територіальних резервів для можливого розміщення технопарків, підприємств малого та середнього бізнесу, багатоповерхових гаражів.

Ландшафтно-рекреаційна зона формується за рахунок існуючих лісових насаджень, лісопарків Кордівка та Ялівщина, луків в заплаві Десни і планувально пов'язана з приміськими зеленими насадженнями, створюючи єдину розгалужену систему.

Відповідно до генерального плану на період до 2025 року передбачається розміщення житлового будівництва в обсязі 2,1 млн м² загальної площі квартир

При реалізації цих обсягів будівництва житловий фонд міста, з урахуванням вибуття, з різних причин, існуючого житлового фонду – 75,0 тис. м² загальної площі зросте у 1,4 рази (з 5,20 млн м² до 7,25 млн м²).

Відходи

Проблема поводження з відходами є однією з найбільш гострих серед низки екологічних проблем, які мають місце в м. Чернігові. Відходи як один із найбільших забруднювачів довкілля утворюються у місті в масштабах суттєво вищих, ніж відбувається їх знешкодження та використання (рис. 10). Слід відзначити, що загальна тенденція щодо утворення відходів в місті, починаючи з 2015 р., характеризується сповільненням, з 2018 року – незначним зростанням.

Враховуючи природні та економічні фактори, основну складову в загальній масі відходів, що утворюються в місті, займають тверді побутові відходи та виробничі відходи IV класу небезпеки, які, в основному, видаляються на полігон (сміттєзвалище), накопичувачі тощо. Зміна обсягів відходів, видалених у спеціально відведені місця чи об'єкти (рис. 11), також демонструє тенденцію до зниження – у 2019 порівняно з 2010 показник знизився на 18,4%.

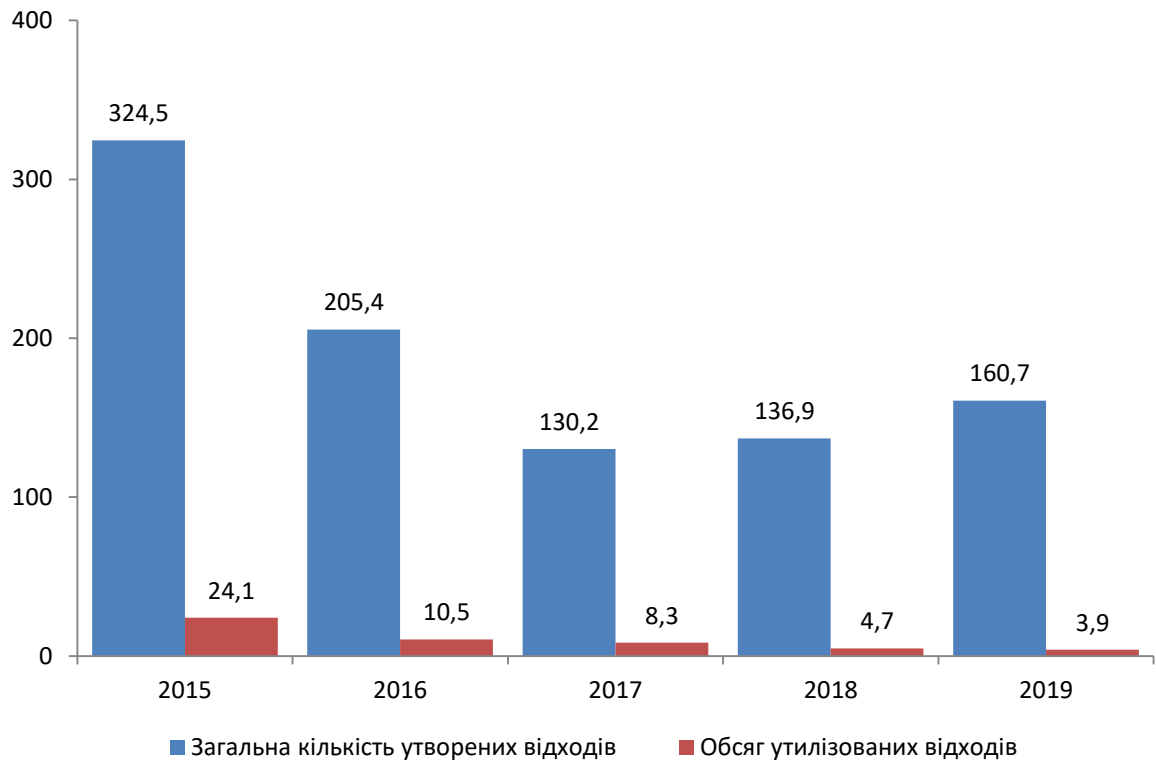

Рис. 10. Утворення та утилізації відходів у м. Чернігові, тис. т

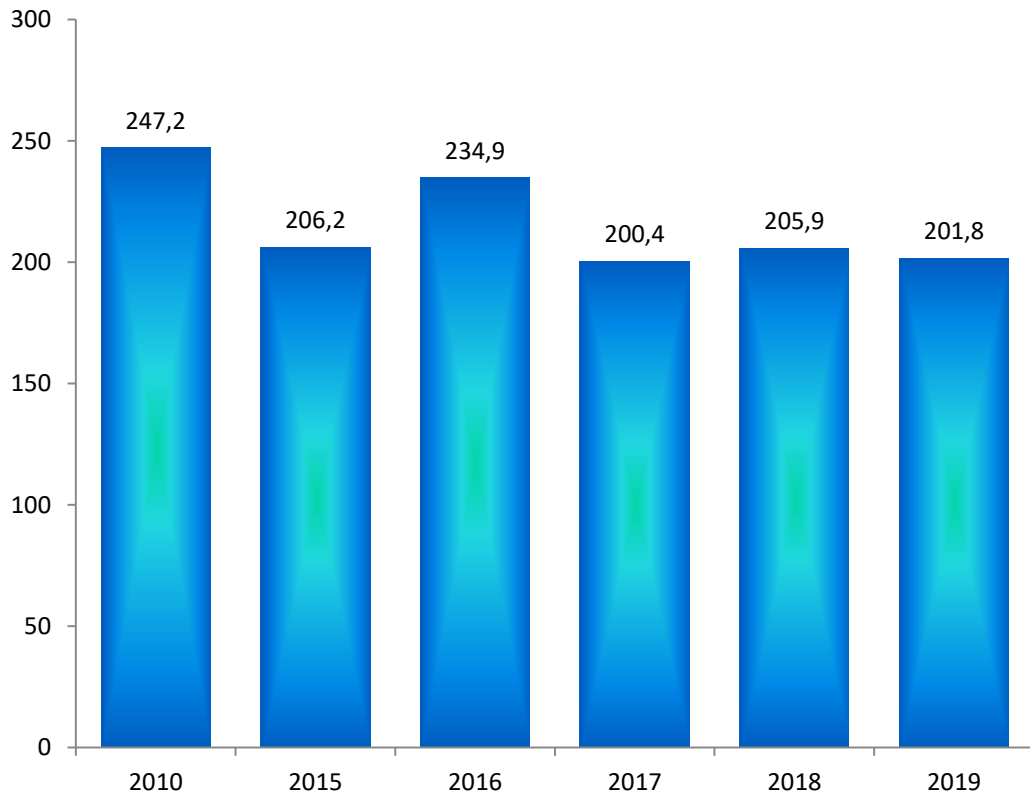

Рис. 11. Обсяги відходів, видалених у спеціально відведені місця, тис. т

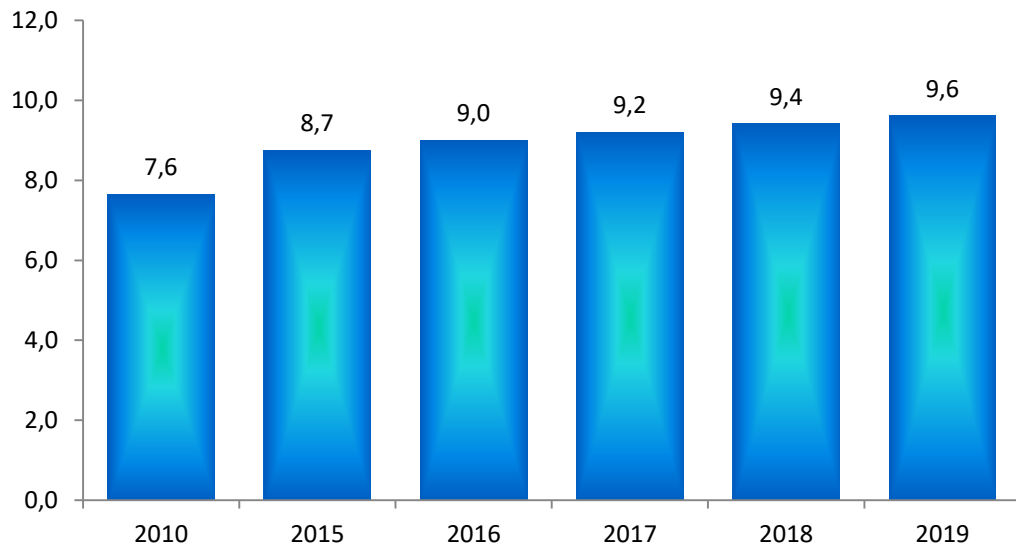

Рис. 12. Динаміка загального обсягу відходів, накопичених протягом експлуатації у спеціально відведених місцях чи об'єктах, млн т

Через відсутність на території міста сміттєпереробних та сортувальних комплексів на полігони потрапляє значна частина відходів, які мають ресурсну цінність і підлягають переробці та утилізації. Основну масу відходів як вторинної сировини складають тара (упаковка) від продуктів харчування та продукції споживання населенням.

Здоров'я населення

За показниками скидання забруднених вод, викидів шкідливих речовин в атмосферу, утворення відходів місто Чернігів відноситься до міст із середнім рівнем негативного впливу на стан здоров'я населення. Експертні висновки свідчать, що посилення забруднення довкілля призводить до зростання захворюваності з цілого ряду хвороб.

Загальна тенденція уперше зареєстрованих випадків захворювання населення міста носить мінливий характер (рис. 13): періодичні спади чергуються з нарощенням рівня захворюваності, які пов'язані зі спалахами захворюваності на грип та ГРВІ. У порівнянні з попередніми роками, в цілому, характерна тенденція до спаду рівня захворюваності.

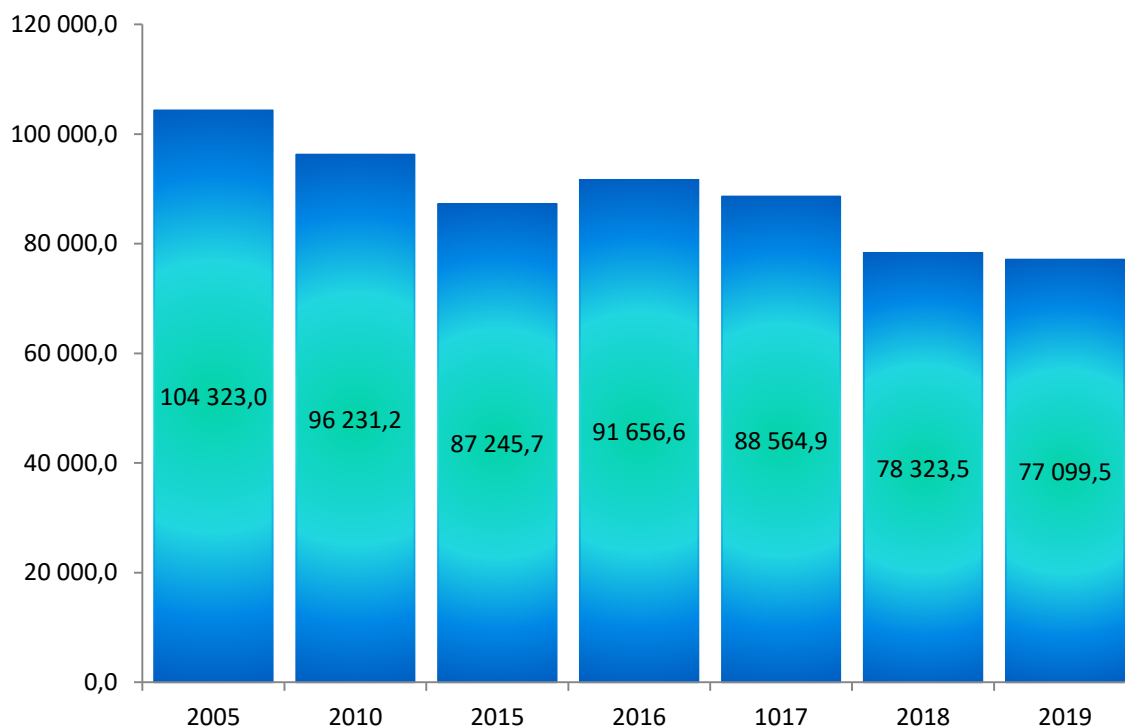

Рис. 13. Кількість уперше зареєстрованих випадків захворювань населення міста Чернігова, показник захворюваності на 100 тис. населення

Майже половина (45-48%) усіх уперше зареєстрованих випадків захворювань припадає на хвороби органів дихання (рис. 14).

Показники захворюваності дітей на хвороби органів дихання перевищують показник по країні.

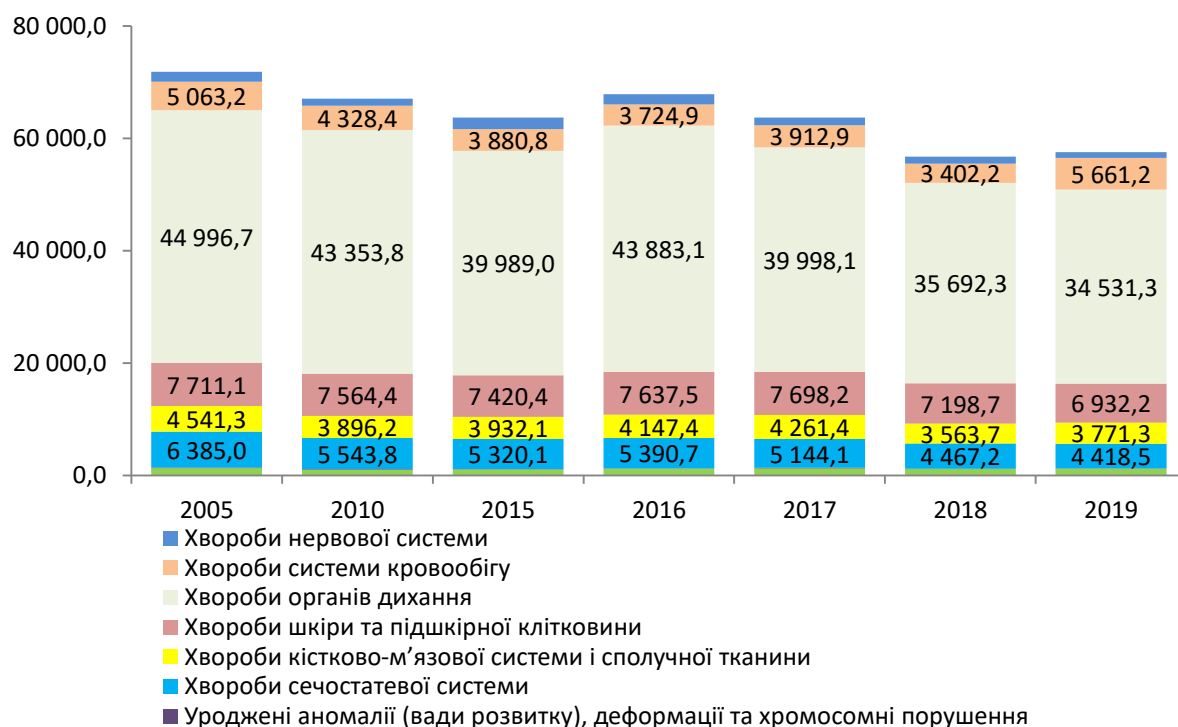

Рис. 14. Кількість уперше зареєстрованих випадків захворювань населення міста Чернігова за класами основних хвороб, показник захворюваності на 100 тис. населення

Суттєві частки (понад 5%) припадають на хвороби ока та придаткового апарату, системи кровообігу, шкіри та підшкірної клітковини, кістковом'язової системи та сполучної тканини, сечостатевої системи. Місто Чернігів відноситься до регіонів, де показники захворюваності населення на злоякісні новоутворення є вищими за середній рівень по країні (380 хворих на 100 тис. населення). Одними з найвищих по Україні є показники захворюваності населення на туберкульоз.

Що ж стосується причин смертності, то основна частка приходить на хвороби системи кровообігу (63%) та новоутворення (18%). Загалом можна відзначити, що стан здоров'я населення території виявляє доволі тривожні тенденції і вимагає постійного моніторингу.

3. Характеристика стану довкілля, умов життєдіяльності населення та стану його здоров'я на територіях, які ймовірно зазнають впливу

Реалізація заходів проєкту Програми може потенційно здійснити негативний вплив на довкілля та здоров'я населення опосередковано через фактори забруднення атмосферного повітря, поверхневих та підземних вод, ґрунтів, видалення зелених насаджень та інше.

За інформацією МОЗ, найбільш несприятливому впливу шкідливих факторів підлягає населення, яке мешкає в межах санітарно-захисних смуг промислових підприємств, що є порушенням вимог «Державних санітарних правил планування та забудови населених місць»: у міських поселеннях 3,4% проб атмосферного повітря містять забруднюючі речовини у концентраціях, що перевищують гранично допустимі. Тому технічні завдання Програми, які реалізуються на територіях міських поселень, мають розглядатися як зони підвищеної уваги.

З даними Держгеонадр, головними чинниками забруднення ґрунтових вод на більшій частині території України є стоки тваринницьких комплексів, мінеральні добрива, продукти сільгоспхімії, свинець, марганець, нафтопродукти. Забруднення міжпластових підземних вод носить локальний характер, залежить від техногенного навантаження на геологічне середовище та захищеності підземних вод. Ділянки забруднення міжпластових підземних вод знаходяться, переважно, у зоні впливу поверхневого комплексу утилізації дренажних вод гірничовидобувних робіт, невпорядкованих складів зберігання промислових відходів, мінеральних добрив та отрутохімікатів, тваринницьких комплексів, нафтопереробних заводів та інших локальних об'єктів, що впливають на стан підземних вод.

Об'єкти захоронення відходів, забруднення довкілля основними суб'єктами ЖКГ, значний вплив транспортної інфраструктури на комфортність умов проживання населення створюють необхідність розглядати всі напрямки Програми, спрямовані на модернізацію соціальної та виробничої інфраструктури міста як зони підвищеної уваги.

Оскільки Програмою передбачено спрямування заходів на забезпечення комфортних та безпечних умов для життя населення міста, то її реалізація з високою ймовірністю має зменшити негативний вплив на довкілля і здоров'я населення, від чого можна очікувати позитивні результати на всій території міста.

4. Екологічні проблеми, у тому числі ризики впливу на здоров'я населення, які стосуються Програми

Прямо пов'язати ті чи інші наслідки для здоров'я населення з впливом конкретних заходів та проєктів Програми досить складно (так само, як і навпаки, довести відсутність такого зв'язку), оскільки вплив на здоров'я часто неспецифічний і носить опосередкований характер, має пролонгований прояв, характеризується наявністю часового лагу між моментом виникнення та проявом наслідків. Можуть спостерігатися кумулятивні ефекти, пов'язані з декількома видами господарської діяльності. Так, наприклад, захворювання дихальної системи можуть бути наслідками впливу як об'єктів паливноенергетичного комплексу, так і транспорту.

Заходи Програми мають забезпечити поступове виконання природоохоронних заходів і як наслідок, подолання ключових екологічних проблем міста, серед яких нижчеперелічені:

- 1) забруднення атмосферного повітря викидами забруднюючих речовин від підприємств автотранспорту та промислового сектору;
- 2) забруднення водних об'єктів скидами забруднюючих речовин із зворотними водами підприємств житловокомунального господарства та підприємств промислового сектору;
- 3) забруднення підземних водоносних горизонтів;
- 4) порушення гідрологічного та гідрохімічного режиму малих річок міста;
- 5) підтоплення земель міста;
- 6) поводження з відходами I-III класів небезпеки;
- 7) утилізація відходів енергетичної галузі промисловості;
- 8) поширення екзогенних геологічних процесів;
- 9) збереження природно-заповідного фонду.

5. Зобов'язання у сфері охорони довкілля, у тому числі пов'язані із запобіганням негативному впливу на здоров'я населення, встановлені на міжнародному, державному та інших рівнях, що стосуються Програми, а також шляхи врахування таких зобов'язань під час її підготовки

Основними міжнародними правовими документами щодо СЕО є Протокол про стратегічну екологічну оцінку (Протокол про СЕО) до Конвенції про оцінку впливу на навколишнє середовище у транскордонному контексті (Конвенція Еспо), ратифікований Верховною Радою України (№562-VIII від 01.07.2015), та Директива 2001/42/ЄС про оцінку впливу окремих планів і програм на навколишнє середовище, яка внесена до виконання плану заходів з виконання Угоди Про Асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони, який затверджений постановою КМУ від 25 жовтня 2017 № 1106, Бернської Конвенції про охорону дикої флори та фауни і природних середовищ існуючих в Європі.

Засади екологічної політики України визначені Законом України «Про основні засади (Стратегію) державної екологічної політики на період до 2030 року» (ухвалено Верховною Радою України 28 лютого 2019 року).

Основним практичним інструментом реалізації завдань у сфері екологічної безпеки міста Чернігова виступає Програма поліпшення екологічного стану міста Чернігова, яка узгоджується з положеннями Закону «Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року».

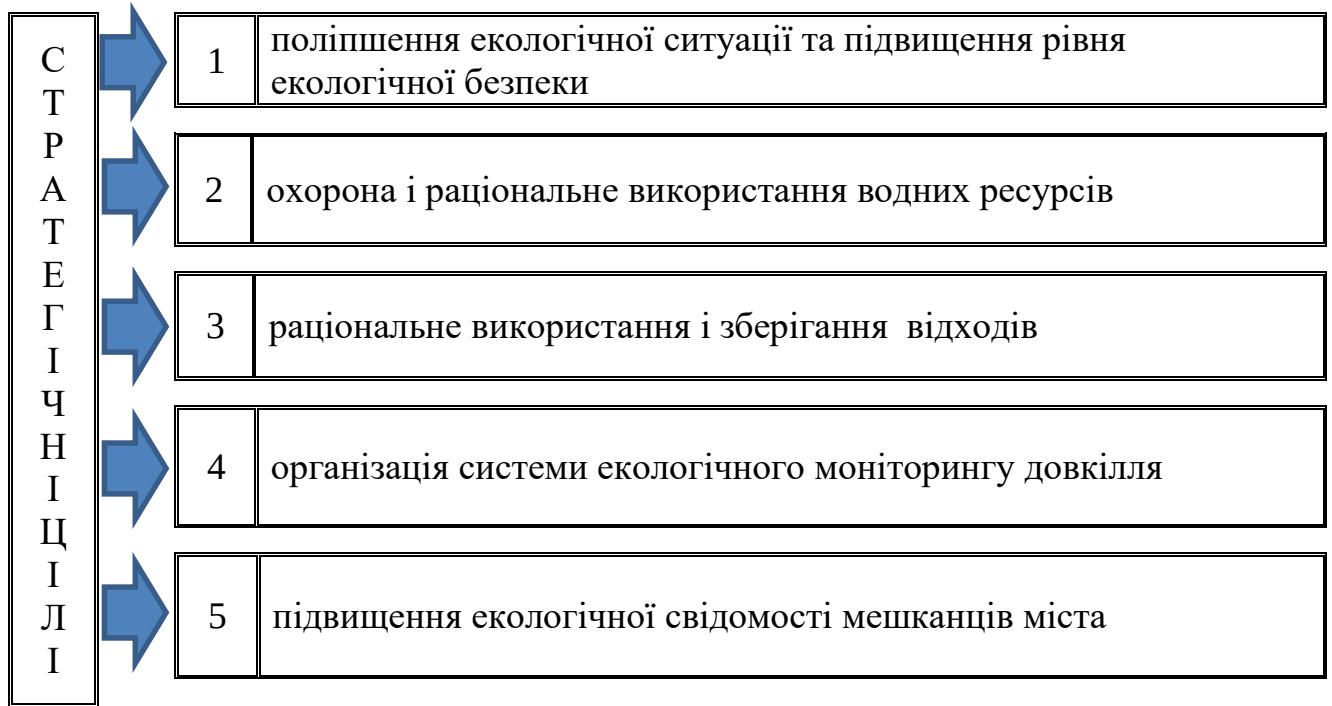
Програма поліпшення екологічного стану міста Чернігова враховує головні завдання в законодавчих і нормативних актах з питань екології та визначає основні цілі і заходи з поліпшення екологічного стану міста на 2021-2025 роки.

Програма поліпшення екологічного стану міста Чернігова розроблена управлінням житлово-комунального господарства Чернігівської міської ради, за участі інших виконавчих органів Чернігівської міської ради.

**ПРОГРАМА
ПОЛІПШЕННЯ ЕКОЛОГІЧНОГО СТАНУ МІСТА
ЧЕРНІГОВА НА 2021-2025 РОКИ (проект)**

М Е Т А:

створення умов для забезпечення екологічної безпеки, охорони навколишнього природного середовища та поліпшення його стану, реалізації ефективної природоохоронної політики на місцевому рівні

Координацію та контроль за ходом виконання Програма поліпшення екологічного стану міста Чернігова покладено на управління житлово-комунального господарства Чернігівської міської ради, а організацію процесу виконання – на управління житлово-комунального господарства Чернігівської міської ради, інші виконавчі органи Чернігівської міської ради та інші суб'єкти господарювання

6. Опис наслідків для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, у тому числі вторинних, кумулятивних, синергічних, коротко, середньо- та довгострокових, постійних і тимчасових, позитивних і негативних наслідків

План заходів включає ряд проєктів, що можуть мати вплив на довкілля, у тому числі на здоров'я населення. Проаналізувавши зміст основних завдань, заходів та проєктів, робоча група виявила можливі екологічні наслідки для довкілля та здоров'я населення, детальний опис яких наведено у таблиці нижче.

	Завдання, захід, проєкт	Опис наслідків для довкілля, у тому числі для здоров'я населення
1	Підтримання санітарного стану річки Стрижень із прибиранням водного дзеркала	Покращення екологічної ситуації
2	Забезпечення екологічно-безпечного збирання, перевезення, зберігання, оброблення, утилізації, видалення, знешкодження і захоронення відходів та небезпечних хімічних речовин.	Запобігання та попередження забруднення об'єктів довкілля. Зменшення екологічних ризиків та потенційне максимальне використання вторинних ресурсів. Зменшення шкідливого впливу на довкілля та здоров'я людей
3	Моніторинг забруднення підземних та поверхневих вод у районі ставків-накопичувачів рідких токсичних промислових відходів та полігону твердих побутових відходів (район "Масани")	Створення умов для безпечного проживання та життєдіяльності населення Продовження контролю екологічного стану території
4	Будівництво контейнерних майданчиків	Зменшення екологічних ризиків та потенційне максимальне використання вторинних ресурсів. Зменшення шкідливого впливу на довкілля та здоров'я людей
5	Благоустрій приватного сектора та поліпшення умов проживання мешканців цих районів	Вирішення проблем приватного сектору з капітального ремонту доріг, проїздів, мереж зовнішнього освітлення, мереж водопостачання, водовідведення, відведення дощових та талих вод
6	Будівництво, реконструкція, капітальний та поточний ремонт об'єктів вулично-дорожньої мережі з забезпеченням облаштування велосипедної інфраструктури	Зменшення забруднення довкілля викидами забруднюючих речовин, які утворюються при спалюванні палива Покращення технічного стану автомобільних доріг, збільшення їх пропускної здатності, поліпшення екологічного стану у мікрорайонах міста
7	Технічне обслуговування з гідродинамічним очищенням та ремонт мереж зливової каналізації, очисних споруд	Поліпшення стану екологічної безпеки територій, зменшення концентрацій азоту та фосфору до нормативних вимог на скид в водні об'єкти.
8	Будівництво, капітальний ремонт, реконструкція, поточний ремонт та технічне обслуговування мереж	Економія енергоресурсів шляхом впровадження енергозберігаючих заходів. Підвищення надійності та якості енергозабезпечення міста.

	зовнішнього освітлення	
9	Благоустрій озелених територій та проведення озеленення міста	Поліпшення екологічного, санітарного стану та естетичного вигляду міста
10	Будівництво майданчиків для вільного виходу собак та облаштування зон для виходу собак	Покращення екологічної ситуації. Підвищення рівня відповідальності власників тварин.
11	Реконструкція мереж водопостачання та водовідведення	Поліпшення стану екологічної безпеки територій, стану підземних ґрунтових вод
12	Реконструкція та капітальний ремонт скверів, парків, бульварів, набережних, зелених зон та зон відпочинку біля води	Позитивний вплив на екологічну ситуацію. Оновлення існуючих та створення нових зон масового відпочинку мешканців міста, створення безпечних та комфортних умов активного відпочинку мешканців міста
13	Внесення змін до Генерального плану м. Чернігова з розробленням плану зонування міста	Позитивний вплив на довкілля
14	Затвердження проєкту «Історико-архітектурний опорний план м. Чернігова» з визначенням меж і режимів використання зон охорони пам'яток та історичних ареалів	Позитивний вплив на довкілля
15	Розроблення проєктів детальних планів окремих територій міста	Позитивний вплив на довкілля
16	Розробка містобудівної документації	Екологічний вплив відсутній
17	Реконструкція, капітальний ремонт мережі міського електротранспорту та оновлення рухомого складу	Сприяння розвитку екологічного виду транспорту – міського електротранспорту та зменшенню втрат електроенергії
18	Створення сучасних конкурентоспроможних туристичних продуктів та послуг	Реалізація проєкту не несе за собою негативного впливу на довкілля, сприятиме формуванню екологічно-орієнтованого мислення відпочиваючих
19	Розвиток туристично-рекреаційного потенціалу міста	Створення психологічно і екологічно комфортного простору для туристів.
20	Підвищенні якості надання комунальних послуг	Поліпшення стану екологічної безпеки територій, скорочення обсягу викидів парникових газів в атмосферу (CO ₂)
21	Підвищення енергоефективності будівель бюджетної сфери та житлового фонду	Скорочення обсягу шкідливих викидів парникових газів (CO ₂) за рахунок зменшення споживання будівлями паливно-енергетичних ресурсів

7. Заходи, що передбачається вжити для запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків

Нижче запропоновані доцільні та досяжні заходи (ДДЗ), які передбачається вжити на етапах розробки проєкту Програми, її виконання та моніторингу й реалізації.

Проєкт програми включає заходи та перелік інвестиційних проєктів, що не матимуть безпосередній вплив на довкілля та здоров'я населення, але можуть генерувати вторинні, кумулятивні та синергетичні ефекти у короткостроковій, середньо- та довгостроковій перспективах.

Для запобігання, зменшення, пом'якшення негативних наслідків реалізації завдань Програми, а також вжиття заходів щодо їх усунення, пропонується три групи ДДЗ:

- методичної та експертної підтримки;
- техніко-інструментального забезпечення;
- інформаційно-консультаційного супроводу;

Група заходів методичної та експертної підтримки включає:

- фокусування на випереджаючий аналіз кількісних та якісних характеристик стану довкілля, умов життєдіяльності населення та стану його здоров'я на території м. Чернігова;

- організацію і впровадження на території міста системи моніторингу фактичного впливу на довкілля, умови життєдіяльності населення та стан його здоров'я у процесі реалізації Програми, формування зворотного зв'язку та здійснення процедур можливого коригування чи внесення змін до Програми за даними моніторингу;

- забезпечення системи постійного моніторингу стандартизованими методиками оцінювання стану довкілля, умов життєдіяльності населення та стану його здоров'я.

Група заходів техніко-інструментального забезпечення включає:

- забезпечення системи постійного моніторингу необхідними технічними засобами (аналітичні приладові комплекси та регіональні мережі їх розміщення на території області) і комп'ютерною технікою та ліцензованим програмним забезпеченням відповідних уповноважених органів;

Група заходів інформаційно-консультаційного супроводу охоплює:

- формування системи своєчасного, адекватного та ефективного інформування громадськості та організації громадського обговорення щодо запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків впливу на складові довкілля, умови життєдіяльності населення та стан його здоров'я виконання Програми, у т. ч. на основі даних моніторингу та з формуванням пропозицій і рекомендацій громадськості.

8. Обґрунтування вибору виправданих альтернатив, що розглядалися, опис способу, в який здійснювалася стратегічна екологічна оцінка

У процесі здійснення стратегічної екологічної оцінки було розглянуто наступні альтернативи:

Альтернатива 1 «Нульовий сценарій» – опис, прогнозування та оцінка ситуації у випадку незатвердження Програми.

Заходи з покращення довкілля будуть здійснюватися без чітко визначеного плану, яким передбачено цілі та завдання з охорони довкілля. Це призведе до збереження тенденцій, що сформувалися у місті Чернігові стосовно стану довкілля та здоров'я населення. Такий подальший розвиток не відповідає пріоритетам державної екологічної політики.

Альтернатива 2 «Прийняття Програми» – опис, прогнозування та оцінка ситуації у випадку затвердження Програми.

Заходи з покращення довкілля будуть здійснюватися відповідно до стратегічних цілей та завдань. Це призведе до зміни тенденцій, що сформувалися у місті Чернігові стосовно стану довкілля та здоров'я населення. Такий сценарій відповідає пріоритетам державної екологічної політики.

Оцінка ймовірного негативного впливу на довкілля та стан здоров'я населення відповідно до контрольного переліку за альтернативними варіантами

Чи може реалізація спричинити	Негативний вплив	
	Нульовий сценарій	Прийняття Програми
1	2	3
Повітря		
Збільшення викидів забруднюючих речовин від стаціонарних джерел?	+/-	+/-
Збільшення викидів забруднюючих речовин від пересувних джерел?	+	+
Погіршення якості атмосферного повітря?	+	—
Появу джерел неприємних запахів?	+/-	—
Зміни повітряних потоків, вологості, температури або ж будь-які локальні чи регіональні зміни клімату?	—	—
Водні ресурси		
Збільшення обсягів скидів у поверхневі води?	+/-	+/-
Будь-які зміни якості поверхневих вод (зокрема, таких показників, як температура, розчинений кисень, прозорість, але не обмежуючись ними)?	+	+/-
Збільшення скидання шахтних і кар'єрних вод у водні об'єкти?	—	—
Значне зменшення кількості вод, що використовуються для водопостачання населенню?	—	—
Збільшення навантаження на каналізаційні системи та погіршення якості очистки стічних вод?	+	—
Появу загроз для людей і матеріальних об'єктів, пов'язаних з водою (зокрема таких, як паводки або підтоплення)?	+	+/-
Зміни напрямів і швидкості течії поверхневих вод або зміни обсягів води будь-якого поверхневого водного об'єкту?	+/-	+/-
Порушення гідрологічного та гідрохімічного режиму малих річок регіону?	+	—
Зміни напряму або швидкості потоків підземних вод?	—	—
Зміни обсягів підземних вод (шляхом відбору чи скидів або ж	+/-	—

шляхом порушення водоносних горизонтів)?		
Забруднення підземних водоносних горизонтів?	+/-	-
Відходи		
Збільшення кількості утворюваних твердих побутових відходів?	+/-	-
Збільшення кількості утворюваних чи накопичених промислових відходів IV класу небезпеки?	+/-	-
Збільшення кількості відходів I-III класу небезпеки?	+/-	+/-
Спорудження еколого-небезпечних об'єктів поводження з відходами?	+/-	-
Утворення або накопичення радіоактивних відходів?	+/-	-
Земельні ресурси		
Порушення, переміщення, ущільнення ґрунтового шару?	+	+/-
Будь-яке посилення вітрової або водної ерозії ґрунтів?	+/-	-
Зміни в топографії або в характеристиках рельєфу?	+/-	-
Появу таких загроз, як землетруси, зсуви, селеві потоки, провали землі та інші подібні загрози через нестабільність літогенної основи або зміни геологічної структури?	-	-
Суттєві зміни в структурі земельного фонду, чинній або планованій практиці використання земель?	+	-
Населення та інфраструктура		
Зміни в локалізації, розміщенні, щільності та зростанні кількості населення будь-якої території?	+	+
Вплив на нинішній стан забезпечення житлом або виникнення нових потреб у житлі?	-	-
Суттєвий вплив на нинішню транспортну систему? Зміни в структурі транспортних потоків?	+	-
Необхідність будівництва нових об'єктів для забезпечення транспортних сполучень?	+/-	+/-
Потреби в нових або суттєвий вплив на наявні комунальні послуги?	+	+/-
Появу будь-яких реальних або потенційних загроз для здоров'я людей?	+	-
Екологічне управління та моніторинг		
Погіршення екологічного моніторингу?	+	-
Усунення наявних механізмів впливу органів місцевого самоврядування на процеси техногенного навантаження?	+	-
Стимулювання розвитку екологічно небезпечних галузей виробництва?	+/-	+/-
Інше		
Підвищення рівня використання будь-якого виду природних ресурсів?	+	+/-
Суттєве вилучення будь-якого невідновного ресурсу?	+/-	-
Збільшення споживання значних обсягів палива або енергії?	+/-	-
Суттєве порушення якості природного середовища?	+/-	-
Появу можливостей досягнення короткотермінових цілей, які ускладнюватимуть досягнення довготривалих цілей у майбутньому?	+	-
Такі впливи на довкілля або здоров'я людей, які самі по собі будуть незначними, але у сукупності викличуть значний негативний екологічний ефект, що матиме значний негативний прямий або опосередкований вплив на добробут людей?	+	+/-

На основі проведеного аналізу Робоча група встановила, що найсприятливішим варіантом буде затвердження запропонованої Програми.

У ході виконання СЕО Робоча група зіткнулася з рядом проблем, які суттєво ускладнюють більш повне і глибоке здійснення СЕО для Програми, зокрема:

1. Недостатність джерел і аналізу інформації. Інформація щодо виникаючих проблем у сфері охорони довкілля та охорони здоров'я і громадського здоров'я характеризується такими основними структурними компонентами – атмосферне повітря; водні ресурси в усіх їх видах; земельні ресурси та ґрунти; біорізноманіття (рослинний і тваринний світ, лісові ресурси, об'єкти і території ПЗФ); відходи (ТПВ, відходи промислового виробництва, небезпечні, токсичні і медичні відходи, радіоактивні відходи, відходи сільськогосподарського виробництва тощо); промислові і комунальні стоки; охорона здоров'я і медицина загалом. Державна статистична служба України (ДССУ) не структурує і не аналізує достатньо глибоко і повно перелічені вище компоненти сфери охорони довкілля та природокористування для Програми на місцевому рівні.

2. Слабкість і нерозвиненість ефективних форм партнерської взаємодії в трикутнику «влада – екологічна громадськість – науковці і експерти». Причин і чинників зазначеної слабкості і нерозвиненості ефективних форм взаємодії задля більш повного і глибокого здійснення СЕО доволі багато. Подібне ускладнення, в першу чергу, викликане тим, що досвіду і практики подібної взаємодії в рамках імплементації Угоди Україна – ЄС, нового екологічного законодавства (Закон України «Про стратегічну екологічну оцінку», Закон України «Про оцінку впливу на довкілля» та ін.) ще дуже мало.

3. Відсутність досвіду і практики організації ефективного і комплексного моніторингу стану довкілля на рівні регіону і міста та системи реагування на його результати.

9. Заходи, передбачені для здійснення моніторингу наслідків виконання Програми для довкілля, у тому числі для здоров'я населення

СЕО не завершується прийняттям рішення про затвердження Програми. Значущі наслідки для довкілля, умов життєдіяльності населення та стану його здоров'я повинні відслідковуватися, зокрема, з метою виявлення непередбачених несприятливих наслідків і вжиття заходів щодо їх усунення.

Результати моніторингу мають бути доступними для органів влади та громадськості. Протокол про СЕО встановлює необхідність здійснення моніторингу значного впливу на довкілля, умов життєдіяльності населення та стану його здоров'я від реалізації затвердженої Програми економічного та соціального розвитку м. Чернігова на 2021 рік.

Моніторинг може бути використаний для:

- порівняння очікуваних і фактичних наслідків, що дозволяє отримати інформацію про стан довкілля, умов життєдіяльності населення та стан його здоров'я у ході реалізації Програми;
- отримання інформації, яка може бути використана для поліпшення майбутніх оцінок (моніторинг як інструмент контролю якості СЕО);
- перевірки дотримання екологічних вимог, встановлених відповідними органами влади;
- перевірки того, що Програма виконується відповідно до затвердженого документу, включаючи передбачені заходи із запобігання, скорочення або пом'якшення несприятливих наслідків.

Моніторинг фактичного впливу на довкілля, умови життєдіяльності населення та стан його здоров'я у ході реалізації Програми здійснюється відповідними уповноваженими органами та структурними підрозділами Чернігівської міської ради.

Для проведення моніторингу можуть бути використані як існуючі засоби та методи, так і спеціально удосконалені та удосконалені для цілей СЕО інструменти.

Чернігівська міська рада може залучати до моніторингу державні органи виконавчої влади (в т.ч. територіальні), державні служби, представників громадськості і бізнесу.

Моніторинг базується на використанні переліку нижченаведених показників (індикаторів) за кожної із проблемних сфер. Система запропонованих в Програмі індикаторів включає екологоекономічні та екологічні індикатори.

Кількість екологічних індикаторів може бути змінено, виходячи із плану статистичних спостережень на календарний рік.

Екологічні індикатори для моніторингу виконання Програми

№	Індикатор
Забруднення атмосферного повітря	
1	Викиди найпоширеніших забруднюючих речовин в атмосферне повітря
2	Якість атмосферного повітря в міських населених пунктах
3	Викиди за результатами вимірювань проведених суб`єктами моніторингу атмосферного повітря по місту
Водні ресурси	
4	Обсяги забору та використання свіжої води
5	Обсяги скидання зворотних вод у водні об`єкти
6	Обсяги скидання очищених і недостатньо очищених зворотних вод у водні об`єкти
7	Обсяги скидання стічних вод КП «Чернігівводоканал»
Енергетика	
8	Споживання енергоресурсів населенням на 1 тис. мешканців
9	Питомий обсяг енергоспоживання мережі освітлення
10	Використання первинного палива (газ, вугілля, тощо) для генерування теплової енергії
Відходи	
11	Обсяги утворення, накопичення та утилізації ТПВ
12	Обсяги утворення, накопичення та утилізації промислових відходів, в т.ч. небезпечних (токсичних) I-III кл. небезпеки
13	Утворення ТПВ відходів на душу населення
Здоров`я населення	
14	Кількість новоутворень у жителів міста
15	Рівень смертності
16	Рівень захворюваності

10. Опис ймовірних транскордонних наслідків для довкілля, у тому числі для здоров`я населення (за наявності)

За проведеною оцінкою відсутня ймовірність транскордонних наслідків в результаті затвердження та реалізації Програми.

11. Резюме нетехнічного характеру

1. За підсумками SEO підготовлено «Звіт про стратегічну екологічну оцінку Програми економічного і соціального розвитку міста Чернігова на 2021 рік», щодо якого організовано інформування та обговорення громадськості міста та регіону.

2. Програма загалом враховує концепцію сталого розвитку міста Чернігова, розроблена у відповідності до конституційного принципу пріоритету інтересів людини у регіональній політиці та зорієнтована на поліпшення стану довкілля та умов життєдіяльності населення і його здоров'я.

3. Аналіз трендів стану довкілля в місті виявив тенденції зменшення викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря, скорочення забору свіжої води та зменшення скидів зворотних вод, зростання обсягів накопичення відходів. Відзначається зростання рівня захворюваності та одні з найвищих в Україні показники смертності.

4. Заходи та інвестиційні проекти в рамках Програми, за умов їх належного виконання, не несуть негативних наслідків для довкілля та здоров'я населення, а також враховують можливості і переваги, які продукуються в результаті покращення екологічної ситуації у формі кумулятивних, мультиплікативних та синергійних ефектів в межах регіональної господарської системи.

5. У Звіті SEO Програми на виконання обґрунтованих рекомендацій запропоновано впровадити інструменти ефективного і багатостороннього моніторингу впливів на довкілля, у тому числі на здоров'я населення. Запропоновано систему індикаторів проведення моніторингу відповідно до ключових екологічних викликів та потенційних ризиків реалізації Програми.

З огляду на зазначене, можна стверджувати, що в цілому розроблення проекту Програми було проведено з урахуванням ймовірних впливів на довкілля та стан здоров'я населення з прагненням нівелювати негативні наслідки. Реалізація Програми за умови дотримання екологічних вимог має сприяти зменшенню антропогенного навантаження на довкілля, поліпшенню здоров'я населення та умов його життєдіяльності.

Заступник міського голови,
заступник голови робочої групи з проведення
стратегічної екологічної оцінки (SEO)
проекту Програми економічного та соціального
розвитку м. Чернігова на 2021 рік

О. АТРОЩЕНКО

Проект погоджено
рішенням виконавчого комітету
Чернігівської міської ради
10 грудня 2020 року № 581

ПРОГРАМА

економічного та соціального розвитку
міста Чернігова
на 2021 рік

Зміст

Паспорт Програми економічного та соціального розвитку міста Чернігів на 2021 рік..	3
Вступ.....	4
1. Аналіз економічного і соціального розвитку міста	5
1.1. Показники економічного і соціального розвитку міста Чернігова...	5
1.2. Основні досягнення	12
1.3. Основні проблемні питання, у тому числі які потребують вирішення на державному рівні	21
2. Мета, завдання та заходи економічного і соціального розвитку міста у 2021 році ..	22
2.1. Житлово-комунальне господарство, охорона навколишнього природного середовища, будівництво, ремонт та утримання автомобільних доріг	22
2.2. Містобудування, житлове будівництво та забезпечення населення житлом	24
2.3. Підприємництво, надання адміністративних послуг, міжнародні відносини	25
2.4. Зайнятість населення та ринок праці	27
2.5. Охорона здоров'я	28
2.6. Освіта	29
2.7. Енергозбереження	30
2.8. Управління об'єктами комунальної власності	31
2.9. Діяльність підприємств комунальної власності	32
2.10. Транспорт і зв'язок	33
2.11. Підтримка сімей, дітей та молоді, гендерна політика	34
2.12. Соціальний захист та соціальне забезпечення населення	35
2.13. Культура і туризм	36
2.14. Спорт і фізична культура	38
3. Джерела фінансування Програми економічного і соціального розвитку міста Чернігова на 2021 рік.....	38
4. Додатки	39

Паспорт Програми економічного та соціального розвитку міста Чернігів на 2021 рік

Назва програми	Програма економічного та соціального розвитку міста Чернігова на 2021 рік
Підстава для розробки Програми	Конституція України, Бюджетний кодекс України, Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні»
Замовник Програми	Чернігівська міська рада
Головний розробник Програми	Управління економічного розвитку міста міської ради
Відповідальні за виконання Програми	Структурні підрозділи міської ради, підприємства, установи та організації міста Чернігова
Мета Програми	Забезпечення комплексного розвитку міста та втілення на місцевому рівні державної політики розвитку громад та територій України, що досягається через спільну реалізацію інтересів влади, громади та бізнесу
Завдання Програми	Створення комфортного та безпечного середовища для мешканців, забезпечення життєдіяльності міста та ефективного управління міським господарством: - сприяння зростанню та ефективному використанню економічного та людського потенціалу міста; - розвиток житлово-комунального господарства та інфраструктури міста, благоустрою; - наповнення міського бюджету; - підвищення рівня ефективності використання енергоресурсів; - створення сприятливого бізнес-клімату у місті; - промоція туристичного потенціалу міста; - розвиток людського капіталу.
Термін реалізації Програми	2021 рік
Основні джерела фінансування заходів Програми	-міський бюджет; -державний бюджет; -власні кошти підприємств, установ та організацій; -інші джерела, не заборонені діючим законодавством.
Система організації контролю за виконанням Програми	Контроль за виконанням Програми здійснює постійна комісія міської ради з питань соціально-економічного розвитку, підприємництва, туризму та інвестиційної діяльності. Інформація про виконання Програми розміщується на веб-порталі Чернігівської міської ради

Вступ

Програма економічного та соціального розвитку міста Чернігова на 2021 рік (далі – Програма) розроблена для втілення на рівні міста державної політики розвитку громад та територій України.

Програма є документом, який визначає розвиток міста в короткостроковій перспективі.

Законодавчим підґрунтям для розроблення Програми є статті 119, 143 Конституції України, стаття 27 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні», Закон України «Про державне прогнозування та розроблення програм економічного і соціального розвитку України», Бюджетний кодекс України, постанова Кабінету Міністрів України від 26 квітня 2003 № 621 «Про розроблення прогнозних і програмних документів економічного і соціального розвитку та складання проєктів Бюджетної декларації та державного бюджету».

Програма розроблена за пропозиціями структурних підрозділів Чернігівської міської ради, з урахуванням пропозицій комунальних підприємств, установ та організацій міста, що задіяні у виконанні визначених завдань.

У Програмі відображено:

- основні досягнення 2020 року у сфері економічного та соціального розвитку;
- проблемні питання, актуальні для міста;
- пріоритети розвитку міста на 2021 рік;
- основні завдання та заходи.

Прогнозні показники Програми розраховані на основі аналізу економічної ситуації в Україні та у місті у поточному році, з урахуванням основних прогнозних макропоказників економічного і соціального розвитку України на 2021-2023 роки, що затверджені постановою Кабінету Міністрів України від 29.07.2020 № 671 «Про схвалення Прогнозу економічного і соціального розвитку України на 2021-2023 роки», з використанням статистичних даних, з урахуванням прогнозів та розрахунків комунальних підприємств міської ради.

Фінансування передбачених Програмою заходів здійснюватиметься за рахунок місцевого та державного бюджетів, а також інших джерел, не заборонених законодавством.

1. Аналіз економічного і соціального розвитку міста

1.1. Показники економічного і соціального розвитку міста Чернігова

За 9 місяців 2020 року до загального та спеціального фондів міського бюджету міста Чернігова, враховуючи офіційні трансферти, зараховано 1 954,5 млн грн, що складає 94,8 % призначень звітної періоду з урахуванням змін, у тому числі: до загального фонду – 1 833,4 млн грн (96,3 % затвердженого показника з урахуванням змін), до спеціального фонду – 121,1 млн грн (76,7 % затвердженого показника з урахуванням змін). Торішні обсяги надходжень відповідного періоду зменшено на 493,9 млн грн або на 20,2 % через скорочення на 56,9 % (або 590,7 млн грн) офіційних трансфертів, питома вага яких у загальному обсязі доходів міського бюджету складає 22,9 %.

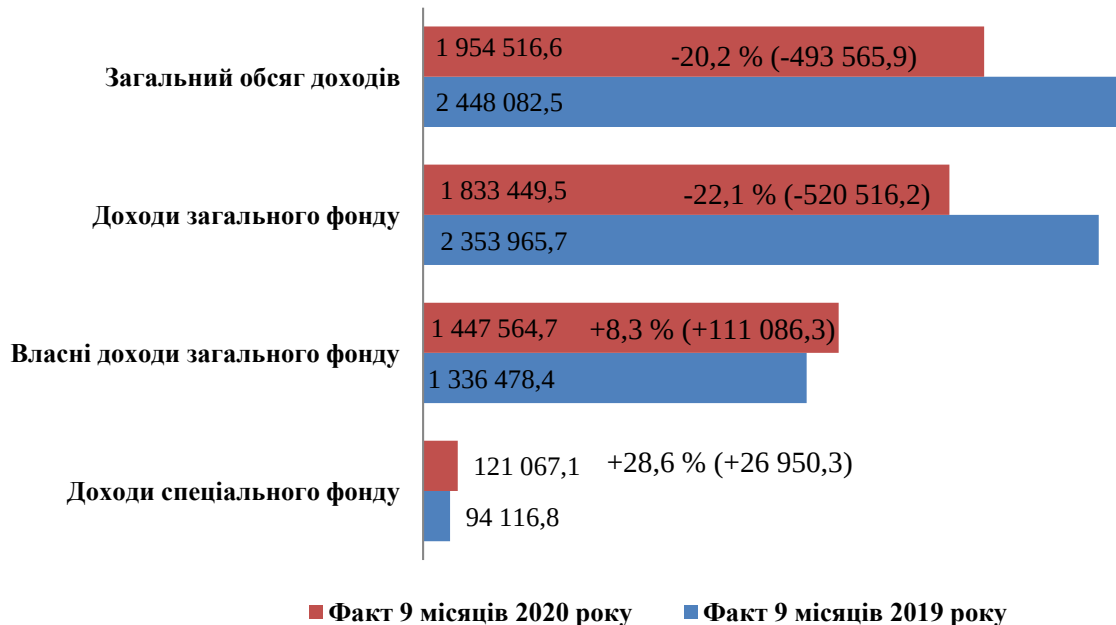

Рис.1. Динаміка обсягу доходів міського бюджету за 9 місяців 2019-2020 років, тис. грн

У 2020 році збереглась тенденція до скорочення загальної чисельності населення м. Чернігова за рахунок перевищення кількості померлих над новонародженими.

За інформацією Головного управління статистики у Чернігівській області на 1 жовтня 2020 року чисельність наявного населення м. Чернігова становила 286,1 тис. осіб. Протягом січня - вересня 2020 року кількість жителів міста зменшилася на 781 особу.

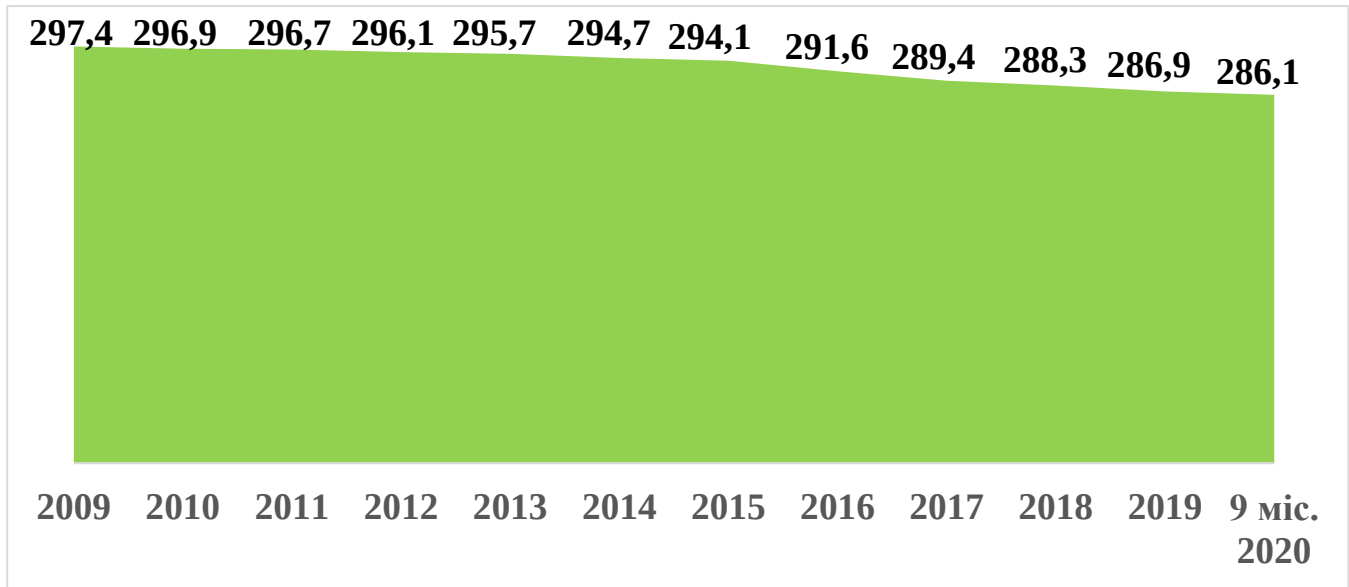

Рис. 2. Чисельність наявного населення на кінець періоду, (тис. осіб)

За 9 місяців 2020 року в місті народилися 1386 малюків, померло 2716 осіб. Природне скорочення населення склало 1330 осіб. Сальдо міграції +549 осіб.

Таблиця 1. Динаміка основних показників відтворення населення у м. Чернігові

Роки	Народжених, осіб	Померлих, осіб	Природний приріст (скорочення), осіб	Сальдо міграції, осіб
2009	2843	3521	-678	+264
2010	2717	3573	-856	+350
2011	2728	3293	-565	+392
2012	2768	3369	-601	-33
2013	2654	3377	-723	+304
2014	2684	3655	-971	+28
2015	2517	3467	-950	+318
2016	2474	3545	-1071	-1383
2017	2251	3501	-1250	-992
2018	2147	3615	-1468	+337
2019	1900	3674	-1774	+405
січень-вересень 2020 року	1386	2716	-1330	+549

Складна політична ситуація в країні, несприятливі геополітичні чинники та карантинні заходи з протидії поширенню гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2 (далі – COVID-19) обумовили негативний вплив на деякі найбільш чутливі показники розвитку міста.

Середньомісячна номінальна заробітна плата штатних працівників у III кварталі поточного року склала 9664 грн, що лише на 14,6 % більше порівняно з відповідним періодом 2019 року, у той час як у III кварталі 2018 та 2019 років темп зростання заробітних плат до попереднього періоду становив відповідно 23,3 % та 19,1 %.

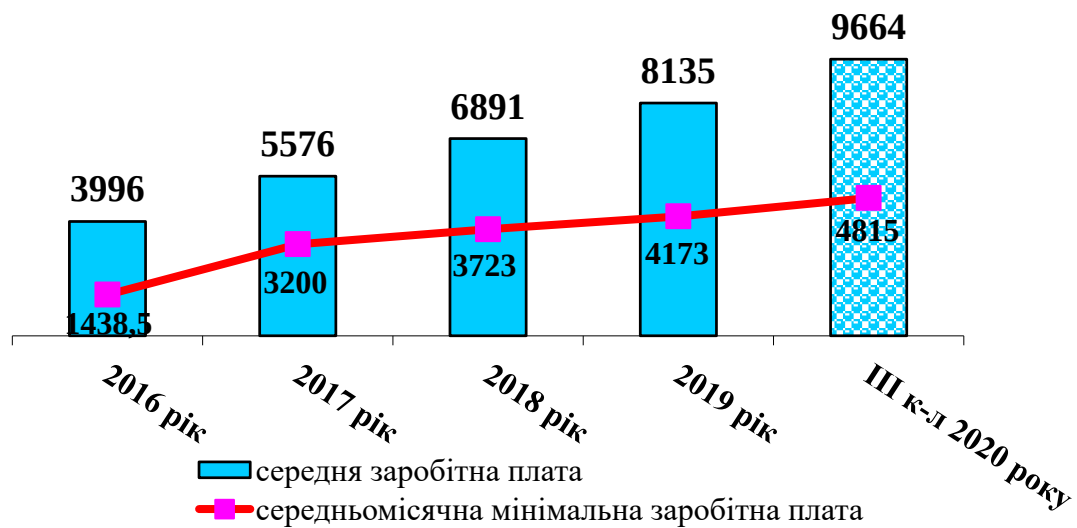

Рис. 3. Динаміка середньомісячної заробітної плати у м. Чернігові, (грн)

Штатні працівники суб'єктів господарювання міста у III кварталі поточного року отримували заробітну плату на 0,3 % більшу, ніж у Чернігівській області, але на 17,8 % меншу, ніж в Україні.

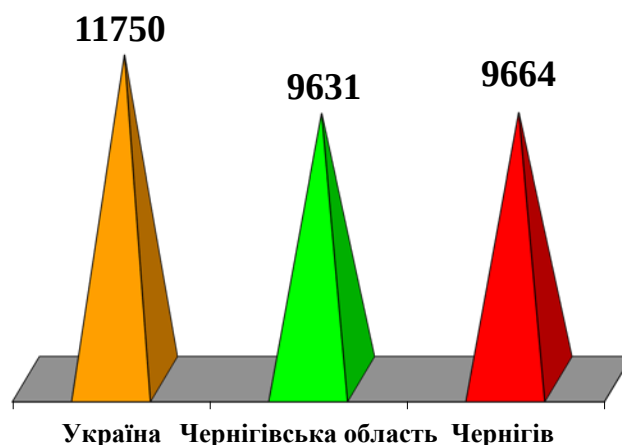

Рис. 4. Середньомісячна заробітна плата у м. Чернігові у III кварталі 2020 року, грн

На підприємствах, в організаціях та установах міста у III кварталі 2020 року було зайнято в середньому 68,9 тисяч штатних працівників, що на 4,9 % або на 3580 осіб менше, ніж у III кварталі попереднього року.

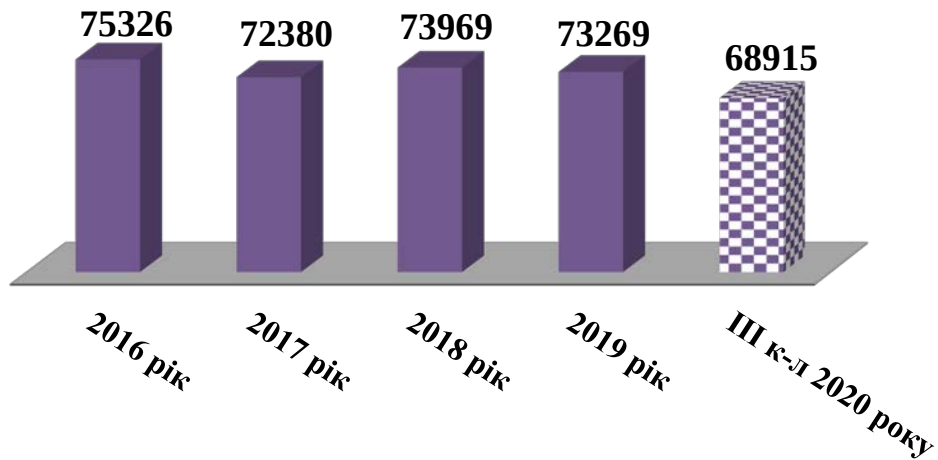

Рис. 5. Динаміка середньооблікової кількості штатних працівників у м. Чернігові, осіб

У Чернігівському міському центрі зайнятості станом на 01.10.2020 перебували на обліку 3460 безробітних, що на 85,0 % або на 1590 осіб більше, ніж на кінець 2019 року.

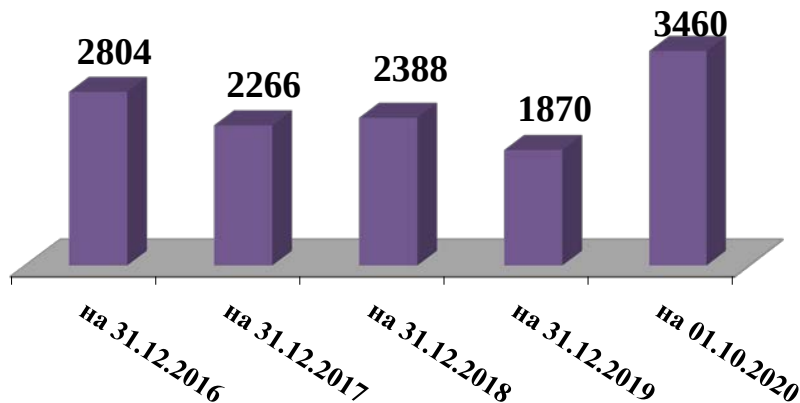
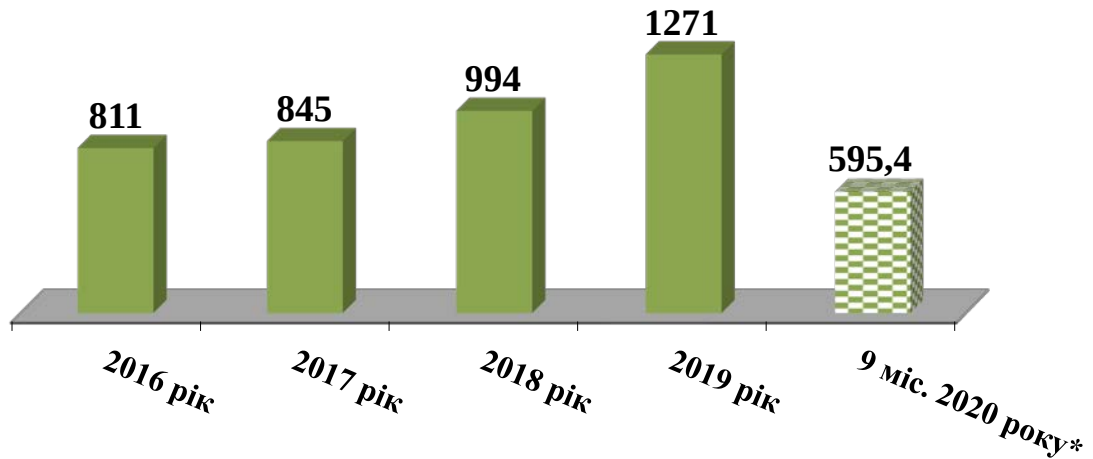

Рис. 6. Кількість зареєстрованих безробітних у міському центрі зайнятості, осіб

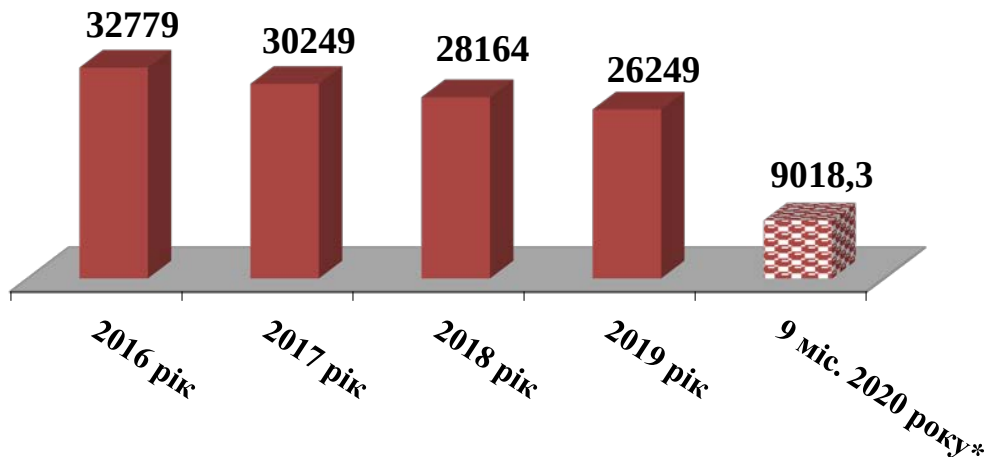
За 9 місяців 2020 року підприємствами автотранспорту перевезено 595,4 тис. тонн вантажів, що становить 74,8 % від обсягу січня-вересня 2019 року. Вантажообіг підприємств транспорту становив 453,1 млн. ткм або 89,3 % від обсягу січня-вересня 2019 року.

* за попередніми даними

Рис. 7. Динаміка перевезення вантажів підприємствами автомобільного транспорту, тис. тонн

У січні-вересні 2020 року послугами пасажирського транспорту скористалось 9018,3 тис. пасажирів, або 62,2 % від обсягу січня-вересня 2019 року. Пасажирообіг підприємств автотранспорту становив 126,4 млн пас. км, або 52,7 % обсягу січня-вересня 2019 року.

* за попередніми даними

Рис. 8. Динаміка перевезення пасажирів автомобільним транспортом, тис. осіб

У той же час, в місті у I півріччі поточного року прийнято до експлуатації житла загальною площею 40,7 тис. кв. м, що на 23,1 % більше, ніж у відповідному періоді 2019 року.

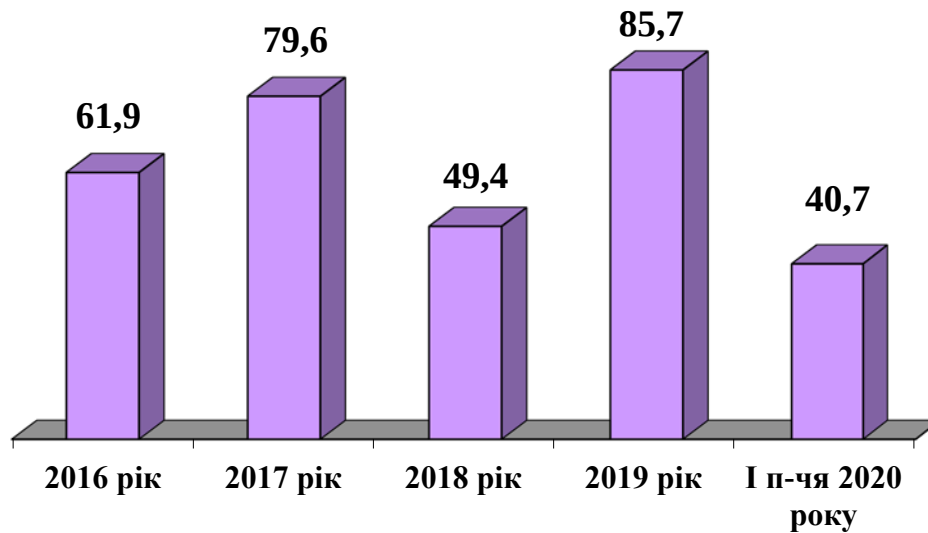

Рис.9. Динаміка введення в експлуатацію житла, тис. кв. м

Кількість реєстраційних дій юридичних та фізичних осіб-підприємців за 9 місяців поточного року перевищила кількість скасувань (загальне сальдо +474).

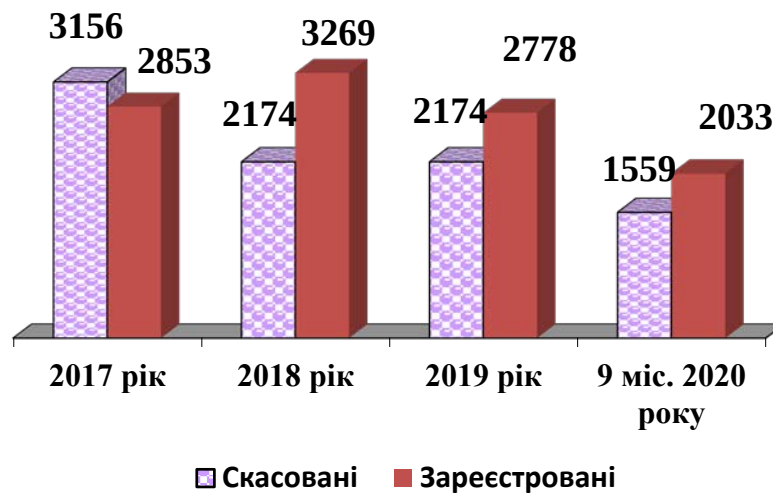

Рис.10. Кількість реєстраційних дій юридичних та фізичних осіб-підприємців, шт.

За даними Чернігівського управління Державної податкової служби України загальна чисельність зайнятих чернігівців у сфері малого та середнього бізнесу з початку року зросла на 4,7 тис. осіб і становить 60,3 тис. осіб, з них: фізичних осіб-підприємців – 16,4 тис. осіб, найманих працівників у фізичних осіб-підприємців – 13,1 тис. осіб, працюють на малих підприємствах 13,3 тис. осіб та 17,5 тис. осіб – на середніх.

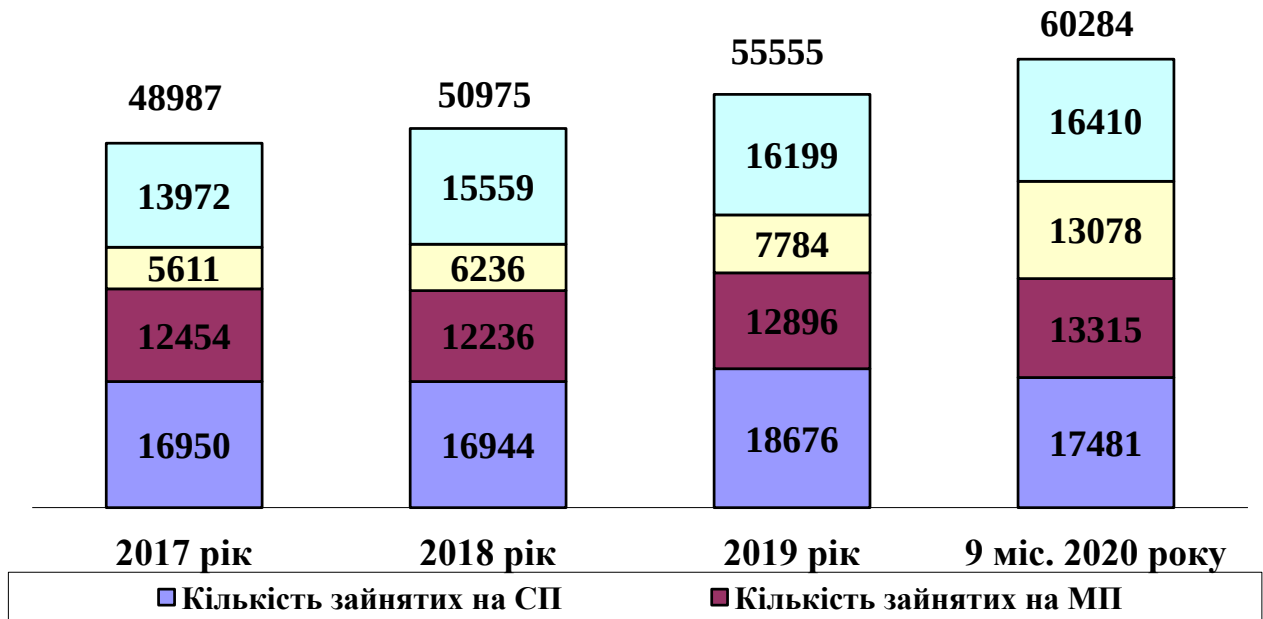

Рис. 11. Чисельність зайнятих у сфері малого та середнього бізнесу у м. Чернігів, осіб

Сума сплачених суб'єктами малого та середнього підприємництва податків та зборів до місцевого бюджету м. Чернігова (за даними податкової служби) у січні-вересні поточного року відповідає рівню аналогічного періоду минулого року (+ 0,8 %) і становить 650,8 млн грн, або 42 % від усіх податкових надходжень до бюджету.

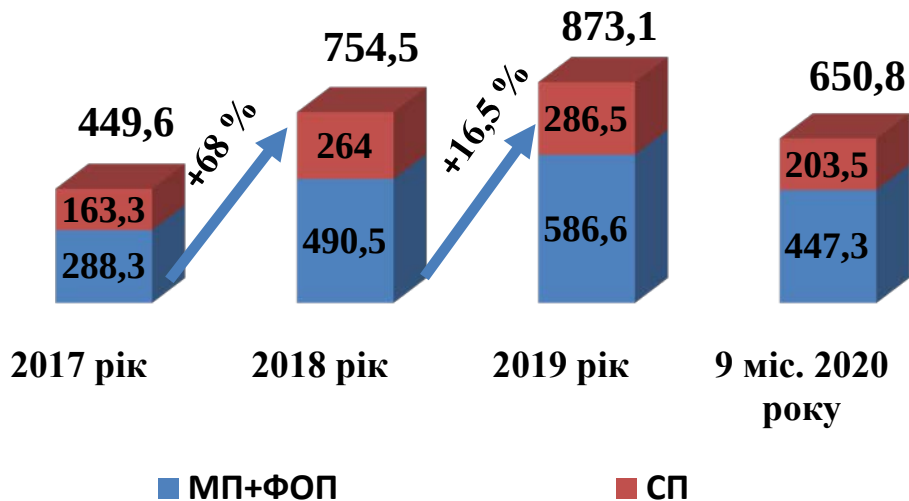

Рис. 12. Надходження до міського бюджету м. Чернігова за результатами діяльності суб'єктів малого та середнього підприємництва, млн грн

1.2. Основні досягнення

Економічний розвиток:

- за результатом дослідження «Індекс конкурентоспроможності міст 2019/2020» (ІКМ 2019/2020), що було проведено в рамках Програми USAID «Конкурентноспроможна економіка України» у співпраці з Інститутом економічних досліджень та політичних ситуацій, м. Чернігів увійшло до групи міст з високим ІКМ, де найбільш сприятливий бізнес-клімат та ефективне економічне врядування, у загальному підсумку посів шосте місце серед усіх обласних центрів України;

- за результатами аналізу економічних та фінансових показників розвитку міста та перспективних планів на майбутнє, проведеного рейтинговим агентством «Credit Rating» у 2020 році, м. Чернігів підвищило довгостроковий кредитний рейтинг м. Чернігова до рівня uaA за Національною рейтинговою шкалою (місто характеризується високою кредитоспроможністю порівняно з іншими українськими позичальниками або борговими інструментами);

- інвестиційна привабливість підтверджена на рівні uaINV4: місто характеризується високим рівнем привабливості для здійснення інвестицій;

- зросла кількість зайнятих у сфері малого та середнього бізнесу;

- розширено торговельну мережу за рахунок реконструйованих та новозбудованих супермаркетів (1059 кв. м);

- відкрито нове виробництво з пошиття медичного захисного одягу (ТОВ «ТК-Медзахист», яке входить до групи компаній «Текстиль-контакт»).

Розвиток інфраструктури міста:

- завершено перший етап будівництва дороги на Шерстянку (збудовано залізничний переїзд із шлагбаумом та переїзною сигналізацією, зливову каналізацію, перекладено підземні комунікаційні мережі, влаштовано нижній шар дорожнього покриття, тротуари, велодоріжки, кільцеву розв'язку, прокладено мережі зовнішнього освітлення, переулаштовано контактну тролейбусну мережу);

- реконструйовано перехресття вул. Доценка - вул. Космонавтів та вул. Лютна з улаштуванням на них руху по колу;

- капітально відремонтовано дорожнє покриття магістральних вулиць міста площею 34,0 тис. кв. м, з них 1,4 тис. кв. м тротуари, а саме вул. Героїв Чорнобиля, вул. Красносільського (від вул. Глібова до вул. Красносільського, 71), вул. Київська (від просп. Миру до вул. Гонча);

- збудовано під'їзну дорогу до житлового будинку по вул. Князя Чорного, 4а;

- капітально відремонтовано внутрішньодворові проїзди площею 6,9 тис. кв. м, з них тротуарів - 3,1 тис. кв. м, за наступними адресами: просп. Перемоги, 162, 164, 166, 168, вул. Рокоссовського, 45 Б до ліцею № 22, вул. Самострова, 13, вул. 1-ої Гвардійської Армії, 12, вул. Шевчука, 8, вул. Курсанта Єськова, 10, вул. Захисників України, 6, 10, вул. Рокоссовського, 4А, вул. Олега Кошового, 29;

- струменевим методом відремонтовано 53 вулиці площею 10,5 тис. кв. м та на 37 вулицях виконано дрібний ремонт (ремонт аварійних ям) площею 8,3 тис. кв. м;

- середній ремонт проїзної частини дорожнього покриття проведено на 28 вулицях міста загальною площею 189,1 тис. кв. м, а саме: по просп. Миру від Красної площі до вул. Котляревського, просп. Перемоги від вул. Молодіжна до вул. Рокоссовського, вулицях Магістратська, Кирпоноса від вул. Магістратська до вул. Єлецька, Шевченка від вул. Кирпоноса до просп. Миру, Коцюбинського від вул. Кирпоноса до просп. Миру, Ремісника, П'ятницька від вул. Гетьмана Полуботка до вул. Київська, Мстиславська від вул. Гетьмана Полуботка до вул. Гоголя, Гонча від вул. Преображенська до вул. Котляревського, Котляревського, Софії Русової від пр. Миру до вул. Мстиславська, Чернишевського, В'ячеслава Чорновола, Самострова від вул. Богуна до вул. 1-ої Гвардійської армії, Івана Богуна, Заводська, Доценка, Молодіжна, Козацька, Максима Загрівного; Лютна, Алексєєва, Курсанта Єськова, Володимира Дрозда, Академіка Павлова (виїзд з тролейбусного управління), проїзд від вул. Олександра Молодчого до вул. 1-а Кордівка, проїзд між будинками Рокоссовського, 26 та Рокоссовського, 36;

- у приватному секторі капітально відремонтовано покриття дороги по вул. Тракторна площею 5,8 тис. кв. м, з них облаштовано тротуарів 1,5 тис. кв. м, а також замінено 30 світильників та 650 мп кабельних мереж зовнішнього освітлення;

- виконано грейдування з підсіпкою асфальтобетонної крихти доріг приватного сектору міста, де відсутнє асфальтне покриття, загальною площею 14,4 тис. кв. м, а саме: у мікрорайоні «Астра», по вулицях Саксаганського, Рахматуліна, Василя Будника, Ривкіна, Липинського, Литовська та у 3-му провулку Кривоноса.

Житлово-комунальне господарство, благоустрій та транспорт:

- проведено теплоізоляцію житлового будинку № 151-а по просп. Перемоги;

- замінено та утеплено покрівлю житлового будинку № 12 по вул. Святомиколаївська;

- відремонтовано ліфти в під'їзді № 1 житлового будинку № 26 по вул. Доценка та у під'їзді № 5 житлового будинку № 15 по вул. В. Чорновола;

- капітально відремонтовано під'їзди в житлових будинках по вул. Дмитра Самоквасова, 15, 13, 11, вул. Гагаріна 2а, 4, 6, вул. Рокоссовського 3 та 5, вул. Шевченка № 112 А;

- утеплено фасади житлових будинків №№ 3 та 5 по вул. Рокоссовського;

- встановлено обладнання на прибудинковій території по вул. Дмитра Самоквасова, 15, вул. Шевченка, 112 А, та Рокоссовського, 3;

- реконструйовано водопроводи по вул. Київська від пр. Миру до вул. Гонча протяжністю 0,621 км та по вул. Промисловій від вул. Попудренка до вул. Музичної протяжністю 0,486 км;

- відновлено зелену зону, тротуар та елементи благоустрою біля житлових будинків по вул. Незалежності, 56-70;

- встановлено 304 поштових скриньки та 506 покажчиків назв вулиць;

- відремонтовано тротуари площею 36,4 тис. кв. м по просп. Миру та просп. Перемоги, вулицях Героїв Чорнобиля, П'ятницька, Гонча, Івана Мазепи, Ремісничка, Магістратська, Шевченко, Незалежності, В'ячеслава Чорновола, Київська та інших;

- у підземному переході по вул. Івана Мазепи (107 км) встановлено 12 камер відеоспостереження та підйомник для людей з обмеженими можливостями;

- для покращення безпеки дорожнього руху у місті виконано роботи з освітлення 17 пішохідних переходів;

- придбано та випущено на маршрути п'ять нових тролейбусів «Барвінок» чернігівського виробництва;

- встановлено 17 зупинок громадського транспорту та 25 електронно-інформаційних табло;

- перенесено 3,2 км повітряних ліній мереж зовнішнього освітлення в кабельні;

- замінено 118 світильників по вулицях Ремісничка (від вул. Магістратська до просп. Перемоги), Коцюбинського (від вул. Ремісничка до вул. Кирпоноса), Київська (від просп. Перемоги до вул. Гонча), Тракторна (від просп. Перемоги до вул. Таранущенка) та по просп. Перемоги (від вул. Рокоссовського до вул. Молодіжна);

- завершено роботи з реконструкції мереж зовнішнього освітлення в парку «Березовий гай» по вул. Генерала Пухова;

- поліпшено транспортне забезпечення окремих районів міста: до мікрорайону Астра через мікрорайон Шерстянка скеровано маршрут загального користування № 17 «КСК – Дачі (Новоселівка)», автобусний маршрут № 23 «Залізничний вокзал – вул. Незалежності» скеровано на вул. Глібова, розділено автобусний маршрут № 27 «Олександрівка – Лікєро-горілчанний завод» – створено новий напрямок «Олександрівка – вул. Старобілоуська»;

- внесено зміни до автобусних маршрутів:

- № 1 «Вул. Захисників України – Дачі (Ст. Білоус)» – кінцева зупинка «Вул. Захисників України» перенесена на Епіцентр, у результаті чого маршрут став пролягати через ділянку вул. Полуботка та проспекту Перемоги, які досі не обслуговувались громадським транспортом;

- № 33 «Річковий порт – Епіцентр» – автобуси рухаються від перехрестя вулиці Кільцевої з вулицею 1-го Травня – по вулицях 1-го Травня, Генерала Белова до кінцевої зупинки «Епіцентр» – у прямому та зворотному напрямках;

- у парку ім. Коцюбинського облаштовано газони, покладена тротуарна плитка, встановлено 21 камеру відеоспостереження;

- створено зону відпочинку по вул. Козацькій «Art-сад ім. І. Г. Рашевського»: влаштовано гумове покриттям локації та встановлено дитяче ігрове обладнання, що адаптоване для потреб дітей з інвалідністю;

- у зелених зонах міста висаджено 175 дерев, 538 кущів-саджанців у групи, 161 кущ-саджанець у живу огорожу, улаштовано 1460,7 кв. м газонів, 419,7 кв. м квітників багаторічних, 2421,9 кв. м квітників однолітників, висаджено квітів у термочаші в кількості 601 штука;
- улагоджено територію після знесення недобудованої будівлі готельно-туристичного комплексу «Дворянське зібрання»;
- розроблено Графічний посібник методичних вказівок для розміщення вивісок та інформаційних табличок у місті;
- затверджено Правила зміни фасадів багатоквартирних будинків та встановлення на таких фасадах зовнішнього інженерного обладнання;
- розробляються проекти містобудівної документації: «Детальний план території в районі вулиць Староказарменої, Волковича, Олега Кошового та Стрілецької», «Детальний план території другого мікрорайону житлового району «Масани» та «Детальний план території в районі вулиці Генерала Белова та існуючої житлової забудови»;
- м. Чернігів став лідером у Рейтингу доступності міст України «Гостер».

Енергозбереження:

- замінено 1178 кв. м віконних та дверних конструкцій на енергоефективні в закладах дошкільної освіти № 10, 57, 58, 77, 70, закладах загальної середньої освіти міста №№ 6, 18, 20, 25/31, 28, 33, приміщенні пункту видачі центральної бібліотечної системи міста, КППЗ «ДЮСШ «Атлет», КППЗ «ДЮСШ «Фортуна»;
- у рамках проєктів з термомодернізації утеплено 405 м. кв. зовнішніх стін та цоколю, 1260 м. кв. горища ЗЗСО № 1 та ЗЗСО № 3, 1317 м. кв. фасаду та цоколю, 370 м кв. перекриття будівлі 3-го поліклінічного відділення КНПЗ «Міська лікарня № 1» Чернігівської міської ради;
- у рамках співпраці з Проєктом GIZ «Партнерство з модернізації: енергоефективність у лікарнях» в КНПЗ «Пологовий будинок» Чернігівської міської ради завершена термомодернізація головного корпусу (утепленню фасад, замінені вікна та двері на енергоефективні);
- утеплено 297 кв. м фасадів, замінено 25 кв. м вікон та дверей в клубах «Десна» і «Інтелект» позашкільного навчального закладу «Центр роботи з дітьми за місцем проживання» та комунальному позашкільному навчальному закладі «КДЮСШ № 2»;
- виконано будівельні роботи (ремонт покрівлі та стін) у рамках проєкту «Комплексна термомодернізація з приведенням будівлі Міського палацу культури імені В. Радченка до сучасних вимог щодо енергозбереження»;
- встановлено вузли обліку теплової енергії в ЗЗСО № 11, 29 та ЗДО № 1;
- утеплено 260 кв. м перекриття підвалу у рамках капітального ремонту ВПМДН «Подусівка» КНПЗ «Міська лікарня № 1»;
- встановлено 67 LED світильників на другорядних вулицях міста у рамках енергоефективної модернізації мереж освітлення міста;
- здійснена робота щодо погодження технічних рішень з термомодернізації закладів освіти, які входять до проєкту «Термомодернізація будівель бюджетних закладів міста Чернігова»;

- за підсумками 9 місяців 2020 року споживання енергоресурсів порівняно з аналогічним періодом минулого року скоротилось на 15,0 % (з урахуванням коефіцієнту приведених температур), розрахункова економія коштів склала 12,3 млн грн.

Освіта:

- збільшено до 552 (+12) кількість груп у закладах дошкільної освіти міста;
 - змінено тип і назву Чернігівського дошкільного навчального закладу № 23 для дітей з вадами зору компенсуючого типу на комунальний заклад «Заклад дошкільної освіти № 23 Чернігівської міської ради» комбінованого типу;

- реорганізовано навчальні заклади через приєднання:

- комунального закладу «Чернігівська вечірня (змінна) загальноосвітня школа II-III ступенів № 1» Чернігівської міської ради до Чернігівської загальноосвітньої школи I-III ступенів № 13 Чернігівської міської ради;

- Чернігівської загальноосвітньої школи I - III ступенів № 10 Чернігівської міської ради до Чернігівської загальноосвітньої школи I-III ступенів № 6 Чернігівської міської ради;

- Чернігівської загальноосвітньої школи I-II ступенів № 23 Чернігівської міської ради до Навчально-виховного комплексу «Загальноосвітня школа I-III ступенів – інформаційно-технологічний ліцей № 16» Чернігівської міської ради;

- станом на 01.09.2020 сформовано 97 перших класів, у яких навчається близько 2900 дітей;

- у 2020 році 46 учнів закладів загальної середньої освіти міста, які стали переможцями інтелектуальних змагань, щомісячно отримують стипендії Чернігівської міської ради у розмірі 500 та 300 грн;

- проводяться доплати в розмірі 30 % посадового окладу педагогам, які підготували призерів IV етапу Всеукраїнських олімпіад з базових навчальних предметів, та в розмірі 10 % – вчителям, які підготували переможців Всеукраїнських олімпіад з базових навчальних предметів, конкурсу-захисту науково-дослідницьких робіт учнів-членів Малої академії наук України, призерів змагань;

- за рахунок використання субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на надання державної підтримки особам з особливими освітніми потребами, придбано спеціальні меблі, реабілітаційне обладнання, комп'ютерну техніку та спортивний інвентар;

- для закладів загальної середньої освіти придбано 32 мультимедійних комплекси «ноутбук+проектор+інтерактивна дошка», кухонне обладнання для харчоблоків, комп'ютерне обладнання, засоби навчання та обладнання для початкових класів нової української школи;

- з метою обладнання освітніх закладів протипожежним інвентарем для закладів загальної середньої освіти міста придбано двері протипожежні, люки, світильники, розетки, вимикачі;

- завершено технічне переоснащення (реконструкцію) басейну ЗДО № 77;
- капітально відремонтовано басейн ЗЗСО № 19, будівлю колегіуму № 11, спортивну залу та приміщення ЗЗСО № 7, санвузли групових приміщень із заміною каналізаційних мереж до перших колодязів ЗДО № 10 та № 52, групових приміщень ЗДО № 36 та № 38 (по два приміщення у кожному закладі);
- реконструйовано систему газопостачання з облаштуванням засобу дистанційної передачі даних на комерційному вузлі обліку газу ЗДО № 66;
- проводились роботи з улаштування шкільного підвір'я ЗЗСО № 20: облаштовано клумби, встановлено лавочки для відпочинку та сміттєві баки та інше;
- ведуться роботи з капітального ремонту ЗДО № 27, санвузлів ліцею № 15 та ЗЗСО № 25 з облаштуванням санвузлів для дітей з особливими освітніми потребами, туалетів в ЗЗСО № 20, туалетів блоків початкової школи і внутрішніх та зовнішніх мереж водопостачання та водовідведення в ЗЗСО № 29, басейну та внутрішніх інженерних мереж колегіуму № 11;
- розпочато підготовчі роботи до будівництва школи-садочку в мікрорайоні «Бобровиця»: демонтовано корпуси школи № 23.

Охорона здоров'я:

- заклади охорони здоров'я вчасно організували роботу та підписали договори з національною службою здоров'я України (далі – НСЗУ) і жителі міста мають можливість отримувати безоплатну медичну допомогу відповідно до програми медичних гарантій з 01.04.2020;
- на підтримку закладів охорони здоров'я в умовах пандемії COVID-2019 протягом січня-вересня поточного року з міського бюджету профінансовано 5,8 млн грн на закупівлю медичного обладнання, засобів індивідуального захисту, лікарських та деззасобів;
- за рахунок коштів НСЗУ на суму 5,1 млн грн проведено дооснащення стаціонарних відділень кисневими концентраторами та первинної ланки електрокардіографами, комп'ютерною технікою, обладнанням, пересувними бактерицидними опромінювачами, придбано три комплекти обладнання для проведення досліджень на коронавірусну інфекцію методом імуноферментного аналізу;
- за рахунок коштів благодійників та спецкоштів для закладів охорони здоров'я Чернігівської міської ради придбано: систему ультразвукову діагностичну, шість апаратів штучної вентиляції легень та компресори для забезпечення дихальної апаратури, наркозно-дихальний апарат, кардіостимулятор, дев'ять пульсоксиметрів, монітор пацієнта багато параметричний, систему мобільну рентгенівську діагностичну, кисневі концентратори, апаратуру для інфузійної терапії, спірограф електродіагностичний, гастроскоп та відеоколоноскоп з монітором, ларингоскопи, дефібрилятори, бактерицидні опромінювачі, функціональні лікарняні ліжка, денситометр, аналізатор критичних санів та інше лабораторне обладнання, комп'ютерну техніку;

- завершено капітальний ремонт паропроводу КНП «Чернігівська міська лікарня № 2» Чернігівської міської ради;

- проводиться капітальний ремонт системи каналізації, водопостачання та опалення ВПМДН «Подусівка» КНП «Чернігівська міська лікарня №1» Чернігівської міської ради та газової котельні КНП «Дитяча поліклініка № 2» Чернігівської міської ради;

- за рахунок коштів спецфонду – бюджету розвитку м. Чернігова придбано медичну апаратуру та обладнання для закладів охорони здоров'я Чернігівської міської ради на суму 26,7 млн грн, зокрема, медобладнання за «Програмою боротьби з онкологічними захворюваннями у м. Чернігові на 2018-2021 роки» та функціональні ліжка для поліпшення умов перебування хворих в стаціонарах;

- до закладів загальної середньої освіти міста повернуто посади шкільних медсестер.

Молодь і спорт:

- капітально відремонтовано клуби позашкільного навчального закладу «Центр роботи з дітьми за місцем проживання» Чернігівської міської ради «Юніор», «Інтелект» та «Десна»;

- реконструйовано спортивні майданчики в ліцеї № 15 та ЗЗСО № 35, баскетбольні майданчики ЗЗСО № 1 та на водно-лижній базі «Енергетик» біля р. Десна;

- збудовано багатофункціональні спортивні майданчики на території ЗЗСО № 21 та 25;

- облаштовано скейт-парк на бульварі по просп. Миру;

- завершені роботи з капітального ремонту КПНЗ «КДЮСШ № 2» по вул. Попудренка, 29;

- відновлено три дитячих ігрових майданчиків за адресами: вул. Текстильників (зелена зона навпроти буд. № 16); вул. Рокоссовського, 14 та на території бульвару по просп. Миру від вул. Івана Мазепи до вул. Софії Русової з влаштуванням обладнання, яке адаптоване для потреб дітей з інвалідністю;

- відновлено спортивні майданчики для гри у футбол та волейбол за адресами: вул. Незалежності 76, 78, 80 та на території багатоповерхових будинків 191, 191а, 191б, 191в. 19 по вул. 1-го Травня зі штучним покриттям та огорожею;

- влаштовано спортивний майданчик для гри у футбол та волейбол за адресою: вул. Дмитра Самоквасова, 15 з штучним покриттям, огорожею, освітленням, дитячим ігровим обладнанням, спортивними тренажерами та обладнанням для занять Work-out;

- для дитячо-юнацьких спортивних шкіл придбано 4 тенісних столи, 8 байдарок, лук, велотренажер, спортивний тренажер байдарковий, 4 велосипеди та інший спортивний інвентар, страхувальні жилети, пляжну форму, комп'ютерну та оргтехніку;

- проведено 98 загальноміських спортивно-масових заходів, у т. ч. 37 – міським Центром «Спорт для всіх», та 25 навчально-тренувальних зборів для підготовки команд та спортсменів міста до змагань вищих рівнів;

- КЗ «Позашкільний навчальний заклад «Центр роботи з дітьми та молоддю за місцем проживання» проведено 450 дистанційних заходів, якими було охоплено 4010 вихованців;

- у зв'язку з встановленими карантинними заходами, з метою запобігання поширенню на території України гострої респіраторної хвороби COVID-19, влітку 2020 року оздоровлення дітей проводилося частково: у серпні на оздоровлення до дитячого оздоровчого табору «Чайка» (сmt Лазурне Херсонська обл.) направлено 104 дитини соціальних категорій, до Міжнародного дитячого центру «Артек» з початку року направлено 18 дітей міста, до «Українського дитячого центру «Молода гвардія» – 14 дітей.

Культура та туризм:

- завершено будівництво нового двоповерхового корпусу міської музичної школи № 1 імені Стефана Вільконського на вул. Шевченка, 23;

- проведено ландшафтну реконструкцію прилеглої території КП «Міський палац культури»;

- виконувались роботи з капітального ремонту частини даху комунального закладу позашкільної освіти «Чернігівська міська школа мистецтв»;

- у парку ім. Коцюбинського встановлено бронзові пам'ятники князю Мстиславу та Нестору Літописцю, скульптури полковника Мартина Небаби, архієпископа Лазара Барановича та макет стародавнього Дитинця;

- у Чернігівському ТПЦ відбувся перший випуск «Школи гідів»;

- повністю перероблений та запущений новий сайт міста з міжнародним доменом Chernihiv.travel;

- встановлено електронно-сенсорний туристично-інформаційний бокс у ТПЦ;

- підписано меморандум про співпрацю з м. Славутич та про розробку нового туристичного продукту;

- в он-лайн режимі відбувся форум «Туристичні практики 2020».

Надання адміністративних послуг:

- через Центр надання адміністративних послуг м. Чернігова (далі – Центр) надається 224 адміністративних послуги, з них 90 (40%) адміністративних послуг надаються Чернігівською міською радою та її виконавчими органами, 34 (15%) – департаментами та управліннями Чернігівської обласної державної адміністрації та 100 (45%) – територіальними органами центральних органів виконавчої влади;

- з 23 травня 2020 року розпочато надання послуги з оформлення паспорта громадянина України при досягненні особою 14-річного віку з одночасним присвоєнням їй реєстраційного номера облікової картки платника податків;

- з 01 липня 2020 року розпочато прийом заяв на комплексну послугу «е-Малятко».

Екологія:

- завершені роботи з реконструкції самопливного каналізаційного колектору по вул. Героїв Чорнобиля від буд. № 3 до перехрестя з вул. Юрія Мезенцева;

- реконструйовано каналізаційний колектор по вул. Київська від просп. Миру до вул. Гонча протяжністю 0,555 км;

- проведено реконструкцію самопливного та напірного каналізаційних колекторів на ділянці Чорторіївського Яру від вул. Юрія Мезенцева до КНС-3 по вул. Мстиславська протяжністю 0,225 км та 0,176 км відповідно в комплексі з улаштуванням залізобетонних лотків мереж зливної каналізації протяжністю 0,222 км;

- будувалась централізована каналізація протяжністю 0,463 км по вулицях Сіверянська, Ватутіна, Фабрична, Василенка, Колоскових, Толстого біля будинків № 19а та 27а;

- розпочаті роботи з будівництва I черги централізованої каналізації вулиць Московська, Перемоги, 21-го Вересня, Панаса Мирного, Кримської протяжністю 0,1513 км (мікрорайон «Стара Подусівка») та вулиці Сосницької від буд. № 4 до буд. № 49, провулку Сосницького, вулиці Озерної № 3, вулиці Шевченка від буд. № 123 до буд. № 151, вулиці Механізаторів від буд. № 15 до буд. № 25 (I-й пусковий комплекс, мікрорайон «Бобровиця») протяжністю 0,932 км;

- збудовано 17 контейнерних майданчиків, на яких облаштовано 61 підземний погрузний контейнер по просп. Перемоги, 180 (3 од.), просп. Перемоги, 166 (3 од.), просп. Перемоги, 162 (2 од.), по вулицях Генерала Пухова, 111 (5 од.), Доценка, 5а (6 од.), Доценка, 4а (5 од.), Доценка, 27 (2 од.), Доценка, 12 (4 од.), Захисників України, 3а (5 од.), Захисників України, 16 (2 од.), Захисників України, 17 (2 од.), Рокоссовського, 37а (4 од.), Тракторна, 86 (3 од.), Всіхсвятська, 18-а (3 од.), Рокоссовського, 14б (4 од.), Рокоссовського, 50 (3 од.), Захисників України, 8 (5 од.);

- до кінця 2020 року планується завершити проєкт «Будівництво мереж зливної каналізації по вул. Ремісничка від вул. Магістратська до вул. Коцюбинського та по вул. Коцюбинського від вул. Ремісничка до вул. Кирпоноса в м. Чернігів»;

- на полігоні твердих побутових відходів район «Масани» виконані роботи з розчищення ділянки фільтраційного каналу, влаштування дамби та улаштування протифільтраційного екрана із геомембрани в тілі дамби, встановлення огорожі полігону довжиною 552 м;

- розпочато реконструкцію мережі зливної каналізації на частині вулиці Некрасова від вулиці Рокоссовського до просп. Перемоги.

1.3. Основні проблемні питання, у тому числі які потребують вирішення на державному рівні

- депопуляція населення;
- кадровий дефіцит, трудова міграція;
- тіньова зайнятість;
- низький рівень заробітних плат порівняно з іншими обласними центрами;
- відсутність державної політики з підтримки неконкурентноспроможних регіонів;
- зниження ділової активності суб'єктів малого та середнього підприємництва або повне її припинення у зв'язку зі здійсненням обмежувальних (карантинних) заходів, спрямованих на запобігання виникнення і поширення коронавірусної хвороби (далі – COVID-19);
- втрата місцевими виробниками частини ринків збуту товарів і послуг у зв'язку із пандемією COVID-19;
- недостатня готовність сфери охорони здоров'я до викликів, пов'язаних з пандеміями, зокрема, COVID-19;
- зношеність інженерної інфраструктури міста;
- застарілість комунального транспорту – автобусів та тролейбусів;
- критичний технічний стан тролейбусної інфраструктури (мережа, кабельне господарство, тягові підстанції);
- відсутність обліку обсягів перевезених пасажирів пільгових категорій;
- нерозвинене зовнішнє вантажне транспортне сполучення, відсутнє регулярне залізничне та авіаційне сполучення з іншими обласними центрами України та закордонними містами;
- складна геополітична ситуація (49 % протяжності зовнішнього кордону Чернігівського регіону – із Російською Федерацією), що слугує стримуючим фактором для розміщення капіталу в обласному центрі.

2. Мета, завдання та заходи економічного і соціального розвитку міста у 2021 році

2.1. Житлово-комунальне господарство, охорона навколишнього природного середовища, будівництво, ремонт та утримання автомобільних доріг

Головна мета на 2021 рік – підвищення ефективності та надійності функціонування житлово-комунального господарства, задоволення потреб населення у наданні житлово-комунальних послуг належної якості, забезпечення реалізації державної політики, визначеної у сфері житлово-комунального господарства, підтримання, відновлення і захист сприятливого для життєдіяльності населення навколишнього природного середовища.

Основні завдання:	Заходи з реалізації основних завдань:
Підвищення якості житлово-комунальних послуг. Розвиток конкуренції та сучасних форм самоорганізації населення. Покращення технічного стану доріг та покриття тротуарів. Розбудова мережі велоруку (велодоріжок, велосмуг, велостоянок тощо), розвиток мережі велопрокату. Забезпечення безпечного руху транспортних засобів та пішоходів, зменшення концентрації дорожньо-транспортних пригод на аварійно-небезпечних ділянках. Покращення якості роботи системи зливової каналізації. Покращення якості зовнішнього освітлення міста. Благоустрій місць відпочинку людей, у тому числі біля води. Забезпечення екологічної безпеки міста.	Проведення поточних та капітальних ремонтів об'єктів житлового господарства. Сприяння створенню нових ОСББ. Придбання спеціалізованої та іншої техніки і обладнання для комунальних підприємств Чернігівської міської ради. Реконструкція мереж водопостачання та водовідведення. Заміна поштових скриньок та покажчиків назв вулиць. Будівництво, реконструкція, капітальний та поточний ремонт об'єктів вулично-дорожньої мережі з забезпеченням облаштування велосипедної інфраструктури. Проведення ремонту внутрішньодворових проїздів та тротуарів із забезпеченням водовідведення в житловій забудові. Влаштування інженерних мереж та дорожнього покриття в приватній забудові. Будівництво/капітальний ремонт світлофорних об'єктів. Проведення ремонту, утримання та експлуатація технічних засобів регулювання дорожнього руху. Забезпечення належного утримання підземних переходів, фонтанів міста. Будівництво, реконструкція, поточний ремонт та утримання очисних споруд та мереж зливової каналізації з гідродинамічним

	очищенням. Будівництво, капітальний ремонт, реконструкція, поточний ремонт та технічне обслуговування мереж зовнішнього освітлення. Реконструкція, капітальний ремонт та благоустрій скверів, парків, бульварів, набережних та зелених зон. Улаштування, проведення поточного ремонту та утримання громадських вбиралень. Будівництво модульної рятувальної станції, придбання рятувального човна та обладнання для рятувальників, улаштування системи озвучування та оповіщення на міському пляжі «Золотий берег». Будівництво контейнерних майданчиків. Будівництво каналізаційних мереж у приватній забудові. Проведення заходів з пропаганди охорони навколишнього природного середовища. Будівництво майданчиків для вільного виходу собак та облаштування зон для виходу собак.
--	--

Відповідальні виконавці: управління житлово-комунального господарства Чернігівської міської ради, комунальні підприємства Чернігівської міської ради

2.2. Містобудування, житлове будівництво та забезпечення населення житлом

Головна мета на 2021 рік – реалізація Генерального плану розвитку міста, сприяння будівництву житла.

Основні завдання:	Заходи з реалізації основних завдань:
Приведення діючої містобудівної документації м. Чернігова у відповідність до вимог чинного законодавства у сфері містобудівної діяльності. Розроблення нової містобудівної документації. Реалізація Концепції оформлення зовнішніх фасадів будинків з об'єктами громадського призначення на території м. Чернігова. Моніторинг виконання вимог Правил зміни фасадів багатоквартирних будинків та встановлення на таких фасадах зовнішнього інженерного обладнання у м. Чернігові. Реалізація міських програм у галузі містобудування та житлового будівництва.	Внесення змін до Генерального плану м. Чернігова з розробленням плану зонування міста. Затвердження проекту «Історико-архітектурний опорний план м. Чернігова» з визначенням меж і режимів використання зон охорони пам'яток та історичних ареалів». Розроблення проєктів детальних планів окремих територій міста. Своєчасне виявлення, попередження і вжиття заходів щодо усунення порушень вимог Правил зміни фасадів багатоквартирних будинків та встановлення на таких фасадах зовнішнього інженерного обладнання у м. Чернігові. Розміщення нових вивісок та інформаційних табличок виключно згідно з вимогами щодо таких конструкцій, затвердженими міською радою та її виконавчим комітетом. Поступова заміна існуючих вивісок та інформаційних табличок на нові, які відповідають вимогам щодо таких конструкцій, затвердженим міською радою та її виконавчим комітетом. Реалізація заходів Програми сприяння забезпечення новим житлом мешканців непридатного для проживання та застарілого житлового фонду міста Чернігова на 2019 – 2023 роки.

Відповідальні виконавці: управління архітектури та містобудування Чернігівської міської ради.

2.3. Підприємництво, надання адміністративних послуг, міжнародні відносини

Головна мета на 2021 рік – сприяння розв’язанню актуальних проблем у сфері підприємництва, у тому числі зумовлених обмежувальними заходами для протидії розповсюдженню COVID-19, реалізація принципів соціально-відповідального бізнесу, формування позитивного іміджу міста на міжнародному рівні, розвиток взаємовигідних відносин із закордонними містами-партнерами.

Основні завдання:	Заходи з реалізації основних завдань:
Формування публічного діалогу між органами місцевого самоврядування та бізнесом. Інформаційна та ресурсна підтримка бізнесу, зменшення негативного впливу на діяльність підприємців у період карантинних обмежень. Сприяння створенню стабільного середовища для започаткування і ведення бізнесу. Популяризація розвитку підприємництва та підтримка місцевих товаровиробників. Поліпшення бізнес-клімату та формування позитивного іміджу міста для залучення інвестицій. Поглиблення співпраці з іншими країнами, у тому числі членами ЄС, підвищення рівня обізнаності іноземних партнерів про економічний, інвестиційний, культурний потенціал міста.	Розширення електронних інформаційно-консультаційних сервісів та платформ для підприємців на ресурсах Центру надання адміністративних послуг. Підготовка Чернігівською міською радою пропозицій та звернень до центральних органів державної влади та державних служб щодо адаптації чинного законодавства, у першу чергу соціальної та податкової сфер, до умов ведення бізнесу та викликів, спричинених здійсненням заходів, спрямованих на запобігання виникнення і поширення COVID-19. Розробка компенсаторних механізмів за рахунок коштів міського бюджету м. Чернігова для суб’єктів господарювання перспективних сфер економіки міста, у тому числі за участь у виставково-ярмаркових заходах (очну та заочну). Компенсація витрат роботодавцям у розмірі єдиного внеску на загальнообов’язкове державне соціальне страхування (за рахунок коштів Фонду загальнообов’язкового державного соціального страхування України на випадок безробіття) за працевлаштування безробітних на нові робочі місця. Надання фінансової підтримки незайнятому населенню для започаткування власної справи. Реалізація освітньої програми «Підприємець-початківець». Постійне оновлення електронного реєстру чинних регуляторних актів міської ради та виконавчого комітету. Проведення медійної інформаційної

	кампанії «Чернігів, купуй рідне!». Організація культурних, концертних, фестивальних, ярмарково-виставкових програм з нагоди проведення Дня підприємця або інших святкових дат та заходів. Запровадження періодичних телевізійних оглядів, що висвітлюють останні актуальні фінансові та економічні новини міста, найкращі практики підприємств міста та формують громадську думку стосовно важливості підтримки місцевих виробників та соціально-відповідального бізнесу. Видання та розповсюдження інформаційних, довідкових, методичних матеріалів, поліграфічної продукції, соціальної реклами на актуальні теми з питань підприємництва. Співпраця з рейтинговими агенціями щодо визначення / оновлення кредитного, інвестиційного та інших рейтингів міста. Актуалізація інвестиційного паспорта м. Чернігова. Виготовлення та розповсюдження інформаційних (презентаційних) матеріалів у вигляді аудіо-, відеотворів, друкованої продукції, електронних цифрових носіїв та в інших формах про економічний потенціал, інвестиційний клімат м. Чернігова. Ресурсна підтримка та супровід проєктів суб'єктів господарювання, органів влади, агенцій та інших зацікавлених об'єднань зі створення індустріальних парків, технопарків, інших структур, що сприятимуть залученню інвестицій, створенню додаткових робочих місць, нарощуванню економічного потенціалу.
--	---

Відповідальні виконавці: управління економічного розвитку Чернігівської міської ради, відділ міжнародних відносин Чернігівської міської ради, управління адміністративних послуг Чернігівської міської ради, юридичний відділ Чернігівської міської ради, депутати Чернігівської міської ради, Чернігівський міський центр зайнятості.

2.4. Зайнятість населення та ринок праці

Головна мета на 2021 рік – сприяння зайнятості населення, додержання вимог чинного законодавства про працю суб'єктами господарювання міста.

Основні завдання:	Заходи з реалізації основних завдань:
Орієнтація системи професійної підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації кадрів, в т.ч. і безробітних громадян, на потреби підприємств міста. Забезпечення дієвого контролю щодо додержання вимог законодавства з питань оплати праці та трудових відносин. Прискорення темпів погашення заборгованості із заробітної плати. Легалізація зайнятості та детінізація заробітної плати.	Розширення практики застосування елементів дуальної форми навчання у закладах професійної освіти та професійної підготовки кадрів безпосередньо на виробництві. Пропагування робітничих професій та проведення профорієнтаційних заходів для учнівської молоді. Проведення правової роз'яснювальної роботи, спрямованої на упередження порушень норм чинного законодавства з питань оплати праці та трудових відносин із суб'єктами господарювання міста. Проведення щотижневого моніторингу стану погашення заборгованості із заробітної плати. Щомісячне заслуховування на засіданнях комісії з питань забезпечення погашення заборгованості із заробітної плати звітів керівників підприємств-боржників щодо можливих шляхів та строків погашення заборгованості та оприлюднення інформації щодо заборгованості із заробітної плати на офіційному вебсайті міської ради. Проведення інформаційно-роз'яснювальної роботи серед підприємців щодо забезпечення працівників повною зайнятістю, виведення заробітної плати «із тіні» та важливості сплати податків. Проведення поглиблених профконсультацій із застосуванням профдіагностичних методик та направлення на навчання з підвищення професійного рівня або за професіями, що сприяють самостійній зайнятості населення у сфері малого бізнесу. Організація проведення ярмарків вакансій професій.

Відповідальні виконавці: управління освіти Чернігівської міської ради, департамент соціальної політики Чернігівської міської ради, Чернігівський міський центр зайнятості.

2.5. Охорона здоров'я

Головна мета на 2021 рік – забезпечення рівного доступу населення до якісних медичних послуг.

Основні завдання:	Заходи з реалізації основних завдань:
Забезпечення якості та доступності надання первинної та вторинної медичної допомоги. Зміцнення матеріально-технічної бази закладів охорони здоров'я міської ради. Приведення мережі закладів охорони здоров'я вторинного рівня у відповідність до потреб населення у медичній допомозі різної інтенсивності та спеціалізації, у тому числі для надання допомоги хворим на COVID-19. Забезпечення надання медичної допомоги за Програмою медичних гарантій відповідно до підписаних пакетів надання вторинної медичної допомоги. Пропаганда здорового способу життя.	Дооснащення служби первинної медичної допомоги апаратурою, інструментарієм та іншим обладнанням відповідно до Табелю оснащення. Придбання медичного обладнання для забезпечення лікувально-діагностичного процесу на сучасному рівні. Забезпечення функціонування системи безперервного професійного розвитку медичних працівників, що надають первинну медичну допомогу. Своєчасне, у разі необхідності, укладання угод з Національною службою здоров'я України щодо збільшення кількості ліжкомісць у закладах охорони здоров'я міської ради для надання допомоги хворим на COVID-19. Забезпечення закладів охорони здоров'я засобами індивідуального захисту для медичних працівників, лікарськими засобами, технічними засобами та обладнанням для лікування хворих на COVID-19. Проведення роз'яснювальної роботи серед населення щодо упередження розповсюдження COVID-19. Проведення поточного і капітального ремонту будівель та приміщень закладів охорони здоров'я Чернігівської міської ради. Надання реабілітаційної та паліативної допомоги. Проведення інформаційно-просвітницьких кампаній щодо здорового способу життя та попередження соціально небезпечних хвороб.

Відповідальні виконавці: управління охорони здоров'я Чернігівської міської ради, управління капітального будівництва Чернігівської міської ради, комунальні некомерційні підприємства сфери охорони здоров'я Чернігівської міської ради.

2.6. Освіта

Головна мета на 2021 рік – створення умов щодо надання якісних освітніх послуг для здобувачів дошкільної, загальної середньої, професійно-технічної та позашкільної освіти

Основні завдання:	Заходи з реалізації основних завдань:
Забезпечення рівного доступу до отримання якісної освіти незалежно від місця проживання та форми здобуття освіти. Створення сучасної матеріально-технічної бази системи освіти. Забезпечення функціонування ефективної системи інклюзивної освіти. Підвищення рівня охоплення дітей дошкільною освітою. Розвиток професійної освіти, підвищення її якості на інноваційній основі.	Проведення підготовчих робіт щодо реалізації проекту будівництва по об'єкту «Школа І ступеня» у мікрорайоні «Бобровиця». Винайдення та організація оптимальних форм навчального процесу відповідно до епідемічної ситуації, спричиненої COVID-19. Формування ефективної мережі закладів і груп дошкільної освіти. Розвиток професійної освіти відповідно до потреб ринку праці. Стимулювання творчих та обдарованих дітей, підтримка творчо працюючих педагогів. Проведення поточних та капітальних ремонтів будівель закладів освіти, у тому числі капітальний ремонт санвузлів. Модернізація предметних кабінетів у закладах загальної середньої освіти. Забезпечення функціонування класів/груп з інклюзивним навчанням та безперешкодного доступу осіб з інвалідністю до будівель закладів освіти. Придбання спеціальних меблів, реабілітаційного обладнання, комп'ютерної техніки, спортивного інвентарю, проведення корекційно-розвиткових занять. Вдосконалення механізму формування державного та регіонального замовлення на підготовку робітничих кадрів, підвищення кваліфікації та перепідготовку. Розробка та вдосконалення нормативно-правових актів щодо запровадження дуальної форми здобуття освіти.

Відповідальні виконавці: управління освіти Чернігівської міської ради, управління капітального будівництва Чернігівської міської ради.

2.7. Енергозбереження

Головна мета на 2021 рік – скорочення енергозатратності та економія видатків міського бюджету на оплату енергоносіїв шляхом комплексного підходу до реалізації енергоефективних проєктів та енергоменеджменту.

Основні завдання:	Заходи з реалізації основних завдань:
Підвищення енергоефективності бюджетних закладів міста. Раціональне використання енергоносіїв у бюджетному секторі. Верифікація результатів впроваджених проєктів. Популяризація енергоефективності серед громади міста. Підвищення кваліфікації та вивчення передового досвіду у сфері енергоефективності. Підвищення рівня енергетичної ефективності у житловому секторі міста.	Реалізація проєктів з термомодернізації будівель бюджетних закладів міста та заходів з енергозбереження. Моніторинг енергоспоживання та контроль за дотриманням граничних норм споживання енергетичних ресурсів. Вивчення рівня енергетичної затратності об'єктів після впровадження заходів. Інформаційно-роз'яснювальна робота щодо привернення уваги населення міста до питань, пов'язаних з енергозбереженням. Участь енергоменеджерів та представників ОСББ у навчальних тренінгах, семінарах та конференціях з питань енергозбереження. Впровадження інструментів стимулювання і підтримки політики енергозбереження для ОСББ.

Відповідальні виконавці: управління економічного розвитку міста Чернігівської міської ради, управління капітального будівництва Чернігівської міської ради, управління житлово-комунального господарства Чернігівської міської ради.

2.8. Управління об'єктами комунальної власності

Головна мета на 2021 рік – ефективне використання об'єктів та земель комунальної власності територіальної громади міста.

Основні завдання:	Заходи з реалізації основних завдань:
Забезпечення приватизації об'єктів комунальної власності на електронних аукціонах через електронну торгову систему ProZorro.Продажі. Передача в оренду об'єктів комунальної власності через електронну торгову систему ProZorro.Продажі. Забезпечення раціонального використання та охорони земель у межах м. Чернігова.	Формування та затвердження Переліку об'єктів комунальної власності територіальної громади м. Чернігова, що підлягають приватизації у 2021 році шляхом продажу на аукціоні в електронній формі. Укладення договорів оренди комунального майна. Продовження договорів оренди через електронну торгову систему ProZorro.Продажі. Постійна актуалізація на офіційному вебпорталі Чернігівської міської ради Переліку вільних приміщень комунальної власності територіальної громади м. Чернігова, які пропонуються для передачі в оренду. Розроблення та виготовлення документації із землеустрою для підготовки земельних ділянок до продажу на конкурентних засадах. Проведення роботи щодо визначення та відшкодування збитків порушниками земельного законодавства власникам землі та землекористувачам. Проведення робіт з аерофотознімання та виготовлення ортофотопланів на територію м. Чернігова масштабу 1:1000.

Відповідальні виконавці: фонд комунального майна Чернігівської міської ради, управління земельних ресурсів Чернігівської міської ради.

2.9. Діяльність підприємств комунальної власності

Головна мета на 2021 рік – ефективне функціонування комунальних підприємств міської ради, задоволення потреб споживачів у доступних послугах належного рівня та якості.

Основні завдання:	Заходи з реалізації основних завдань:
Збільшення обсягів виконання робіт і послуг, які надаються комунальними підприємствами, підвищення їх якості для задоволення потреб містян. Підвищення ефективності фінансово-господарської діяльності підприємств комунальної власності. Раціональне планування та використання кадрових, майнових, матеріальних і фінансових ресурсів комунальними підприємствами. Збільшення надходжень до бюджетів усіх рівнів.	Забезпечення обов'язкового фінансового планування на підприємствах. Здійснення щоквартального моніторингу виконання фінансових планів комунальними підприємствами. Приведення тарифів на житлово-комунальні та інші послуги, що надаються комунальними підприємствами міста, до економічно обґрунтованого рівня відповідно до чинного законодавства. Проведення щоквартального аналізу показників ефективності роботи комунальних підприємств, у т.ч. рівня витрат на здійснення капітальних інвестицій. Оновлення основних засобів (матеріально-технічної бази) комунальних підприємств.

Відповідальні виконавці: комунальні підприємства Чернігівської міської ради, структурні підрозділи Чернігівської міської ради, які здійснюють координацію діяльності комунальних підприємств, управління економічного розвитку міста Чернігівської міської ради.

2.10. Транспорт і зв'язок

забезпечення комфорту та надійності перевезень пасажирів громадським транспортом з наданням пріоритету екологічним видам транспорту, спрощення пересування пасажирів з обмеженими фізичними можливостями.

Основні завдання:	Заходи з реалізації основних завдань:
Розвиток якісної та доступної транспортної інфраструктури, у т. ч. екологічних чистих видів транспорту. Оновлення рухомого складу міського громадського транспорту загального користування. Оптимізація міської маршрутної мережі громадського транспорту загального користування з пріоритетом електротранспорту.	Капітальний ремонт тролейбусної контактної мережі із заміною залізобетонних опор, контактного дроту та всіх спецчастин. Заміна кабельних ліній мережі 10 кВ тролейбусного енергогосподарства. Капітальний ремонт та реконструкція обладнання тягових підстанцій тролейбусного енергогосподарства. Капітальний ремонт, реконструкція зупинок громадського транспорту. Обладнання зупинок громадського транспорту табло прогнозування часу прибуття транспорту. Впровадження системи електронного квитка в автомобільному транспорті. Придбання енергоефективних низькопідлогових тролейбусів. Підготовка та перепідготовка водіїв з урахуванням особливостей керування новим рухомим складом. Капітальний ремонт тролейбусів. Оновлення рухомого складу автотранспорту з переходом на автобуси, пристосовані для перевезення осіб з обмеженими можливостями. Поліпшення транспортного обслуговування мікрорайону Шерстянка з урахуванням нової дороги від вул. І. Мазепи до вул. Текстильників. Уникнення дублювання маршрутів громадського транспорту.

Відповідальні виконавці: управління транспорту, транспортної інфраструктури та зв'язку Чернігівської міської ради, управління житлово-комунального господарства Чернігівської міської ради, КП «Чернігівське тролейбусне управління» Чернігівської міської ради.

2.11. Підтримка сімей, дітей та молоді, гендерна політика

Головна мета на 2021 рік – створення сприятливих умов для утвердження у суспільстві сімейних цінностей, забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків.

Основні завдання:	Заходи з реалізації основних завдань:
Організація та проведення роботи із соціально незахищеними категоріями сімей, дітей та молоді, які перебувають у складних життєвих обставинах та потребують сторонньої допомоги. Запобігання потраплянню у складні життєві обставини осіб та сімей з дітьми. Сприяння подоланню складних життєвих обставин та мінімізації їх негативних наслідків. Розвиток сімейних форм виховання дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування. Попередження випадків насильства в сім'ї, дитячої безпритульності та бездоглядності. Профілактика соціального сирітства. Розширення можливостей для всебічної реалізації потенціалу молодого покоління. Посилення громадської активності молоді. Підвищення ролі жінки в процесі державотворення.	Своєчасне виявлення та соціальний супровід сімей/дітей, які перебувають у складних життєвих обставинах. Соціально-психологічна підтримка (адаптація) внутрішньо переміщених осіб, учасників АТО/ООС та їхніх сімей, осіб, які постраждали від домашнього насильства, дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування. Захист житлових і майнових прав дітей. Здійснення першочергового влаштування дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, в сім'ї громадян (усиновлювачі, опіка та піклування, прийомні сім'ї і дитячі будинки сімейного типу). Проведення конкурсу проєктів програм, розроблених інституціями громадянського суспільства, стосовно дітей та молоді міста. Проведення ремонтних робіт у приміщеннях клубів КЗ ПНЗ «Центр роботи з дітьми та молоддю за місцем проживання» та покращення їх технічного оснащення. Розширення напрямків роботи гуртків КЗ ПНЗ «Центр роботи з дітьми та молоддю за місцем проживання». Проведення роз'яснювальної роботи з питань недопущення жорстокого поводження з дітьми та попередження насильства в сім'ї. Співпраця з жіночими громадськими організаціями та об'єднаннями у частині гендерної тематики. Забезпечення проведення щорічного міського конкурсу «Жінка року».

Відповідальні виконавці: управління (служба) у справах дітей Чернігівської міської ради, управління у справах сім'ї, молоді та спорту Чернігівської міської ради, Чернігівський міський центр соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді, управління капітального будівництва Чернігівської міської ради.

2.12. Соціальний захист та соціальне забезпечення населення

Головна мета на 2021 рік – реалізація законодавчо закріпленого комплексу економічних, соціальних та правових заходів, спрямованих на створення безпечного соціального середовища.

Основні завдання:	Заходи з реалізації основних завдань:
Забезпечення реалізації загальнодержавної політики соціального захисту населення. Виявлення одиноких непрацездатних громадян та осіб з інвалідністю, які потребують сторонньої допомоги. Контроль якості надання соціальних послуг. Вивчення потреб соціально вразливих категорій громадян.	Нарахування та виплата усіх видів соціальної допомоги, пільг та житлових субсидій, забезпечення надання додаткових послуг малозабезпеченим та одиноким непрацездатним громадянам. Проведення інформаційно-роз'яснювальної роботи серед населення, медичних працівників, у Центрі надання адміністративних послуг, в управлінні Пенсійного фонду України, відділеннях поштового зв'язку щодо можливості отримання соціальних послуг. Обстеження матеріально-побутових умов підопічних для виявлення їх потреб. Бесіда-анкетування підопічних територіальних центрів соціального обслуговування (надання соціальних послуг) щодо якості отриманих послуг.

Відповідальні виконавці: департамент соціальної політики Чернігівської міської ради, управління адміністративних послуг Чернігівської міської ради, територіальні центри соціального обслуговування (надання соціальних послуг) Деснянського та Новозаводського районів Чернігівської міської ради.

2.13. Культура і туризм

Головна мета на 2021 рік – забезпечення організації культурного дозвілля населення й зміцнення культурних традицій, залучення до відвідування міста більшої кількості туристів та екскурсантів, сприяння залученню інвестицій у туристичну інфраструктуру.

Основні завдання:	Заходи з реалізації основних завдань:
Забезпечення надання початкової мистецької освіти. Збереження й удосконалення роботи закладів культури, діяльність яких спрямована на розвиток аматорського мистецтва й клубних формувань. Сприяння всебічному розвитку й популяризації культури, мистецтв, впровадженню й подальшому розвитку культурних традицій, створенню умов для творчої співпраці. Сприяння розвитку перспективних для міста видів туризму, зокрема освітнього. Популяризація Чернігова серед інших міст України. Популяризація міста серед мешканців Чернігова. Забезпечення доступності для громадян книжкових фондів, документів й інформації. Створення умов для задоволення духовних й інтелектуальних потреб, сприяння професійному, освітньому розвитку громадян.	Організація й проведення культурно-мистецьких і просвітницьких заходів відповідно до плану основних культурно-мистецьких заходів і знакових подій. Інформатизація закладів культури, придбання програмного забезпечення тощо. Проведення ремонтно-будівельних робіт у будівлях та приміщеннях закладів культури, з урахуванням необхідності забезпечення повної доступності закладів культури до потреб людей з особливими потребами й інших маломобільних груп населення. Придбання сучасної техніки, обладнання, устаткування, меблів, музичних інструментів, технічних засобів навчання, комп'ютерної техніки, спеціальної навчальної літератури, сценічних костюмів для мистецьких шкіл та аматорських колективів тощо. Розробка та впровадження розважальних інтерактивних проєктів, програм сімейного дозвілля та заходів із виховання екологічної культури, орієнтованих на дитячу та молодіжну аудиторію, мешканців віддалених житлових мікрорайонів міста. Оцифрування матеріалів із фондів бібліотек, створення електронної бібліотеки. Організація та розвиток культурно-дозвіллевих потреб населення в умовах паркового середовища. Впровадження в роботу бібліотек електронних систем обслуговування читачів й управління бібліотечними фондами. Формування DAISY-бібліотеки для осіб із вадами зору, придбання книг шрифтом Брайля для обслуговування незрячих і слабоворих користувачів. Проведення ремонтних робіт та відновлення пам'яток культурної спадщини. Популяризація бранда «Місто Легенд» у

	соціальних мережах, просування електронної платформи «chernihiv.travel», участь у туристичних виставках, проведення промо-туру для блогерів та телевізійних каналів. Організація та проведення meetup (зустрічі) з педагогами України, представниками туристичної сфери та культури, Третього форуму «туристичні практики 2021», «школи Амбасадорів 3.0».
--	---

Відповідальні виконавці: управління культури та туризму Чернігівської міської ради, управління капітального будівництва Чернігівської міської ради.

2.14. Спорт і фізична культура

Головна мета на 2021 рік – розбудова спортивної інфраструктури міста, створення сприятливих умов для здорового способу життя та розвитку видів спорту.

Основні завдання:	Заходи з реалізації основних завдань:
Оновлення діючих і будівництво нових спортивних споруд. Створення умов для занять різними видами спорту в дитячо-юнацьких спортивних школах. Підвищення рівня та популяризація фізичної активності мешканців міста.	Проведення підготовчих робіт (візуалізація проєкту, розроблення проєктно-кошторисної документації, визначення джерел та обсягів фінансування) для будівництва Палацу Спорту у м. Чернігові. Реконструкція навчально-спортивної бази КПНЗ «СДЮШОР з футболу «Десна» (стадіон «Локомотив»)). Проведення фізкультурно-спортивних заходів з використанням доступних видів та форм рухової активності. Придбання сучасного спортивного обладнання та інвентаря. Розширення мережі дитячих ігрових та спортивних майданчиків на території міста та забезпечення благоустрою існуючих майданчиків.

Відповідальні виконавці: управління у справах сім'ї, молоді та спорту Чернігівської міської ради, управління капітального будівництва Чернігівської міської ради, управління житлово-комунальних послуг Чернігівської міської ради.

3. Джерела фінансування Програми економічного і соціального розвитку міста Чернігова на 2021 рік

Фінансування заходів Програми здійснюється за рахунок коштів державного, зокрема коштів Державного фонду регіонального розвитку, обласного, міського бюджетів, у тому числі у рамках фінансування міських цільових програм, та інших джерел, не заборонених законодавством.

4. Додатки

Додаток 1
до Програми економічного і
соціального розвитку міста Чернігова
на 2021 рік

ПОКАЗНИКИ
економічного і соціального розвитку на 2021 рік

Показник	Один. виміру	2019 р. факт	2020 р. очікуване	2021 р. прогноз
Середньорічна чисельність наявного населення - всього	тис. осіб	287,6	286,2	284,9
Обсяг перевезення вантажів автомобільним транспортом (з урахуванням перевезень, виконаних фізичними особами-підприємцями)	тис. тонн	1599,9	1440,0	1525,0
Обсяг перевезення пасажирів автомобільним транспортом	тис. пас.	26 248,8	17 000,0	21 000,0
Введення в експлуатацію житла	тис. кв. м	85,7	70,0	75,0
Середньооблікова кількість штатних працівників, зайнятих економічною діяльністю (без малих підприємств)	тис. осіб	73,3	71,7	73,4
Середньомісячна заробітна плата штатних працівників, зайнятих економічною діяльністю (без малих підприємств)	грн	8135	9440	10660
Фонд оплати праці штатних працівників, зайнятих економічною діяльністю (без малих підприємств)	млн грн	9171,9	10550,8	11812,3
Доходи комунальних комерційних підприємств міської ради	млн грн	1130,0	1065,5	1191,1
Витрати комунальних комерційних підприємств міської ради	млн грн	1064,0	1061,2	1180,0
Прибуток комунальних комерційних підприємств міської ради	млн грн	65,9	4,3	11,1

Показник	Один. виміру	2019 р. факт	2020 р. очікуване	2021 р. прогноз
Забезпеченість населення соціальною інфраструктурою:				
житлом на одного жителя	кв. м	23,7	24,2	25,0
лікарняними закладами на 10 тис. жителів	ліжок	48,0	46,9	46,5
амбулаторно-поліклінічними закладами на 1 мешканця	відвід. за рік	7,2	6,9	7,0
лікарями на 10 тис. мешканців	осіб	30,0	29,5	29,1
Охоплення дітей дошкільного віку (від трьох до шести (семи) років) всіма формами дошкільної освіти, %	%	100,0	100,0	100,0
Охоплення дітей позашкільною освітою (у % до кількості дітей шкільного віку)	%	78,7	71,8	71,0
Кількість загальноосвітніх навчальних закладів	одиниць	37	34	34

Додаток 2
до Програми економічного і
соціального розвитку міста Чернігова
на 2021 рік

Перелік міських цільових програм, які будуть реалізовуватись у 2021 році

№ з/п	Назва програми	Дата та номер рішення
1.	Програма управління комунальним майном територіальної громади міста Чернігова на 2020-2022 роки	рішення міської ради від 31.10.2019 № 46/VII-8
2.	Міська цільова Програма розвитку освіти м. Чернігова «Освіта в житті нашого міста на 2017 – 2021 роки»	рішення міської ради від 27.10.2016 № 12/VII-25
3.	Програма поліпшення матеріально-технічної бази закладів освіти м. Чернігова на 2019-2023 роки	рішення міської ради від 31.05.2018 № 31/VII-3
4.	Програма компенсації пільгових перевезень окремих категорій громадян в міському електро- та автомобільному транспорті загального користування на 2019-2021 роки	рішення міської ради від 26.10.2018 № 35/VII-3
5.	Програма компенсації пільгових перевезень окремих категорій громадян (мешканців міста Чернігова) на залізничному транспорті приміського сполучення на 2019-2021 роки	рішення міської ради від 26.10.2018 № 35/VII-2
6.	Програма розвитку електричного транспорту м. Чернігова на 2018-2022 роки	рішення міської ради від 21.08.2018 № 33/VII-3
7.	Програма боротьби з онкологічними захворюваннями у м. Чернігові на 2018-2021 роки	рішення міської ради від 31.05.2018 № 31/VII-1
8.	Комплексна міська програма «Здоров'я чернігівців» на 2018-2021 роки	рішення міської ради від 21.08.2018 № 33/VII-4
9.	Програма підтримки народжуваності у місті Чернігові на 2017-2022 роки	рішення міської ради від 21.09.2017 № 23/VII - 3
10.	Програма молодіжного житлового кредитування в місті Чернігові на 2018-2022 роки	рішення міської ради від 26.10.2017 № 24/VII-1
11.	Комплексна цільова програма «Місто Чернігів – дружнє до сім'ї та дітей» на 2019-2023 роки	рішення міської ради від 27.09.2018 № 34/VII - 1
12.	Програма сприяння забезпечення новим житлом мешканців непридатного для проживання та застарілого житлового фонду міста Чернігова на 2019 – 2023 роки	рішення міської ради від 26.10.2018 № 35/VII-4

№ з/п	Назва програми	Дата та номер рішення
13.	Програма «Утримання та забезпечення діяльності Чернігівського міського центру соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді на 2019 – 2023 роки»	рішення міської ради від 26.10.2018 № 35/VII-8
14.	Програма забезпечення діяльності комунального підприємства «Міський Палац культури імені В'ячеслава Радченка» Чернігівської міської ради на 2019-2021 роки	рішення міської ради від 27.09.2018 № 34/VII - 3
15.	Програма розвитку фізичної культури та спорту на 2019-2023 роки	рішення міської ради від 27.09.2018 № 34/VII - 2
16.	Програма для забезпечення виконання рішень суду на 2018-2022 роки	рішення міської ради від 31.05.2018 № 31/VII - 18
17.	Програма розвитку туризму та промоції міста Чернігова на 2019-2021 роки	рішення міської ради від 26.10.2018 № 35/VII-10
18.	Програма надання одноразової матеріальної допомоги мешканцям міста Чернігова на 2019-2024 роки	рішення міської ради від 29.11.2018 № 36/VII-17
19.	Міська цільова програма з охорони та збереження пам'яток культурної спадщини м. Чернігова на 2019-2021 роки	рішення міської ради від 29.11.2018 № 36/VII-5
20.	Програма поліпшення гігієнічних умов у закладах освіти м. Чернігова на 2019-2023 роки	рішення міської ради від 31.10.2019 № 46/VII-2
21.	Програма розвитку культури й культурного простору міста Чернігова на 2020-2022 роки	рішення міської ради від 28.11.2019 № 48/VII-3
22.	Програма шефської допомоги військовим частинам Збройних Сил України та Національної гвардії України, які розташовані на території м. Чернігова, на 2020 – 2021 роки"	рішення міської ради від 27.02.2020 № 52/VII-1
23.	Програма забезпечення діяльності комунального підприємства «Муніципальна варта» Чернігівської міської ради на 2021-2023 роки	рішення міської ради від 27.08.2020 № 55/VII-18
24.	Програма підвищення енергоефективності в бюджетних установах м. Чернігова на 2017-2027 роки	рішення міської ради від 26.01.2017 №15/VII - 3
25.	Програма з інформаційного забезпечення населення телевізійним та інформаційним продуктом комунального підприємства «Телерадіоагентство «Новий Чернігів» Чернігівської міської ради на 2021 – 2023 роки"	рішення міської ради від 27.08.2020 № 55/VII-17
26.	Програма розвитку міжнародних відносин міста Чернігова на 2020 - 2021 роки	рішення міської ради від 31.10.2019 № 46/VII-3

№ з/п	Назва програми	Дата та номер рішення
27.	Програма відзначення державних та професійних свят, ювілейних дат, заохочення за заслуги перед містом Черніговом, здійснення представницьких та інших заходів на 2019-2023 роки	рішення міської ради від 26.10.2018 №35/VII-9
28.	Програма містобудівної діяльності у м. Чернігові на 2021 – 2023 роки"	рішення міської ради від 01.12.2020 № 2/VIII-27
29.	Програма висвітлення діяльності органів місцевого самоврядування м. Чернігова на 2021-2023 роки"	рішення міської ради від 01.12.2020 № 2/VIII-22
30.	Програма розвитку земельних відносин на території міста Чернігова на 2021-2025 роки"	рішення міської ради від 01.12.2020 № 2/VIII-21
31.	Програма «Молодь міста Чернігова» на 2021-2023 роки	рішення міської ради від 01.12.2020 № 2/VIII-18
32.	Програма підтримки малого та середнього підприємництва у місті Чернігові на 2021-2025 роки	рішення міської ради від 01.12.2020 № 2/VIII-23
33.	Програма підтримки учасників АТО/ООС, членів їх сімей та сімей загиблих (померлих) учасників АТО/ООС – мешканців м. Чернігова на 2021–2023 роки	рішення міської ради від 01.12.2020 № 2/VIII-26
34.	Програма розвитку сімейних форм виховання дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, попередження дитячої бездоглядності та безпритульності, соціальної підтримки сімей з дітьми у місті Чернігові на 2021-2023 роки	рішення міської ради від 01.12.2020 № 2/VIII-25
35.	Програма сприяння створенню ОСББ та підтримки будинків ОСББ та ЖБК на 2021-2025 роки	рішення міської ради від 01.12.2020 № 2/VIII-12
36.	Програма розвитку інженерно-транспортної інфраструктури приватного сектору міста Чернігова на 2021-2025 роки	рішення міської ради від 01.12.2020 № 2/VIII-13
37.	Програма «Безпечне місто Чернігів на 2021-2025 роки	рішення міської ради від 01.12.2020 № 2/VIII-11
38.	Програма сприяння діяльності вуличних комітетів у Деснянському та Новозаводському районах міста Чернігова на 2021-2025 роки	рішення міської ради від 01.12.2020 № 2/VIII-10
39.	Програма поліпшення екологічного стану міста Чернігова на 2021 – 2025 роки (в галузі житлово-комунального господарства)	рішення міської ради від 01.12.2020 № 2/VIII-9
40.	Комплексна цільова Програма розвитку житлово-комунального господарства міста Чернігова на 2021-2025 роки	рішення міської ради від 01.12.2020 № 2/VIII-14

№ з/п	Назва програми	Дата та номер рішення
41.	Програма соціальної підтримки населення м. Чернігова на 2021-2023 роки	рішення міської ради від 01.12.2020 № 2/VIII-24
42.	Програма «Безпечна школа» на 2021-2024 роки	рішення міської ради від 01.12.2020 № 2/VIII-16
43.	Програма модернізації їдалень та харчоблоків у закладах освіти м. Чернігова на 2021-2023 роки	рішення міської ради від 01.12.2020 № 2/VIII-17
44.	Програма з охорони життя людей на водних об'єктах у місті Чернігові на 2021-2025 роки	рішення міської ради від 01.12.2020 № 2/VIII-19
45.	Програма створення та використання матеріальних резервів для запобігання і ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій у місті Чернігові на 2021-2025 роки	рішення міської ради від 01.12.2020 № 2/VIII-20
46.	Програма організації та проведення у 2021 році громадських робіт для незайнятого населення м. Чернігова	погоджено рішенням виконкому від 03.12.2020 № 556
47.	Програма реалізації громадського бюджету (бюджету участі) у місті Чернігові на 2021-2025 роки	погоджено рішенням виконкому від 03.12.2020 № 545
48.	Програма підтримки громадських організацій міста Чернігова на 2021 рік	погоджено рішенням виконкому від 03.12.2020 № 547
49.	Програма управління боргом бюджету Чернігівської міської територіальної громади на 2021 рік	проект

Додаток 3
до Програми економічного і соціального
розвитку міста Чернігова на 2021 рік

Перелік основних об'єктів та інвестиційних проєктів, які планується реалізувати у 2021 році

№ з/п	Найменування	Термін реалізації	Орієнтовні джерела фінансування		
			державний бюджет	обласний та міський бюджети	інші джерела
1.	Капітальний ремонт парку ім. Коцюбинського	2020-2021		*	
2.	Капітальний ремонт ділянки дороги із забезпеченням водовідведення по вул. Красносільського (від вул. Глібова до вул. Красносільського, 71а)	2020-2021		*	
3.	Капітальний ремонт ділянки дороги по вул. Київська від просп. Миру до вул. Гонча	2020-2021		*	
4.	Капітальний ремонт ділянки дороги по вул. Київська (від вул. Гончої до вул. Грибоєдова	2021		*	
5.	Реконструкція перехрестя вул. Льотна з улаштуванням проїзду вздовж вул. Мезенцева в м. Чернігів	2020-2021		*	
6.	Реконструкція перехрестя вул. Доценка з вул. Космонавтів в м. Чернігів	2020-2021		*	
7.	Реконструкція перехрестя вул. Малиновського з вул. Шевченка в м. Чернігів	2021		*	
8.	Реконструкція перехрестя вул. Кільцева з вул. 1-го Травня в м. Чернігів	2021		*	
9.	Будівництво автомобільної дороги для під'їзду з вул. Івана Мазепи до житлового району по вул. Текстильників	2020-2021		*	
10.	Влаштування скейт-парку (2 шт.)	2021		*	
11.	Реконструкція спортивних майданчиків для гри в футбол, волейбол, баскетбол з влаштуванням штучного покриття (3 шт.)	2021		*	
12.	Реконструкція зеленої зони біля перехрестя вул. Шевченка та вул. Гонча	2021		*	
13.	Реконструкція зеленої зони по вул. Незалежності, 16-32 в м. Чернігові	2021		*	
14.	Реконструкція сходів на підйомі між вул. Іллінською та Свято-Троїцьким собором в м. Чернігів	2021		*	

15.	Реконструкція скверу ім. Попудренка	2021		*	
16.	Будівництво майданчиків для вільного виходу собак (2 шт.)	2021		*	
17.	Створення дитячого майданчику та зони відпочинку з додатковим озелененням на території багатоповерхових будинків 191, 191а, 191б, 191в, 193 по вул. 1-го Травня (бюджет участі)	2021		*	
18.	Реконструкція об'єкту: «Влаштування сноупарку для зимових видів спорту в м. Чернігів» (бюджет участі)	2021		*	
19.	Реконструкція об'єкту: «Влаштування паркової зони для відпочинку та дозвілля» в прибудинковій території між житловими будинками за адресою Проспект Перемоги 107, вулиця Гонча 41 та вулиця Гонча 47 (бюджет участі)	2021		*	
20.	Будівництво об'єкту «Собачий майданчик» (бюджет участі)	2021		*	
21.	Реконструкція самопливного каналізаційного колектору від житлового будинку № 12 по вулиці Олександра Самійленка до каналізаційної насосової станції № 3 по вулиці Мстиславська, 100-а в м. Чернігів	2020-2021		*	
22.	Будівництво контейнерних майданчиків	2021		*	
23.	Будівництво централізованої каналізації вулиць Сіверянської, Ватутіна, Фабричної, Василенка, Колоскових, Толстого, № 19а, 27а в м. Чернігові Коригування проектно-кошторисної документації в зв'язку з виділенням пускових комплексів (ОСН - «Сівер»)	2020-2021		*	
24.	Будівництво централізованої каналізації вулиці Московська (від будинку №46 до вулиці Кримської); вулиці Перемоги (від будинку №13 до вулиці Кримської); вулиці 21 Вересня (від будинку №21 до вулиці Кримської); вулиці Панаса Мирного (від будинку №11 до будинку №24)4 вулиці Кримської (від будинку №75 до вулиці Керченської) в м. Чернігові (1 черга будівництва) (ОСН - Вуличний комітет вул. Перемоги, вул. Московська буд. 40-58, вул. Кримська буд. 64-121, вул. 21 Вересня буд. 38-62)	2020-2021		*	
25.	Реконструкція водопровідних мереж по вул. Київська (від вул. Гонча до вул. Грибосєдова)	2021		*	
26.	Будівництво централізованої каналізації по вул. Фіксея, вул. Київська від вул. Гонча до вул. Північна	2021		*	
27.	Реконструкція фільтраційних каналів на полігоні твердих побутових відходів район «Масани»	2021		*	
28.	Будівництво централізованої каналізації по вулицям Стрілецькій, Алексєєва, Василя Будника, Волонтерів та Добровольців у м. Чернігові	2021		*	
29.	Капітальний ремонт закладу дошкільної освіти № 27 за адресою вул. Преображенська, 18А, м. Чернігів	2021		*	

30.	Капітальний ремонт будівлі загальноосвітньої школи I-III ступенів № 3, розташованої за адресою: м. Чернігів, вул. Гетьмана Полуботка, 14. Термомодернізація будівель бюджетних закладів міста Чернігова	2020-2021		*	
31.	Капітальний ремонт басейну Чернігівського колегіуму № 11, розташованого за адресою: м. Чернігів, проспект Миру, 137	2021		*	
32.	Будівництво спортивного залу для загальноосвітнього навчального закладу № 11 по проспекту Миру, 137 в м. Чернігові	2021-2022		*	
33.	Капітальний ремонт спортивної зали та приміщень загальноосвітнього навчального закладу № 5 за адресою: м. Чернігів, вул. Соснова, 23-А	2021		*	
34.	Капітальний ремонт санвузлів I, II, III, IV поверхів у лівому крилі нового корпусу з переобладнанням санвузла першого поверху для дітей з особливими освітніми потребами ліцею №15 м. Чернігова, розташованого за адресою: м. Чернігів, вул. Козацька, 46	2021		*	
35.	Капітальний ремонт туалетів, внутрішніх та зовнішніх мереж водопостачання та водовідведення в ЗНЗ № 19 за адресою: м. Чернігів, вул. Мстиславська, 76	2021		*	
36.	Капітальний ремонт туалетів, внутрішніх та зовнішніх мереж водопостачання та водовідведення в ЗНЗ № 34 за адресою: м. Чернігів, вул. Текстильників, 27	2021		*	
37.	«Школа № 20 – комфортна та безпечна для всіх» - капітальний ремонт частини території з облаштуванням покриттів дрібнорозмірних елементів мощення за адресою: м. Чернігів, вул. Коцюбинського, 8	2021		*	
38.	Будівництво початкової школи № 23 м. Чернігова за адресою: м. Чернігів, вул. Шевченка, 187, на земельній ділянці, яка знаходиться у постійному користуванні, замість існуючої будівлі	2021-2025		*	
39.	Реконструкція: заміна існуючих заповнень віконних та дверних блоків на енергозберігаючі в ЗЗСО № 33, розташованому за адресою: м. Чернігів, проспект Миру, 207Б	2021		*	
40.	Реконструкція частини території та вхідної групи Чернігівського навчально-реабілітаційного центру № 1 по вул. П'ятницька, 69-а в м. Чернігові	2021		*	
41.	Реконструкція футбольного майданчика зі штучним покриттям на території ЗЗСО № 28, розташованого за адресою: м. Чернігів, пр. Миру, 207-А (для спільного використання ЗЗСО № 28 та ЗЗСО № 33)	2021		*	
42.	Капітальний ремонт приміщень спортивної та актові зали ЗЗСО № 1 шляхом підсилення плит покриття у м. Чернігові по проспекту Миру, 40	2021		*	
43.	Капітальний ремонт баскетбольно-волейбольного майданчика ЗЗСО № 2, розташованого за адресою: м. Чернігів, вул. Савчука, 13 (бюджет участі)	2021		*	
44.	Капітальний ремонт баскетбольно-волейбольного майданчика ЗЗСО № 7, розташованого за адресою: м. Чернігів, проспект Перемоги, 197 (бюджет участі)	2021		*	
45.	Реконструкція частини території ЗЗСО № 25, розташованого за адресою: м. Чернігів, вул. Доценка, 29 (бюджет участі)	2021		*	
46.	Капітальний ремонт баскетбольно-волейбольного майданчика ЗЗСО № 20, розташованого за адресою: м. Чернігів, вул. Коцюбинського, (бюджет участі)	2021		*	

47.	Реконструкція частини території ЗЗСО № 35 з облаштуванням майданчика для учнів молодших класів, розташованого за адресою: м. Чернігів, вул. Незалежності, 42А (бюджет участі)	2021		*	
48.	Реконструкція частини території ЗЗСО № 13 з облаштуванням бігової доріжки та тринажерного майданчика, розташованого за адресою: м. Чернігів, вул. Любецька, 40 (бюджет участі)	2021		*	
49.	Капітальний ремонт футбольного поля та бігових доріжок ЗЗСО № 32, розташованого за адресою: м. Чернігів, вул. Шевчука, 11 (бюджет участі)	2021		*	
50.	Капітальний ремонт спортивних майданчиків на території ЗЗСО № 29, розташованого за адресою: м. Чернігів, вул. Доценка, 9 (бюджет участі)	2021		*	
51.	Реконструкція: заміна існуючих заповнень віконних та дверних блоків на енергозберігаючі в закладах дошкільної освіти	2021		*	
52.	Реконструкція: заміна існуючих заповнень віконних та дверних блоків на енергозберігаючі в закладах загальної середньої освіти	2021		*	
53.	Капітальний ремонт клубу «Джерельце» Чернігівської міської ради за адресою: м. Чернігів, вул. Льотна, 25-а	2021		*	
54.	Капітальний ремонт з застосуванням енергозберігаючих технологій по комплексній термомодернізації будівлі 9-ти поверхового палатного корпусу по проспекту Миру, 44 у м. Чернігові	2021		*	
55.	Капітальний ремонт газової котельні КНП «Дитяча поліклініка № 2» Чернігівської міської ради за адресою: вул. Рокоссовського, 47, м. Чернігів	2021		*	
56.	Ландшафтна реконструкція прилеглої території 9-ти поверхового палатного корпусу КНП «Чернігівська міська лікарня №1» Чернігівської міської ради за адресою: м. Чернігів, проспект Миру, 44	2021		*	
57.	Капітальний ремонт системи каналізації, водопостачання та опалення ВПМДН «Подусівка» КНП «Чернігівська міська лікарня №1» Чернігівської міської ради, за адресою: м. Чернігів, вул. Гагаріна, 6	2021		*	
58.	Капітальний ремонт з застосуванням енергозберігаючих технологій по комплексній термомодернізації будівлі КНП «Чернігівська міська лікарня № 2» Чернігівської міської ради за адресою: м. Чернігів, вул. 1-го Травня, 1686	2021		*	
59.	Будівництво прибудови до музичної школи № 1 імені С. В. Вільконського по вул. Мстиславській, 3-А в м. Чернігові, на земельній ділянці, яка знаходиться в постійному користуванні замість існуючої адміністративної будівлі (благоустрій території)	2021		*	
60.	Капітальний ремонт навчально-спортивної бази з велоспорту КПНЗ «ДЮСШ «Україна» Чернігівської міської ради за адресою: м. Чернігів, вул. Шевченка, 53	2021		*	
61.	Будівництво будівлі «Палац Спорту» у м. Чернігові, Чернігівської області	2021		*	
62.	Капітальний ремонт КПНЗ «КДЮСШ № 2» вул. Цюлковського, 8, м. Чернігів	2021		*	

63.	Капітальний ремонт будівлі КП «Міський Палац культури» за адресою: м. Чернігів, вул. Івана Мазепи, 23. Комплексна термомодернізація будівлі з приведенням її до сучасних вимог щодо енергозбереження та ремонтом покрівлі та стін	2021		*	
64.	Капітальний ремонт будівлі та навчально – спортивної бази КП «Центр спортивної боротьби» Чернігівської міської ради за адресою: м. Чернігів, вул. Музейна, 46	2021		*	
65.	Будівництво мультифункціонального майданчика для занять ігровими видами спорту вул. захисників України, 3Б, м. Чернігів, Чернігівська область - будівництво	2019-2021		*	
66.	Реконструкція об'єкту: «Екологічне покращення гідрологічного режиму та санітарного стану водойми № 3 в районі вул. Стрілецької у м. Чернігові»	2021		*	
Перелік проєктів, що подані на конкурсний відбір інвестиційних програм (проєктів) регіонального розвитку, що можуть реалізовуватись за рахунок коштів державного фонду регіонального розвитку					
1.	Будівництво спортивного залу для загальноосвітнього навчального закладу № 11 по проспекту Миру, 137 в м. Чернігові	2021-2022	*	*	
2.	Реконструкція стадіону «Локомотив» на земельній ділянці за згодою її користувача-комунального позашкільного навчального закладу «Спеціалізована дитячо-юнацька школа олімпійського резерву з футболу «Десна» Чернігівської міської ради» по вул. Жабінського, 19 в м. Чернігові	2021-2022	*	*	
3.	Реставрація з пристосуванням під музей Чернігова пам'ятки архітектури місцевого значення Поштової станції губернського казначейства (охоронний № 22-Чг) по вул. Музейній, 8 у м. Чернігові Чернігівської області	2021-2022	*	*	
4.	Капітальний ремонт будівлі дошкільного навчального закладу № 2, розташованої за адресою: м. Чернігів, вул. Ціолковського, 6. Термомодернізація будівель бюджетних закладів міста Чернігова	2021-2022	*	*	
5.	Капітальний ремонт будівлі дошкільного навчального закладу № 23, для дітей з вадами зору, розташованої за адресою: м. Чернігів, проспект Миру, 29А. Термомодернізація будівель бюджетних закладів міста Чернігова	2021	*	*	
6.	Капітальний ремонт будівлі спеціалізованої загальноосвітньої школи № 2 з поглибленим вивченням іноземних мов, розташованої за адресою: м. Чернігів, вул. Савчука, 13. Термомодернізація будівель бюджетних закладів міста Чернігова	2021 - 2022	*	*	
7.	Капітальний ремонт будівлі загальноосвітньої школи І-ІІІ ступенів № 19, розташованої за адресою: м. Чернігів, вул. Мстиславського, 76. Термомодернізація будівель бюджетних закладів міста Чернігова	2021-2023	*	*	
8.	Технічне оснащення відділення політравми КНП «Чернігівська міська лікарня № 2» ЧМР	2021	*	*	
9.	Придбання апарату комп'ютерної томографії для забезпечення цілодобової нейровізуалізації пацієнтам із гострим мозковим інсультом в «Stroke unit» КНП "Чернігівська міська лікарня № 3" м. Чернігів по вул. 1 Травня 170	2021	*	*	
10.	Придбання автоматичного електрохемілюмінесцентного, біохімічного, гематологічного аналізаторів для надання висококваліфікованої медичної допомоги жінкам, які лікуються від безпліддя, жінкам, які мають ускладнення під час вагітності в КНП «Пологовий будинок» Чернігівської міської ради	2021	*	*	

11.	Придбання системи рентгенівської мамографічної в КНП «Пологовий будинок» Чернігівської міської ради	2021	*	*	
12.	Придбання автомобілю спеціалізованого санітарного екстреної (швидкої) медичної допомоги в КНП «Пологовий будинок» Чернігівської міської ради	2021	*	*	
13.	Капітальний ремонт тролейбусної мережі в м. Чернігові	2021-2022	*	*	
14.	Реконструкція насосної станції 3-го підйому із застосуванням новітніх технологій та встановленням обладнання з доочистки та знезалізнення питної води в системі централізованого водопостачання, що розташована за адресою вул. Козацька, 26а в м. Чернігові	2021	*	*	
15.	Реконструкція каналізаційного колектору по вулиці Глібова, вул. Леоніда Пашина від перехрестя з вулицею Красносільського до каналізаційної насосної станції КНС-5 в м. Чернігові	2021-2022	*	*	
16.	Реконструкція самопливного каналізаційного колектору по вулиці Глібова від колодязя гасителя КНС-4 по вулиці Квітнева до будинку №80 по вулиці Глібова в м. Чернігові	2021-2022	*	*	
17.	Капітальний ремонт з облаштування систем безпеки в рамках заходів «Безпечна школа» в закладах загальної середньої освіти Чернігівської міської ради Чернігівської області	2021	*	*	
18.	Капітальний ремонт з облаштування систем безпеки в рамках заходів «Безпечний дитячий садок» закладів дошкільної освіти Чернігівської міської ради Чернігівської області	2021	*	*	
19.	Реконструкція насосних станцій 3-го підйому із застосуванням новітніх технологій та встановленням обладнання з доочистки та знезалізнення питної води в системі централізованого водопостачання, що розташовані за адресами: проспект Миру 271д, вул. Толстого, 118 в м. Чернігові	2021	*	*	
Перелік проєктів, що подані на конкурсний відбір інвестиційних програм (проєктів) регіонального розвитку в рамках Угоди про фінансування Програми підтримки секторальної політики					
1.	Облаштування систем безпеки в рамках заходів «Безпечна школа» в закладах загальної середньої освіти Чернігівської міської ради Чернігівської області № 11, 32, 34, 35.	2021		*	*
2.	Реставрація з пристосуванням під музей Чернігова пам'ятки архітектури місцевого значення Поштової станції губернського казначейства (охоронний № 22-Чг) по вул. Музейній, 8 у м. Чернігові Чернігівської області	2021-2022		*	*
3.	Капітальний ремонт парку ім. Коцюбинського в м. Чернігові	2021		*	*

